DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

1.2.3.4
MVNDI
LAPIS LYDIVS
ſiue
VANITAS per VERITATĒ
FALSI
accuſata & conuicta
OPERA
D. ANTONII A BVRGVNDIA
Archi-diaconi Brugenſis.
TYPIS
Viduæ Ioan. Cnobbari
Antuerp: 1639.
Theodor. Ioa. van Merlen fecit.

Tr. R.
762
F773M

Digitized by the Internet Archive
in 2013

http://archive.org/details/mundilapislydius02bour

3/9/3 ?
Fec F
F
Dobell
£3.40
Gilbert

RBR
D6
G773M

INFALLIBILI
VANITATIS VINDICI,
VERITATIS INDICI,
OMNIVM IVDICI
IVSTITIAE,
QVÆ
NESCIA FINIS OMNIVM FINIS EST,
PONDERIS EXPERS OMNIVM PONDVS EST,
CENSVRÆ LIBERA OMNIVM CENSOR EST,

203921

VANITATEM

SIVE PVBLICAM

OMNIS ÆTATIS, SEXVS, ORDINIS

PERNICIEM

FALSI A VERITATE ACCVSATAM

PVBLICÆ SALVTIS GRATIA

IVDICANDAM SISTIT

ANTONIVS A BVRGVNDIA.

VANITAS
A
VERITATE
FALSI ACCVSATVR.

FILII hominum, uſquequò gravi corde? ut quid diligitis VANITATEM, & quæritis mendacium? exclamabat olim fraudum VANITATIS doctior quàm cautior Propheta. Nec injuriâ. quid enim niſi mendacium VANITAS, quæ jam pridem mortalibus

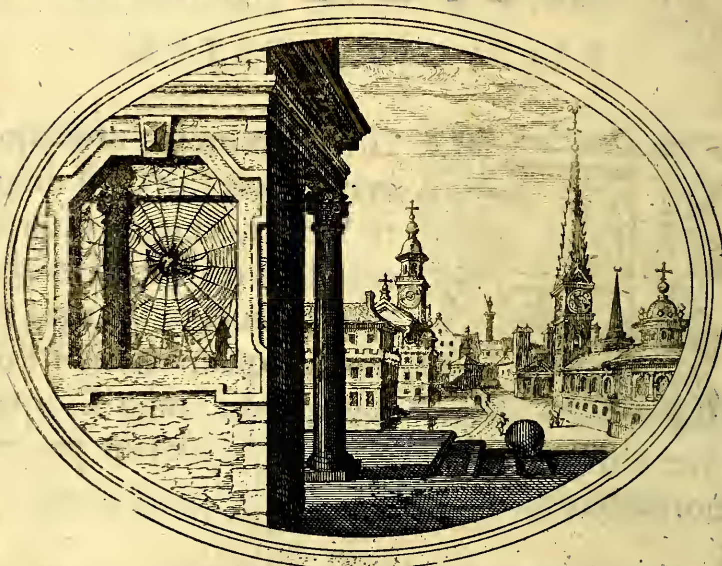
Tanta ſubærato mendacia vendit in auro, n *Accuſationis capite.*
Quanta boni ſpecie, non bona, mundus habet?

Non creditis? ad lydium rationis lapidem provoco. Agè VANITAS, quidquid pro utili futile, pro ſolido ſtolidum mortalibus venditas, judicio ſiſte.

203921

VANITAS.

Ingenii acies ſubtilis.

VERITAS.

Quia ſubtilis, inutilis.

VERITAS.

QVAM aptæ ſint humanis uſibus Cameracenæ, Hollandicæ ac Cortracenſes telæ, manifeſtiùs docet quotidiana neceſsitas, quàm ut quempiam lateat. Eam verò, quam ſibi ipſa & colus, & fuſus, & ſtamen, & lanipendia, & textrix aranea conficit, non minùs apertè conſtat tam inutilem eſſe, quàm ſubtilem; imò verò ideò maximè inutilem, quia maximè ſubtilem.

o *Acies ingenii ſubtilis, ut aranea tela, inutilis eſt.*

Sic nihil veræ ſapientiæ magis inutile, quàm Sophiſtæ ſubtilitas. Ideò inviſam Palladi finxêre veteres araneam. Vt mucronis ergo, ſic ingenii acies ſit, non ut ſetæ; ſubſiſtat, ut penetret. Quorumdam acumen tenui cuſpide frangitur, primoque molimine deficit. Validiſsima etiam, ſi ad ultimum extenuentur, infirma ſunt: ſic robur omne tenuitas atterit.

p *Hinc inviſa Palladi aranea.*

Ingenium, ut eæ, quas diximus, telæ, ſi bonis artibus applicabile, pretioſa ſupellex, & utilis; ſin minùs, ut araneæ textum, laborioſa, & futilis.

Quis Sophiſtarum bella dinumeret? quis inenodabiles nodos? quis veri profeſsionem? quis patrocinium falſi? quis ignorantem ſcientiam? dum hoc unum certò ſcire ſe fatentur quòd nihil ſciant; ac ne viam quidem ſcientiæ adhuc invenerint?

q *Nihil rectè ſciunt Sophiſtæ.*

rint? Et veriſsimè quidem. Si enim, juxta unanimem ipſorum conſenſum, nihil rectè ſcitur, quod non per cauſas, eaſque proximas, & efficientes quidem aut finales, ritè demonſtratur; tales verò attributorum nulli hactenus aſsignari potuerunt, niſi ſolis immutabilibus & propriis accidentibus, tamque exiguo numero, ut ferè an numerus dici poſsit ambigam; quis non videt, eos inter ignaros potiùs quàm ſapientes eſſe cenſendos?

Eorum porrò, quæ ſcire perhibentur, nihil non rationibus inter ſe pugnantibus problematicè varium, nihil tam ſolidum, ut non mox æquè ſtolidum eſſe comprobetur. Exemplis, quod loquor, evincerem, niſi propoſitum brevitatis ſtudium, vel ex nunc, aliò me vocaret.

r ſimiles horologiis, ſ ſibi ſemper adverſi. Quapropter, ut paucis expediam, genus hoc hominum horologiis conferes, quæ dum veri regulam profitentur, ipſamet à vero deviant; & hoc uno ſemper conveniunt, quòd inter ſe numquam conveniant. De horâ certè nemo crebriùs ambigit, aut interrogat, quàm qui ejuſmodi loquaces rotas circumferunt: ſic nulli minùs ſapiunt, quàm qui maximè. Et è diverſo ignorans non dubitat. *t Maximè docti, maximè ignari,*

u erroribus, y amentiæ, z nequitiæ obnoxii. Pejus eſt, quod ſubjungo. Rarò magni errores, niſi ex magnis ingeniis prodiêre. Nullum magnum ingenium ſine mixturâ dementiæ: quidni & nequitiæ? Da ſanè, inquit vulgus, ingenii maximè

mè ſubtilis artificem, dabo plerumque moribus quàm maximè perditis nebulonem.

Quare pernicioſus Reipublicæ Catilina fuerit, [a] ſæpiùs Cicero prodidit, quàm Conſularis modeſtia poſtulabat: at Criſpus illum magnâ vi animi fuiſſe ait, ſed ingenio malo. Tu an bono ſis, neſcio: quòd ob ſenſuum fallaciam, cæco; ob rerum omnium incertitudinem, erroneo; ob humanæ fragilitatis conditionem, periculoſo; hoc certò ſcio.

[a] Teſtis Catilina,

Habe & hoc coronidis loco. Ingenium quò velocius, eò propius ruinæ, utinam non æternæ! [b] Quàm id vellent tot illuſtres animæ, quarum nimia ſubtilitas, cæli clauſtris infracta, ſibi aliiſque barathrum reſervavit!

[b] & alii.

VANITAS

Memoria facilis.

VERITAS.

Vt influit, effluit.

VE-

VERITAS.

Quod enim ampli gutturis poculo accidit, ut, quidquid infuderis, effluat eâ facilitate quâ influit; id perinde memoriæ uſu venit. Exempla deſideras? habe. Obmutuit repentè in medio orationis ſuæ decurſu coram Philippo Demoſthenes, coram Antonino Herodes Atticus, coram Severo Heraclitus Lycius, omnes priùs æquè memoriæ laude celebres, quàm poſteà fraude.

c *Memoria, ut lati gutturis poculum,* d *facilè quod admiſit, amittit facilè.*

Perfidus nempe quæſtor memoria, concreditum repoſcenti aut reddere negat, aut prodigit. Et ejuſmodi gloriaris? An fortè, quia non fefellit hactenus, fallere te deinceps non poterit? quis fidejuſsit? ego certè hoc ipſo te fallere cenſeo, quo fallere te non poſſe exiſtimas.

e *Perfidus quæſtor,*

Memoria abſentis objecti ſpeculum eſt, cryſtallus præſentis; & quot mendacis cryſtalli genera, tot ſunt & memoriæ. Nec illud modò: ſed, ut afflatus ſpeculo vel modicus vapor, quidquid cryſtallus imaginum poſsidet, momento eripit; ita, ſiquis cerebrum, aut calore nimio forſan, aut frigore obnubilet humor, tollit eveſtigiò, quas in ſe pinxerat ideas, memoria.

f *ſpeculo ſimilis:* g *minimo vapore turbatur,*

Vt nihil de Franciſco Barbaro, nihil de Orbilio, nihil

nihil de Gregorio Trapezuntio dicam; teſtis Meſſala Corvinus raræ vir eloquentiæ, raræ memoriæ, cui ſimilis aliquando ſuffuſa nubecula, etiam proprii nominis reminiſcentiam ſuſtulit. Quid multa? non ſemel evenit, ut ſingularis prudentiæ viris univerſa ſapientiæ ſymbola, in amentię ſimulachra repentè converterit.

h *Dei, & ſui immemor.* At capax mihi, inquis, non fallax memoria eſt. Itáne verò? Vnde hæc igitur oblivio cæleſtium præceptorum, quæ tam pauca ſunt numero? unde oblivio Dei unius? unde oblivio tuimet?

i *Infelix puerpera,* Sed eſto, capax ſit; quid deinde? Infelix nempe puerpera eſt, quæ confuſam Babylonicæ turris molem aſsiduò parturit, numquam parit. Capax ſtomachus eſt, ſed frigidus, atque adeò ex eo, quòd malè digerat, malè ſanus.

l *ſtomachus frigidus,*

m *animi carnificina.* At memoria mea, quidquid conceperit, rectè digerit. Benè habet; hactenus de quæſtore perfido tantùm gloriata eſt VANITAS; jam etiam de carnificinâ ſuperbit. Meliùs cum Themiſtocle oblivionem optaſſes. Diſcenda ſiquidem dediſcimus, & diſcimus dediſcenda. Erras, in recordatione multiplici multiplex moleſtia eſt. Quædam conſcientiam vellicant, quædam pungunt, quædam vulnerant: unde fit, ut memorantium ora rubor, pallorque viciſsim in ſilētio occupent, inceſſuſque ſit varius, vox incerta. Imò ſæpè delectabilium

moleſta

moleſta recordatio eſt: &,quæ mortalium inſania eſt, cataſtam hanc arte producimus.

Quid plura? Vis optimum genus memoriæ? Memento peccati tui,ut doleas; memento mortis, ut offendere deſinas; memento divinæ juſtitiæ, ut timeas; memento miſericordiæ, ne deſperes. Breviùs. Vis optimum genus memoriæ? Obliviſcitur omnium, memor Dei.

n *Omnium optima.*

VANITAS.

Verborum copia.

VERITAS.

Nihil copia, ſed uſus.

VERITAS.

QVAM dubia Typographo ſupellex ſit chara-ćterum copia, neminem fugit. Efficit qui-dem frequentia, ut dives elementorum Typographus, plures uno diviſoque tempore commentarios prælo committere poſſit, quàm alius quiſpiam minùs ab ejuſmodi notis inſtru-ćtus; ſed, ſi temerè, ſi transversùm, ſi hiulcè, ſi mi-nùs decēter collocati ſunt apices, plus illi profectò ſortis ac nominis abuſus hic deteret, quàm adfe-ret copia. Si verò quidpiam etiam privatorum fa-mæ, ſi paci publicæ, ſi decretis Principum, ſi Eccle-ſiæ ſanćtionibus adverſum vulgaverint; aćtum eſt illicò de famâ fortuniſque Typographi. Negas? ad fiſcum appello. Nihil itaque copia, ſed uſus.

o Charaćterum copia utilis, ſi rectè uteris:

p ſin ſecùs, noxia.

Idem eſto judicium de ubere verborum in ho-mine diſerto copiâ. Magnum profectò inſtrumen-tum eſt gloriæ, verborum affluentia, ſed anceps cuſpide geminâ; & hac quoque qualiter uti ſcias, re-fert plurimùm.

q Sic & verborum copia

r anceps eſt.

Sapientis dićtum eſt, non ignobilis: Mors & vita in manu linguæ; nihil hâc mollius, nihil du-rius. Linguæ volubilitas, atque verborum copia, & ars etiam quædam; ſceleratis piiſque commu-nia ſunt, non item eloquentia; quæ, ut benè Cato,

nihil aliud eſt, quàm copioſè loquens ſapientia. Verus enim Orator, ſi Tullio credimus, niſi vir bonus, eſſe non poteſt.

ſ *Qualis qualis ſit,* At eloquentia mihi dulcis & ornata eſt. Dulcedo, & ornatus iſte, neſcio quid blandum, & doloſum præfert. Sed non pluris eſt apud rectos judices ſuavis & compta viri fallacis oratio, quàm vel meretricis fucus, vel mellitum virus, vel phrenetici robur. Quid ſi floridam dixero? Florent, dicam, lilia, floret & aconitum. Quid ſi clarum? Clarus ſol, clarum incendium. Denique verſa, ut lubet, & reverſa, & gloriæ habes viam arduam, & invidiæ pronam.

Eloquentiâ ſi innocenter, abſque jactantiâ, utare (quod, quàm homini in elationem proclivi difficile, facilè conjicis) vix ullâ re citiùs tibi multitudinis amorem concilies, & gloriam quæras: ſin arroganter atque improbè, mox certum tibi diſcrimen, & multorum odia conflâris. Vt murex, ſic homo linguâ capit, & capitur; & quæ illi adnaſcitur ſanguinea purpura, non minùs mortem præſagit, quàm gloriam.

t *quò major, eò periculoſior;* Plus dicam: eloquentia quò major, eò damnoſior funeſtiorque, ſi ſola eſt: ſingulares proinde viros, & Græcorum & noſtros, in perniciem traxit quod ita eſſe, Demoſthenes, & Cicero, & Antoniu non negabunt.

At

At eloquentiæ mihi magna fiducia eſt. Magna ſæpè fiducia magnis periculis viam fecit. Hæc bellaciſsimos viros oſtendit imbelles, hæc cautiſsimos probavit incautos; hæc eos, qui diſertiſsimi videbantur, infantiſsimos patefecit.

11 *maximè, ſi illi quàm maximè fidis.*

Tu ergo, ſi veram eloquentiæ laudem quæris, Virtuti & Sapientiæ primùm ſtude, non inutili verborum copiæ, Infelicem ſiquidem non minùs verborum, quàm characterem facere abuſus poteſt, uſus felicem, neutrum copia.

VANITAS

Corpus valens ac vegetum.

VERITAS.

Rebelle ſubſidium.

VE-

VERITAS.

INCONSULTA planè, ne dicam inſana jucunditas. Multorum quidem aliquando de rebelli conjuge querelas audivi, at nec unius gaudium. Quis enim, niſi inſanus, gaudeat ab eâ ſe deſpici, à qua ſuſpici debuerat? ab eâ ſe proteri, à quâ coli eum oportuerat? ab eâ denique ſe malè haberi, quam, ut commodè haberetur, commodè ſemper aluerat? Nemo profectò. Aut igitur inſanire ſe fateatur VANITAS oportet, aut temerè ſibi de ejuſmodi fortunâ plaudere, quam plangere decuerat. y *Inſanum de rebelli conjuge gaudium.*

Quid enim in animæ contubernio caro eſt, niſi rebellis uxor, quæ, etſi in ſubſidium à Deo data ſit, & à conſorte accepta; adeò tamen pertinaci in comparem odio fertur, ut millies in horas propemodùm ſingulas perire geſtiat, dum hanc perdat? Nec teſtibus opus eſt: quiſquis ſe novit, teſtem novit. z *Quaſi conjux, animæ caro:* a *rebellat aſſiduè,*

Tot porrò labores ſuſcipere, tot ferre ſupplicia, quot multis imperat Medicorum præſumpta neceſſitas; quid aliud eſt, quàm teipſum enecare, ut ne deſint vires & arma, queîs cadas? Multos ſanitas per lubrica voluptatum in infame exitium præcipites egit, qui infirmi ſine dedecore periculoque vixiſſent: innumerabiles in diſcrimen, ferè omnes in crimen traxit. b *fovetur tamen, ut valeat.* c *Multis ſanitas noxia,*

Non

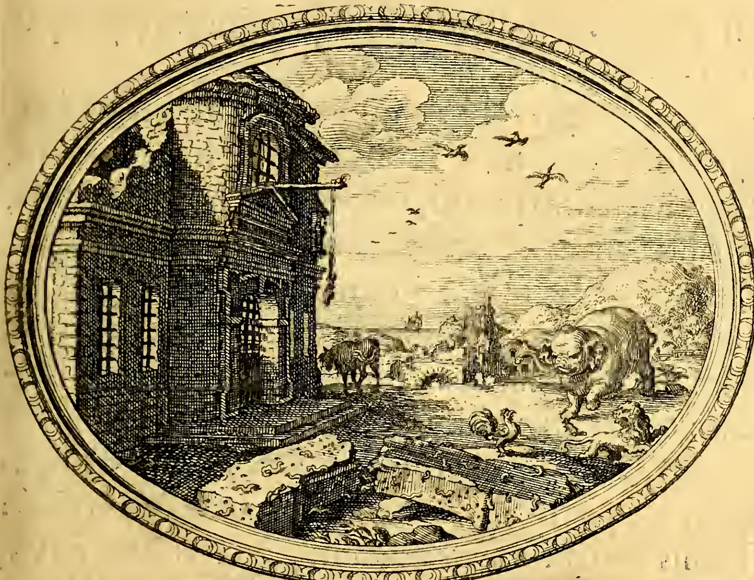
Non ſolet inter equos infirmior eſſe calcitro, ſed valens ac vegetus: non meditatur luctam, mollior cuniculi capillo Ganymedes, ſed lacertoſis metuendus artubus Biton: non inſultat Antæo, non Gerioni, non Caco, à Neſſæâ peſte jam viribus orbus Hercules, ſed florens; terram ſanus, æger cælum ambit & occupat.

d *utilis infirmitas.*

Nuſquam pejùs æger animus habitat, quàm in ſano corpore. Difficile eſt conjugi imperare, difficilius parêre: grave eſt ab hoſpite prodi, gravius à conjuge: inſanum eſt ultrò dedecore confici, inſaniſsimum ſuperbire.

VANITAS.

Robur inſigne.

VERITAS.

Infirmis fortia cedunt.

VERITAS.

DEUS immortalis! quæ demum inſania eſt, ſi hæc non eſt? Quis, niſi dignus Anticyris, forti adverſario, quis firmo carcere gaviſus eſt umquam? quis ſe belluis proximum, quis parem, quis inferiorem gloriatus eſt?

e *Agile & robuſtum corpus eſt fortis adverſarius, firmus carcer, belluina gloria.*

Si enim per robur, inſignem corporis agilitatem intelligis; finge te Athalantæ, finge Ladoni, finge Mercurio parem; quantulum hoc eſt leporis, quantulum avis, quantulum venti? Et hoc adde. Cæli velocitas te præcurrens, ad ſenium te & ad mortem applicat; illud tibi curſum eripiet, motum iſta. Prima ætas ſtimulos habet, frænos ultima: eò curritur, ubi non curritur.

f *Imò ſuperant hominem agilitate bellua, venti, cælum;*

Sin verò firmiſsimam membrorum compagem accipis, quantulum hoc equi eſt, quantulum leonis, quantulum elephanti, quantulum navis, quantulum trabis? At equum tamen debilitat, perperàm infixus ungulæ clavus; leonem galli cantus perturbat, & elephantem irrepens proboſcidi muſculus. Navem ventis, undis, remis, velis actam echenæis, ſemi-pedalis piſciculus (ne quid de altero limacis non abſimili dicam) immobilem retinet, ſolus elementorum atque hominum vim retundens; & nullo quidem actu alio, quàm navigii

g *robore verò bellica*

h *navis,*

navigii poſtibus adhærendo. Trabem denique, etſi pontis ſublicii, aut illius domus (cujus inſaniâ mole non modò prodigos omnes, ſed ſeipſum quoq; ſuperavit Nero) onere ſuſtentato nobilis ſit, ſenſim ſine ſenſu, edentula teredinis promuſcis in pulverem ac in nihilum redigit. i *& trabs?*

Vſque adeò verum eſt quod dixi,

——— *Infirmis fortia cedunt.*

Et meliora tuo ſpondes de robore? falleris. l *quæ tamen omnia ſuperantur ab infirmis,*

In magnam virium fiduciam magnis viribus accingitur fortuna; & interdum ex æquo congredi indignans, ut oſtendat quàm fragile animal eſt homo, dum ſibi etiam robuſtiſsimus videtur, gigantæos viros levi prælio conficit. Milonē ipſum cunctis celebratum palæſtris, arbor una detinuit, laceranduḿque feris objecit. Anacreonti acinus, Fabio Maximo pilus, Philiſtioni riſus ipſe, parvus ingentis luctæ victor, animam extorſit. m *homo verò etiam ab acino, à pilo, à riſu,*

Vis candidè tecum loquar? Quidquid mortalibus eſt roboris, id omne vel unius febriculæ ſpolium eſt, atque adeò infirmum, ut infirmitas ipſa ſit longè robuſtior. n *& robur ipſum ab infirmitate.*

VANITAS.

Elegans forma.

VERITAS

Pulchra domus cineris.

VE-

VERITAS.

En habes pomum, quod, ab infami originis ſuæ buſto, Gomorrhæum vocant; pomum, inquam, ſi ſpeciem attendas, penicillo, non arbore; cælo, non terrâ genitum; at ſi medullam quam habet, non è carne, ſed cinere. Habes alterum è buſto buſtum; habes domum pulchram, ſed cineris: plus dico; habes aptiſsimum elegantis formæ typum. Mendacii me reum age, ſi, vel teſte te fallo.

o *Pomum Gomorrhæum*

p *placet ſpecie,*

q *ſcatet cinere.*

Vides illum noſtri temporis Paridem, vides hanc Helenam? quid comptius? quid venuſtius? quid miraculo propius? Apollinem illum putes, niſi fides prohibeat; & collatæ cum hac Gratiæ, gratiâ careant: adeò ſerena frons eſt, adeò illuſtres oculi, adeò rubeſcentes ad gratiam genæ, adeò cilia in iridem decenter inflexa, adeò collucens & auro vibrata cæſaries, adeò ſuis omnia numeris abſoluta.

r *Placet humanâ ſpecie.*

Video, inquis, & inſolentis gloriæ luce præſtrictus, atque adeò jam non meus, exclamo: O prodigium! prodigium, inquam, in quod omnes omnium elegantiarum dotes natura prodegit! verè jam non tuus, quia tui-ipſius neſcius.

Sed agè, detrahe formæ pulcherrimam cuticulæ

ſ *formoſâ cuticulâ;*

læ larvam, & eveſtigio detectus, oculiſque vel ſolis hauſtibus Gomorrhæi hujuſce pomi cinis, illos ſibi, te tibi reddet. Tam facilè mors vitæ medicinam facit.

t *ſed cadaver* Non credis? conſule tumulum: teſte ſiquidem Græciâ, τὸ σῶμα το ζῆμα, corpus ſepulchrum eſt. Conſule mortuos, & cum Damaſceno mox è diſcipulo magiſtrum te referes. Muti quidem hi Doctores ſunt; ſed diſertiſsimè loquuntur, & docent. Audi: defluit hîc, ajunt, flava cæſaries, frons ſquallet, livent genæ, ſtupent oculi, cervix languet, rigent manus, pedes ſubſidunt, omnia in ſordes & cine- u *& pulvis omnia,* rem abeunt; juxta fatale ſupremi Iudicis decretum: *Pulvis es, & in pulverem reverteris.*

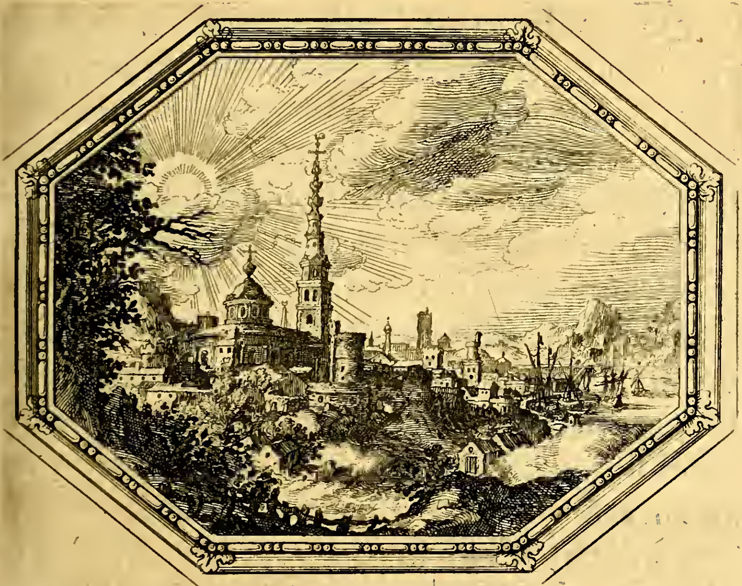
An non igitur rectè tibi de formâ corporis eximiâ ſuperbienti reſpondi, *Pulchra domus cineris?* Et hæc quidem non tuis uſibus apta, ſed hoſtium, qui in te non te, ſed ſe diligunt. Verè *domus cineris*, y *domus cineris,* quæ per ſe ſola ſtando durandoque conſumitur, & in nihilum redit; neque tantum gaudii florens tulit, quantum deflorescens honoris. Verè *domus cineris*, quæ, ne ſola ruat, improviſo funere ſimul hoſpites ſuos obruit, & vix detecta, Europam & Aſiam ruinis implet & cinere.

z *pomum Gomorrhæ.* Verè igitur pomum Gomorrhæum, hoc eſt alterum è buſto buſtum.

VA-

VANITAS.

Illuſtris patria.

VERITAS.

Parit umbras.

VERITAS.

a *Illuſtris in illuſtri patriâ* SI illuſtris tibi patria eſt, perque te fulges; eſt, quæ ſuas ſibi laudes arroget, tuiſque participet, ne dicam deroget.

b *nihil ab eâ lucis accipit,* Quòd enim eam ſalubris aër, clari fontes, mare proximum, tuti portus, opportuni amnes, auri ſcatebræ, argenti venæ, incolarum numerus, ſubſtructionum moles, divitiarum copia, ac demum ſitus ipſe nobilitet; nihil hoc tibi laudis accumulat, ſed illi: quidquid verò bene geſſeris, primùm quodammodò patriæ laus erit.

Teſtis Themiſtocles, teſtis commuuis encomiaſtis omnibus præconii ſtylus. quin imò, plus hîc negotii habebis, ut in lucem venias: fulgent enim minutiora etiam aſtra per noctem, ad ſolis autem radios hebet & Bootes & Lucifer.

c *obſcurus tenebras:* Sin autem illuſtri in patriâ obſcurus agis, quid tibi lux illa patriæ, præter tenebras, adferat? Promptiùs in luce notaberis; claritas ipſa te prodet, præſtabitque, ut latêre nequeas, ſi velis. Ita jucun-

d *Meliùs in obſcurâ lateret.* diſsimum tibi vitæ latibulum, ac ſecretus rerum trames eripietur. Quidquid ages, eris vulgi fabula, pudebitque tantorum teſtium. Inter tot oculos nullæ ſunt latebræ.

Multos habuit claritas magnæ urbis obſcuros, quos

quos abundè claros parvi ruris obſcuritas habuiſſet. Nihil æquè maculas detegit, quàm ſplendor illuſtris.

Agè verò; quid refert, Athenienſis ſis an Seryphius, ſi Athenienſes virtute prævertis? Melius eſt ſuâ, quàm patriæ gloriâ clarum eſſe. Rectè Themiſtocles Seryphio cuidam inter jurgia objicienti, eum non ſuâ ſed patriæ laude celebrari, reſpondit: Neque herculè aut ego obſcurus, ſi Seryphius; aut tu, ſi Athenienſis, clarus eſſes. *e Non reddit incola illuſtrem patria.* *f ſed patriam incola.*

Adde, quòd magna ſunt magnæ urbis incommoda. Diſtat templum, diſtat forum: illud animo nocet, hoc corpori. Diſtant opifices, atque amici, quos laborioſum viſere, negligere inhumanum eſt atque noxium. Quocumque ire decreveris, ceu peregrè profecturus, domui tuæ diſponas oportet. Quid ſi, ne aberres, ferro ac magnete iter agendum eſt? Hàc eas faciliùs, hàc rectiùs; hàc curiam, hàc theatrum, hàc macellum vites. Hi, & mille alii ſunt magnarum urbium ſcopuli, quos inter fluctuans, domum tuam, quaſi alterum orbem, petis. *g Magna magnæ urbis incommoda.* *h cura,*

Vide, quas non moleſtias, quas non curas, quas non pariat umbras illuſtris patria. Habes itaque non lætitiæ materiam ſed curarum. Dubitas? ab Emblemate diſce. Quæris cur tanta urbs, quam hîc delineatam vides, pariat umbras? Illuſtris eſt. *i umbra;* *l & quidem, quia illuſtris eſt.*

VANITAS

Ingenita libertas.

VERITAS.

Libera capti-vitas.

VERITAS.

SI quis remiges avis hujuſce, huc illucque voli- tantis, pennas attenderit, liberam judicet; ſin autem vincula, quibus illius præſumpta liber- tas adſtringitur, captivam.

m *Libera eſt avis hæc, nec libera:*

Quid ad hæc ais, inſolens ingenitæ libertatis præco? an huic te volucri diſparem autumas? Ego certè parem te aſſero. Liber natus ſum, inquis. Imò ſervus. Naſcendi genus omne obnoxium peccato, quo nulla gravior ſervitus fingi poteſt. Et quamvis eam, omnibus naturæ lege debitam, Virginis ad-inſtar Matris, effugiſſes; aliam tamen, ipſo nativitatis tuæ momento, incurriſti. Multum fortunæ licet in naſcentes, in viventes non minus. Sola inexpugnabilis arx eſt ſepulchrum: illic regnum vermibus, non fortunæ. Itaque limen illud ingreſſi ſoli mortalium vitæ hujus ab inſultibus tuti ſunt. Tu te liberum jactas, & ignoras, non dico ad ſepulchrum, ſed an liber hodie ad cubiculum ſis iturus? Libertas tua tenuiſsimo pendens filo, ſicut alia, quibus confidis, omnia, tremula ſemper ac caduca eſt. Non igitur, qui liber naſcitur, ſed qui moritur, liber eſt.

n *ſic qui liber eſt homo,*

o *etiam ſervus naſcitur,*

p *& quidem peccati,*

q *ne dicam fortunæ.*

Nec verò etiam liberum te dixeris, quòd nec in acie captus, nec venumdatus ſis, nec Domini nu-

r *Nulla non hora ſervituti obnoxia:*

tibus mancipatus. Videndum tibi, non ubi incipias, ſed ubi deſinas. Vita omnis à fine deſcribitur.

Teſtes varii. Plus dico: nulla non dies, nulla non hora fortunæ obnoxia eſt. Neſcis quâ ætate Hecuba ſervire cœpit, quâ Plato, quâ Diagoras? Numquid non Attilum Regulum meminiſti, indignum prorſus hoc ludibrio, affectum tamen? Numquid tibi recentior annis Valerianus excidit; quorum ille modò dux, hic autem Princeps populi Romani; moxque ille Carthaginenſium, hic Perſarum ſervus; ille truci ſupplicio peremptus, hic longâ & miſerâ contabuit ſervitute?

Mitto veteres Regum caſus. Ætas noſtra quoſdam è regiâ truſit in carcerem; eundemq; eâdem horâ & primum Regem, & ultimum ſervum vidit: ſiquidem eò quiſque miſerior ſervus eſt, quò felicior liber fuit. Noli igitur libertate tumeſcere; quoniam non ex liberis modò, ſed ex Regibus quoque tam ſubitò ſervi fiunt. Nihil ſub cælo ſtabile.

Scio, inquis, & aulam in caulam, & Principes in mancipia repentè mutari. Scio mortalium vitam omnibus fortunæ telis propoſitam: nec an quid hîc ſtabile aut permanſurum ſit, arguo: hoc proteſtor, hoc contendo, nullius adhuc me Domini catenis obnoxium.

Falleris: ſunt, quæ miſeras animas nundinentur

tur (quas, heu! vili pretio mortales venditis) vo- t *Nulla non ſubjacet peccatis anima.*
luptates, fœdiſsimæ dominarum, quæ vos ineno-
dabili nodo conſtrictos tenent: ſed, quos libertas
excæcat animi, nihil niſi corporeum vident. Vnde
eum, qui uni mortali ſubeſt domino, ſervum dici-
tis; illum verò, qui mille immortalibus tyránnis
opprimitur, liberum judicatis.

Profectò autem liberum non facit fortuna, ſed virtus. I nunc, & liberam, ut libet, captivitatem tuam vendita.

VANITAS.

Clarus ſanguis.

VERITAS.

Optimus eſt, qui ſanus

VE-

VERITAS.

DISPVTABANT, à diebus non ita multis, de claro ſanguine Palatini duo; jamq́ue ferro decidere tentabant, quod verbis non poterant. Audit litem, audit pugnantium tumultum Chirurgus quidam, audiunt vicini; accurrunt, pugnam dirimunt: hi unum, Chirurgus alterũ (quòd eum levi vulnere adverſus mucro perſtrinxerat) in ædes quiſque ſuas abducunt. Dumq́ue corpori medicinam facit Chirurgus, recrudeſcit, inter exſecrationes innumeras, ulcus animi. Ad abeuntem itaque Chirurgus, Tantáne vos inter, inquit, tantillâ de re contentio? Sic ſanguinem ſanguini propugnando projicitis? Vides hunc, quem generoſis, vilibuſq́ue venis eduxi? Omnis propemodùm concolor eſt: & ſicubi fortè alter altero clarior videtur; non id nobilitas efficit, ſed ſanitas.

Stultum certamen de nobilitate.

x. qua par ſanguini.

Optimus eſt ſanguis, qui ſanus, cætera nugæ.

Agè porrò: an, quia vitioſus hic quem manu teneo, patris tui ſanguis eſt, peccat etiam tuus? Minimè gentium. Ecquid igitur, quia clarus hic fuit, tuum quoque clarum eſſe debere contendis? An fortè cum ſanguine virtus in poſteros tranſmittitur, non vitium?

Non hoc arguo, inquis; ſed nimiùm quàm vetuſtam

tuſtam mihi nobilitatem arrogo. Eadem moneta, ſed paulò ſubtiliùs ſubærata. Non credis? Vide.

y Nónne jam clarum genus venditas, jam vetu- *Clarum genus obſcurũ eſt:* ſtum? Quid inde? Clarum igitur genus tuum eſſe vis, & obſcurum. Quid ita? inquis. Audi. Vetuſtas nimia claritatem rebus eripit. Quidquid longa dies peperit, longiorque auxit, longiſſima ſubruit. Quot illuſtres olim fuêre familiæ, quarum hodie z vel memoria ipſa obſcura eſt? *quineò obſcurius; quò vetuſtius;* Confuſa nempe in tantâ vetuſtate ſunt omnia, & perplexi ſucceſsionum rivuli, quibus ad vos hæc clari ſanguinis unda profluxit;

Turbidus ille, hic clarus; & una eſt omnium origo.

Verum eſt enim Platonicum illud, neminem Regem non ex ſervis oriundum, ut neminem ſervum non ex Regibus. Nec mirum: ingens rerum mortalium rota eſt; ſed quia tractus eſt longior, brevis hunc vita non percipit.

At avorum mihi clara proſapia eſt. radix aruit, & floribus ejus ornari vis? Inanis ambitio.

Fieri poteſt, ut quo te nobilem fingis, eſſe deſieris; nobilior forſitan futurus, ſi ſeriùs fuiſſes.

a At avorum, inquam, mihi clara proſapia eſt. *ac ſemper aliena laus, numquam propria,* Quouſque vagaberis? De te agitur; & neſcio, quos mihi in tuum locum ſubſtituere niteris, qui pro ſe fortè aliquid, pro te nihil reſponſuri ſunt.

Verùm nobilis caruſque natus ſum, ais. Itáne verò?

verò? claritas non naſcendo quæritur, ſed vivendo; ne dicam, moriendo. Quin profectò: benè qui moritur, benè naſcitur; nec alius quiſpiam. Claritatem naſcendi ſola mors rectè definit, perperàm gladius. Hæc cogita, & intelliges, quàm verum ſit, quod antè docebam;

b *Non vivendo tantùm maximè, ſed moriendo comparatur.*

Optimus eſt ſanguis, qui ſanus, cætera nugæ.

VANITAS.

Bonum nomen.

VERITAS.

Sæpè malum genuit.

VERITAS.

QVAMDIU boni nominis eſt ſubærata pecunia, omnibus eam popularis error facit acceptam: at ſimul ac fraudem, & deliteſcens ſub auro cuprum, Lydius detexit lapis; ſuffigitur illicò mercatoriæ tabernæ poſtibus, & cui communis dumtaxat Regiæ monetæ laus adhuc pretium fecerat, hanc tum hujuſce patibuli ſingularis infamia, omnibus vilem reddit ac odioſam, nullo indubiè ſupplicio mulctandam, niſi nominis olim boni gloriâ floruiſſet.

c *Nomen bonum pecuniæ nocet,*

d *ſi falſa deprehenditur:*

Audi hoc quiſquis famæ laudibus inſoleſcis:

——— *Mutato nomine, de te*
Fabula narratur. ———

Quid enim? Quiſquis ego ſum, inquis, opinio de me hominum bona eſt. Meam audi. Alter alterum decipit, tu te ipſum, omnes te. Opinio rem non mutat. Quid ſi tu malus? nónne opinio falſa eſt? Scientem certè falſo gaudere, ut emendante formam ſpeculo turpes mulierculæ ſolent, mera dementia eſt.

e *ſic nec bonum facit hominem opinio bona,*

f *ſive aliena, ſive propria;*

Atqui ego ipſe mihi bonus videor. Ergo malus es. Non ſolet eſſe virtus miratrix ſui, ſed imitatrix alieni, ſemper altiùs adſpirans, dum ſe comparat, parvi pendit. Nec ullius tanta eſt virtutis claritas,

ut eam elatio non obſcuret. Melius quidem eſſe nomen bonum, quàm divitias multas, Hebræorum Sapiens dixit; ſed & illud addidit: *Nomen impiorum putreſcet.* Quid proſunt adulantum ſuſurri, quid blanditiis aut fictionibus emptum nomen; ſi intus obſtrepit conſcientia? Numquam vel amanti credideris, vel ſperanti.

g *multò minùs adulatio,*

h *aut fama poſthuma:*

At ego ſic famæ confido, ut & funeri meo laudationem ſperem. Nempe philomelam ſurdo, gloriam apud poſteros, teſtimonium ab ignotis. Non refert itaque, quid de te alii cenſeant, ſed quid tu. Ignorantibus credere, quid eſt aliud, quàm volentem falli? Eſt intus in animâ teſtis incorruptior: illum interroga, illi crede. favent alii, falluntque: & dubium non eſt, quin hic te de vitiis convincet, ſi juſtus es arbiter.

i *ſed ſi falſa eſt,*

l *gravius officit,*

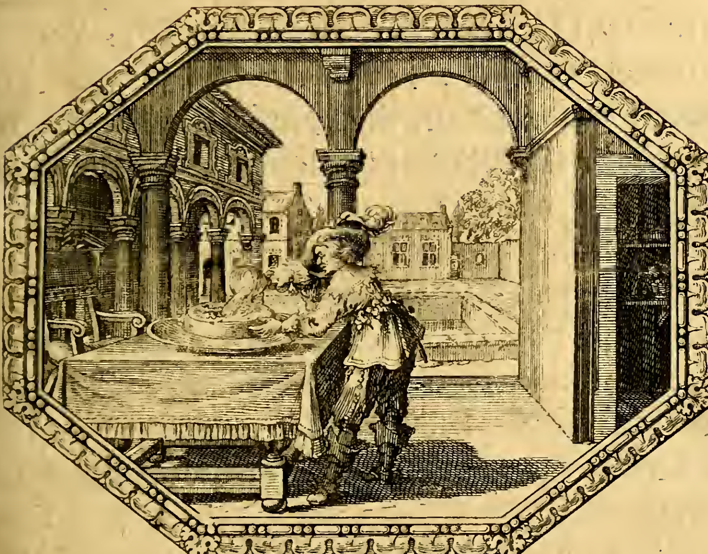
Quid ergo? non te dici pudet quod non es? aut non times ne dicare quod es? At meritò potes: hoc enim ſi evenerit, pejùs multò tecum agi intelliges, quàm ſi olim nominis boni gloriâ caruiſſes. Peſſima eſt optimorum corruptio. Verum itaque quod bono de nomine Lemma prædixit:

Sæpè malum genuit.

VA-

VANITAS.

Lauta fames.

VERITAS.

Vermium penus.

VERITAS.

m *Si ſtultum, modico vino è caſeo vermes producere;*

OFFENDIT me, non ita nuper, brutum ventris ſui mancipium, homo; qui, quòd me vili caſeo ingentis pretii vinum invergentem cerneret, Quid rerum agis? ait. Cui ego: Vermibus educendis, & educandis ſtudeo. Et quis pro ſucceſſu vadimonium dixit? infit. Experientia, refero. Tum ille ſubridens, Inſigne verò ſtudium, ait, inſignis experientia.

Stulta, penum ſtultâ vermibus arte ſtruis.

Ego ſanè palato meo cupedias excogitare mavelim, quàm vermibus. Itáne verò? inquam. & aliud facere te credis, cùm è cælo, terrâ, mari Sybariticas copias in famis expugnationem evocas? Certè, non vides manticæ, quod in tergo eſt. Quid ita? Dicam.

Si arte, nec omnibus notâ, nec injucundâ, vermibus è caſeo producendis, aliquot maſsici guttulas profundere, te judice, ſtultum eſt;

n *inſanum eſt, patrimonium ſanitatemq; prodigere.*

Dic, quibus Anticyris caput eſt ſanabile,

quod non Palatinum modò dolium, ſed ſæcularis inſuper parſimoniæ fructus non parcos profundit; & quod ſtultius eſt, ſibi tremulas manus, lippientes oculos, purulentas gingivas, vacillantes dentes, cretatos pedes, grave-olentem ſpiritum,

pectori

pectori phtiſin, hydropem ventri, mortem corpori, infernum animæ, immodicis ſumptibus ambit & comparat, ut è cadavere ſuo vermes & producat uberiùs, & lautiùs educet? Nullus profectò. Et tamen, niſi ejuſmodi te dementiæ convicero, de injuriâ mecum expoſtula.

Dic, ambò te, quò tibi tot obſonatores, cetarii, ſalarii, lactarii, cupediarii? Quò cibus tot fartorum manibus, tot lixarum ſudoribus irroratus? Non aliò certè, quàm ut Archi-magirus ſtomachus, tot ſordium, tot corruptionum colluvie inſtructus citiùs te in tumulo vermibus condat ac condiat. *O in epulas omnis generis,*

Deinde, quo jentacula, prandia, merendæ, cœnæ, pocœnia, non paſſerina, non cynica, non ſtataria; ſed recta, ſed opipara, ſed Capitolina? Præterea, quò bubula, ovilla, vitulina, ſuilla, aprugna, ferina, elixa, toſta, frixa, aſſa, ſalita, infumata? Quò pipiones, ficedulæ, alaudæ, perdices, ſturni, capi, æſalones, phaſiani, attagenes? Quò oſtrea, aſtaci, encraſicholi, cynogloſsi, ſcombri, ſalares, ſoleæ? Quò tot coliphia, artocreæ, ſtreblitæ, hypotrimmata, pulmenta, illinctus, moreta, embammata, ozypora? Quò denique tam innumerus eduliorum exercitus? Quò tam immenſa lancium caſtra? An, ut ab uno milite ſtomacho expugnentur hæc omnia? aut ne fami domandæ deſint omnis generis arma, cui unum, vel Epicuro judice, ſatis eſt? *P ſuperfluas,*

Quor-

q *ut lautiùs è cadaverè tuo vermes alas.* Quorſum igitur hæc omnia? Vis dicam? Timet, mihi crede, cum Apitio, inſanus fortunæ tuæ decoctor ſtomachus, ne ſi diutiùs ſupervivas, non ſuperſit, quod in cœnas ejuſmodi conferas, ſymbolum; adeoq́ue te morti quàm citiſsimè immolatum vult: & ut ne vel in tumulo annona deſit, bellum cælo, terris, mari ad internecionem indicit, & ex omnibus elementorum ſpoliis ſaliare tropæum erigit; ut totum ſe in cupediarum penum convertat, non ſibi, ſed vermibus.

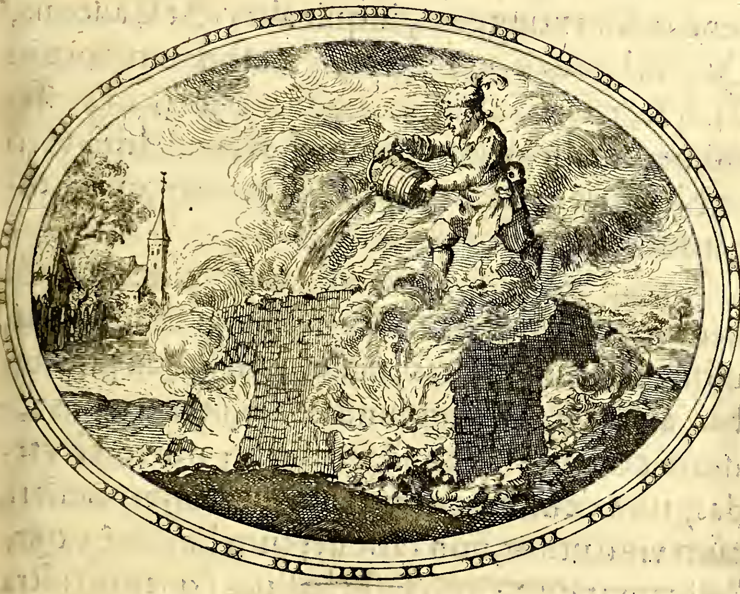
Non jocor tecum. Scis, etſi fortè diſsimules, te illi convivio præparatam eſcam, & forſitan jam cœnæ tempus inſtare; ſanè autem jam longiùs abeſſe non poſſe: nam & brevis eſt lux, famelicíq; convivæ, &, quæ menſam tuis impenſis inſtruit, mors impigra. An porrò, quia dapibus exquiſitis frueris (ut malè loqui ſoles, ſed tamen affectui tuo propriè) ideò magis tibi, quàm duro agricolæ, vermes parcent? imò verò, ſi, Philoſopho teſte, peſſima eſt optimorum corruptio, & plures te obruēt, & molliore cibo veſcentur avidiùs.

Vide modò, quis noſtrûm ſtultâ magis ante vermibus penum inſtruat; atque illud ex me gaſtrophilis tuis refer, Nihil eſſe lautam famem, niſi vermium penum.

VA-

VANITAS.

Pretioſa ſitis.

VERITAS.

Accenditur, ut extinguatur.

VERITAS.

RIDERE parabat Calcarium Canopus quidam: ſed Davum quęrens, Oedipum repe- rit. Rogat, ecquid infusâ frigidâ calcem accendat. Vt extinguam, inquit alter. At Canopus, Quis te hanc, ait, extinguendi methodum docuit? Tu ipſe, refert Calcarius. Egóne? calcariam profectò nec intellexi umquam, nec exercui. Imò verò tu. Negas? jam fatebere; paucula tantùm, quę te rogatum volo, reſponſo dignare.

r Accenditur viva calx ut extinguatur:

Cur in ſympoſiis circumpotitas? cur amyſtide heminas ducis, & ſextarios? cur vini immodicus, uſque eò te ingurgitas, ut dubium ſit, an plus bibas, an evomas, an profundas? An, ut humanus videare convivis? Non id exiſtimo; niſi fortè credas, tum demum quempiam humanum cenſeri, cùm vino utitur, non ratione; cùm hominē exuit; belluam induit; imò infra belluas (quarum ultra ſitim potus non eſt) turpiſſimè ſe abjicit; cùm denique ſalutis ſpecie, ſe ſuoſque non minùs orbos pecuniâ, quàm vitiis obrutos, Bacchi veneno enecat. Credat hoc Iudæus appella.

ſ ſic hodie omnimodo

Ecquid igitur ita pergræcaris? Vt ſitim extinguam; hoc natura dictat, hoc ratio. Itáne verò? Ergóne non extingueretur ſitis, niſi in orbem biberes?

beres? niſi periculo certares & amyſtide? niſi plus effunderes, quàm potares? niſi ſuum dolio munus eriperes? Vix binas amphoras capit ſtomachus, & cadum facis. Hoccine natura dictat, & ratio? hoc ſitim extinguere eſt? an, ut extinguas, accendere? Tuos hîc commilitones, barathrones inquam illos, & meriſsimas vini ſpongias appello; imò guttur tuum, quod numquam non vino madet, & tamen etiam modò ſiti exareſcit.

Clarius tecum agam. Quid ceteviſiæ ſiceram, ſiceræ muſtum, muſto vinum molle, molli præcium, præcio hornum, horno edentulum, edentulo Belnenſe, Rhenanum, Arviſium, Falernum, Iberum, Aromaticum, & his omnibus ipſum Liberi florem, non ſine vitello, aut butyri turundulâ, aut obluctante gobio ſuperingeris? Vt ſitim exſtinguam. Vt exſtinguas? At accendi pretio ſitis conſuevit. Quis hoc aſſerit? Idem qui negat.

t *& genere potus certatur.*

u *non ad extinguendã ſitim,*

Dic, ſodes; ſi quis te ex combibonibus tuis ad vinum non minùs nobile quàm pretioſum vocet; ſi ad omnia, quæ variis ex provinciis non ſine ingenti ſumptu deferuntur, potionum genera invitet; an non hîc verè ſitim tuam accendet, ut exſtinguat? Nega, ſi potes. Quid igitur aliud tantâ potûs varietate aucuparis, quàm alteram ex alterâ ſitim? Hoc verò quid aliud eſt, quàm accendere ſitim, ut exſtinguas? Nihil profectò. Quantò tutiùs

x *ſed ad accendendã.*

eam unicum vini genus, illudque debile, vel dilutum extingueret? ne dicam, purus frigidæ rivus.

Finio, ſi priùs duo te rogavero. Cur in pocœniis eliquato per ignem vini laticè tibi guttur aduris, & ilia?

y maximè cùm tabacum bibitur, & vinum aduſtum.

Cur mox à vino juvat indulgere tabacō,
Eque tubo genitas haurire & reddere nubes!

Vt ſitim extinguam. Deus bone! & hoc guttur illud aſſerit, quod hæc immodici caloris pocula in novam continuò ſitim accendunt? Sed demus hoc guſtui tuo, demus affectui; utaris etiam calidis ejuſmodi potionibus, ut ſitim extinguas: at negare certè non potes, magis eam tantis æſtibus inflammari, quàm extingui. Hoc igitur vel à gutture tuo mecum diſce, evenire calci meæ, quod pretioſæ ſiti tuæ: *Accenditur, ut extinguatur.*

VANI.

VANITAS.

Splendidum conuiuium.

VERITAS.

Omnia pompa.

VERITAS.

An ridere me deceat, an flere, multum ambigo. Vtrumque faciam, ne errem in alterutro.

z Vt in magnifico funere. Vides hæc templi ac ædium, levidensâ & holoſerico prætenſa limina? Vides hæc novi hominis, cui plus divitiarum, quàm generoſi ſanguinis, aut famæ fuit, iniquiſsima juſta? Vides ſupina ſigna? pronas haſtas? Vides equorum lugubres phaleras? Vides hoc galeæ, chirothecarum, calcarium, enſis, ſagi, & inſignium funebre trophæum? Vides copioſi luminis inſolentem ſplendorem? Vides conſanguineorum, vides affinium, vides amicorum frequentiam? Vides, ut ferales hi vultures, plus exuviis quàm precibus adſpirent? Vides, ut inter ſe capita conferant, conſulantque, quî rem ſuam commodiùs augeant, quî defuncti pia legata, quî ſacrificia, qui eleëmoſynas reſcindant? Illorum certè judicio nimiùm animæ ſuæ tribuit, parum funeri, parum ſuperbiæ.

a *omnia pompam ſpectant, non animã:*

——— Dant ſcilicet omnia pompæ,
Nihil animæ. ———

Quis non mecum vanitatem hanc rideat? quis non fleat?

Verùm, eſt & alia riſu lacrimiſque digniſsima

quam

quam ejuſmodi glorioſi milites ſolennes inter epulas, ne dicam, ferales inter delicias, quotidie nobis exhibent.

Fatigant precibus ſtulti ſtultæ ſollicitudinis ſervi, Proceres aliquot; & à negotiis honeſtioribus abſtractos, honorifico tædio, unum in locum cogunt. Exulant hîc leges ſumptuariæ: Taliarchæ ſunt Philoxenus, Apicius, Vitellius: ſtant Chinenſium more ſuperingeſtę lancibus lances: diceres pyramides triumphanti ſtrui, non epulas convivæ; nec quidquam vel Archeſtrati gaſtrologia deſideret. b *Sic in ſplendido convivio.*

Quorſum hæc omnia? An, ut multos ventres damnoſis ſarcinis obruant, ambitioſâ ſemper nauſeâ? At eorum plurimi aut melius vacui manerent; aut gratiùs domi arbitrio ſuo implerentur. Moleſtus quidem creditor venter eſt, ſed parvo dimittitur. An, ne faſtidioſa guſtûs titillatio utcumque lenteſcat? Sed copiæ ſolet eſſe vicina ſatietas, ſatietati faſtidium. c *quod procul dubio faſtidium parit.*

Adde, quod convivarum conditio querula eſt, multumq́ue difficilis. Rarò inter illos convenit. Si tres, Satyrico teſte, diſsident; quid viginti? Vix ſine tacitis ſaltem abeunt lamentis. Illud gelidũ, illud intempeſtivum, hoc lacerum, hoc crudum fuit, aut certè lautiùs condiri potuit. Verbo dicam, in viſcerationibus hiſce omnes nimium habent, & nemo ſatis. d *querelas,* e *obloquia.*

Quor-

Quorſum igitur, quod ubique rariſſimum, unâ in mensâ frequentiſsimum viſitur? Quorſum aurei panes, aurea obſonia & ingens vis margaritarum aceto ſubacta, delicatiſsimis pulmentis adſpergitur? Quorſum nihil non argenteis lancibus apponitur? An quia, ut Heliogobalus volebat, rerum pretium orexis eſt convivarum? At profectò famem cibo expleri Midas docet, non pretio. An, ut convivio gloriam quærant? Inſignis verò gloria, inſignis ambitio; coquum fieri, ut gulæ complaceas alienæ: ut uſque ad amentis impenſæ profluvium prodigus, his tædio, illis riſui, tibi damno ſis.

f *damna;*

Sed in philitiis hiſce ſolam charitatem ſpectamus, inquiunt. Veriùs caritatem dicerent. Si enim charitatem ſpectant; cur, qui à ſaturis epulonibus decidui panis fruſtulum Lazarus orat, non exorat? Cur non ſtatim à prandio domus panditur, ut pauperi panis detur? Imò finge, poſtridie unum aliquem convivarum tantulo egere, quanti ſua conſtitit paropſis: numquam id à convivii domi nis impetrabit. Nempe non id aliorum fami præſtant, ſed famæ ſuæ,

g *nec pauperi patet.*

h *Omnia fame dantur, non fami aut animæ.*

——— Dant ſcilicet omnia pompæ,

Nil animæ. ————

Quis non hanc quoque gloriam rideat? quis non fleat infamiam.

VANI-

VANITAS.

Frequens Comeſſatio.

VERITAS.

Multiplex inſania.

VERITAS.

i *Multæ ſunt & malæ fatuorum inſaniæ.*

MENSIS eſt, ex quo in Morotrophio, præſente me, ſoluta ſunt pleraque fatuorum ergaſtula, ut populo, qui encæniorum gratiâ frequens affluxerat, ludos darent. Deus bone! quas non ibi comœdias, quas non tragœdias, quæ non amentiæ ludibria vidimus?

l *plures & pejores comeſſatorũ.*

Sed nihil ad ea, quę Barathrones aliquot eâdem in viciniâ, etiam id temporis, nobis exhibuêre. Variam quidem non minùs hi, quàm iſti, inſaniam inſaniebant; ſed peſsimam longè comeſſatores. Vtroſque conferam, tu judica.

m *Fatuus utrem ſordibus ſtrangulat,*

Erat inter lymphaticos illos non-nemo, qui ingentes ſordium cumulos, quos undique corraſos improbo labore congeſſerat, in utriculum eâ vi cogere niteretur, ut illæ, mox anguſtias peroſæ, majore vehementiâ in apertum erumperent; & non modò ergaſtularium ſuum, ſed adſeſſores inſuper aliquot conſpurcarent.

n *comeſſator ſtomachũ.*

At inter hos pamphagos, plurimos erat videre, qui pecudum, qui volucrum, leguminumq́ue cadavera, qui fruticum lacrymas, ſudores, excrementa, qui terræ ſaniem, qui maris ſpumam, fungos, inquam & oſtrea (quibus non abſimile pectoris noſtri rheuma deteſtamur) quin etiam, qui latri-

narum

narum collicias (ſic enim tomaculum, ſic farcimina, ſic apexabones: ſic infiſia, phaliſcoſque ventres vocari meritò poſſe, ratio dictat) omnibus è popinis, ſtulto planè pernicioſoque ſtudio, compararant. Vix ſiquidem illorum quiſpiam aſymbolus fuerat. Nec illud modò; ſed omnem hanc colluviem, jam aceto, oleo, cereviſiâ, vino, butyro, omphacioque maceratam, & arte & Marte exiguę capacitatis ventriculo ſic ingerere certabant, ut in poſterum recuſans officium condi ſtomachus, ultrò promi munus invaderet; herumq; ſuum, cum ceteris gulonibus, partim ſordibus, partim fœtore perfunderet.

Iſthîc phreneticus quidam, quòd amphoram ſe vellet, continuè ſibi omnis generis liquores infundi rogabat: hîc verò complures ita ſe potu ſtrangulaverant, ut niſi ſe dolia crediſſent, & vino magis parſuros fuiſſe certum ſit, & ſibi.

o Fatuus amphoram ſe credit.

p comeſſator dolium.

Bibebat iſthîc lunaticus aquam, & vinum putabat: at hic ebrius mortem, & ſalutem vocabat; indignè ferens, non omnes eodem ſecum ſtudio duci.

q Fatuus aquam pro vino bibit.

r comeſſator mortem pro ſalute.

Tentabat iſthîc alter alteri alapam infringere; ſed delirante cerebro, manus quoque aberrabat. Quid ad hæc atrabiliarius alter? non ſecùs, ac ſi alieni erroris pœnitudine duceretur, ut injuriam avertat, ipſe ſibi injurioſis unguibus faciem vul-

ſ Fatuus iratus in corpus ſuum ſævit.

nerat. Potéſtne quid ſtultius excogitari? Poteſt. Helluones hos conſule, & intelliges.

t *comeſſator in animã.*

Impetebatur illorum aliquis convitiis à ſocio, cui jam vinum cornua fecerat; quodq́ue prohiberetur animam ſuam per convitiatoris latus, non unâ morte, perimere; mox ipſe ultroneis in ſe plagis ſævire, genas convellere, ſolo corpus allidere, & quod caput eſt, neminem odio majore proſequi, quàm ſuæ ſalutis amicum. Nondum ſatis.

u *Fatuus ollam procatur,*

Vidi item in morotrophio non-neminem, qui ollam, ut amores ſuos, amplexus, candidulam ſuam millies nuncupabat, licet eam pice nigram magis, ſexcenties experiretur. Nec illud modò; ſed inſulſis illius oſculis & uſque & uſq; inhiabat, numquam ejuſmodi deliciarum ſatur. Sic nigricantis ſuæ Candidulæ nivibus inæſtuabat.

x *comeſſator fœminam ollâ nigram magis, & candidam putat ac formoſam.*

At in tabernâ diverſoriâ vidi, qui ſtatim à menſâ (ſolet enim mox Veneri facere, qui ventri) vidi, inquam, qui Blattæ ſuæ immoriebatur amplexibus, & recepto ſubinde ſpiritu, alia illi ex aliis baſiorum millia figere non deſinebat, numquam non ejuſmodi ſordium novus; ignarus tamen, tot ſe peccati maculis inquinari, quot votis, quot oſculis Blattam ſuam appetebat. Columbulam vocabat, & referebat corvum; laudabat crines, & vermiculoſi erant; frontem, & inviſibilis; oculos, & lippi; naſum, & ſimus; nares & mucoſæ; genas,

&

& bucculentæ; dentes, & putidi; manus, & ſquarroſæ, unguibusque promiſſis vulturum ungulis non abſimiles.

Quid multis? Iſthic amentes inconditis clamoribus inpluvium perſonantes, jam coniſcare, jam vitulari, jam mutuis inequitare tergoribus, jam ad modulos cerebri, extra chorum ſaltantis, choros ducere conſpiciebantur.

y *Fatuus belluis ſe aſſimulat.*

Hîc verò geſtiebant combibones baubare cum canibus, mugire cum tauris, rudere cum aſinis, grunnire cum porcis, coaxare cum ranis, cum ſimiis denique ad cratipule pſalterium, ad cacabi crotalum, ad naſi tibiam, barbaro ſigmate circumflecti.

z *aſſimilat & comeſſator.*

Et neget quiſpiam frequentem comeſſationem meritò multiplicem inſaniam nuncupari? Minimè gentium. Si tamen quis infitias iverit, audiat quæ ſubjungo.

Si unum reperis inter hos pepones, qui paleâ vinctus, Herculeo ſe nodo teneri exiſtimet: reperies ebrioſorum quàm plurimos ita ſtultè comeſſandi conſuetudine alligari, ut nec prece nec pretio iis expediri poſsint: & tamen nihil, Apoſtolo teſte, peccata ſunt, niſi paleæ meræ.

a *Vterque ſe paleâ vinctum credit indiſſolubiliter.*

Prætereà, ſi apud illos invenis, qui cerebri vitio, Regem ſe putet, cum lixa ſit; invenit & in plateis Brugenſibus Philippus, inter Flandriæ Comites

b *Vterq; Regem ſe arbitratur.*

Non injuriâ Bonus, ruſticum non minoris inſaniæ reum. Illius enim juſſu lecto, veſtibus mensâ, famulitio, muſica, ceteriſque Principis delitiis inter crapulam uſus, Principatum, quem tenuiſſe ſe crediderat ebrius, ſobrius amiſſum requiſivit, & doluit.

c Fatuus denique naves omnes ſuas putat.

d comeſſator verò domũ in navem converſam Agrigenti.

Si apud illos denique habes, qui, cum notiſsimo Græcis Sannâ, præ navim curâ, quam ſibi falsò arrogat, verè ſuus non ſit: habes & Agrigenti comeſſatores aliquot, qui, vini fraude, domum in navem commutatam ſibi perſuadentes, tam diu in ſicco naufragium timuerunt, dum ratis ſublevandæ laboribus impares, oneri ſomnoque ſuccumberent.

Verùm, ut comœdiam hanc fuſiùs ſpectes; accipe, quos, genis adhuc inveſtibus, eâ de re verſiculos cecini: ſed Poëtæ compatere, dum Helluones rides.

Maſsica qui ſenſus negat & ſubducere cenſus,
Audiat hæc, pridem quæ meruere fidem.
Nyctilco potum plebs fecerat ebria votum,
Et jugi rediens iverat orbe triens:
Cùm domus hæc inter, Vertigine judice, linter,
Fitq́ Tarentinus ipſa platea ſinus.
Nec mora; qui lætus nova ſurgit in Orgia cœtus,
Excutit in typhos orbe ruente ſcyphos;
Dumq́ue calix fuſus, jam factus Aquarius, uſus

Inſoliti

Inſoliti plenas proluit imbre genas;
Clamat hic: Heu! fœdis quantus ruit imber ab Hœdis,
Quamque repentinas depluit aura minas!
Ergo, quod incautis ſuadet Tethis excita nautis.
Cùm ſit vita ſcopus, quiſque capeſſit opus.
Sudat hic extremos in marmore ducere remos;
Et, ferat ut quid opis ingemit uſque ſcopis.
Cætera at hinc pubes cernens tenebreſcere nubes,
Quid nox iſta trahit? quanta minatur? ait.
Euclide hic vino, quò conſulat aſtra, camino
Emicat ut malo, ſed gravis æthra ſalo:
Nam quocumque genas, oculorum aut flectit habenas,
Non videt ulla vagis ſidera læta plagis.
Ille ut torrentem caſtiget tranſtra tegentem,
Néve ſtet iratè Thetyos unda rate;
Occupat ingeſtâ clathorum pervia teſtâ,
Et quæ damna pavet, quâ valet arte, cavet.
Tum, ſibi vi ſedem Vulcani fecerat ædem,
Primaque cui ſolum diſcere cura polum;
Auribus attentis, quæ ſit fiducia ventis,
Haurit, at ignotis perſonat aura notis.
Ergo oculi miros contorquet in omnia gyros;
Sed capit ignaros facta culina Pharos.
Nam quia vicinâ rutilat ſcintilla coquinâ,
Æquoris in pacem credit adeſſe facem.
Mox ſociis, Error procul hinc, ait, hinc fuge terror;
In noſtrum ecce venit ſtella Lacæna zenith.

Attamen

Attamen apta ſalo quæro dum ſidera malo,
Viſa graves pinus non ita ferre ſinus.
Scilicet, infeſtus dum nos circumlatrat æſtus,
Nunc ratis æqua ſolo, nunc ſtetit æqua polo.
Nec mora; deſcendit, hypogæaque ad intima tendit,
Vt ſciat an navis fortè ſaburra gravis.
Viſa gravis nimis eſt. Quid agat? opus improba vis eſt.
Inſonat: Ad clades turba ſodalis ades.
Diſjicit illa moram, ac dimenſa ſuo pede proram,
Clamat: Vt impegit, ſi malè crura regit!
Ad quos ſecuris exercitus undique curis,
Talia cum fletu dicit, agente metu:
Hei mihi! quàm diras in nos mare deſpuit iras!
Hinc navim nuda cavat, inde ſaburra gravat.
Cernitis, ut vergat puppis, noſque in mare mergat:
Ite, labore pari tradite vecta mari.
Hæc ubi; prudentem ſequitur plebs cætera mentem,
Moxque ſuum pronus quiſque capeſſit onus.
Hic Menſam, hic ſedes, totas legit iſte per ædes
Scamna, plateari præcipitanda mari.
Ille timens hirtis ſcopulis occurrere ſyrtis;
Cui mare nos tradit? Quid ratis, inquit, adit?
Machina quædam illa eſt? mox alter: Diffuge, Scilla eſt;
Egreſſusque domo cætus habetur homo.
Hoc falsò potus dum ſuſcitat æquore motus,
Apparat auctores Prætor adire fores.
Hunc ubi conſpexit plebs ebria, in omnia flexit,

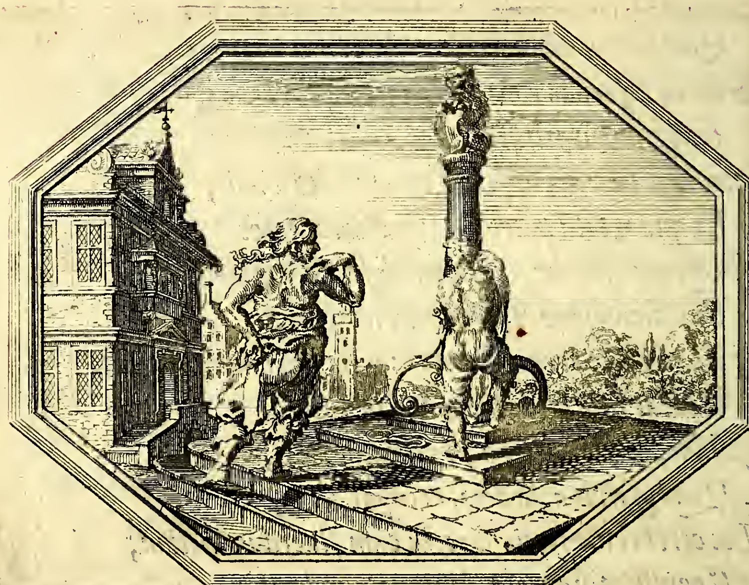
Et

Et maris Ægæum credidit eſſe Deum:
Sic quoque lictores Divos putat eſſe minores;
Aëre nam ſtridens creditur haſta tridens.
Ergo ſtatim exertis in fervida vota lacertis,
Pars velut unda tremit, pars ſua fata gemit;
Frangat & ut fluctus Deus irritamina luctûs,
Quot ſitit unda neces, tot bibit aura preces.
Cernis in infernas ruat ut tua turba cavernas,
Et gemat iratis fluctibus ægra ratis?
Ecce ſubit plenis puppim Tethis incita venis,
Et quàm lata patet, æquore tota ſcatet.
O Neptune! precor, tumidum defervеat æquor;
Supplicibuſque Dii mentibus eſſe pii.
Ridet, ubi hæc cernit Prætor: nam, qui omnia ſpernit,
Rideat hæc lato ſplene vel ipſe Cato.
Aſt illos, tecti ſine lege, vel ordine lecti,
Quod gravis acta dies, occupat alta quies.
Hæc cerebri mœſtum Bacchi cum fluctibus æſtum,
Quem Potina creat, denique pace beat.

Vtroſque contuli, utroſque nunc judica; & frēquentem comeſſationem nullo, niſi multiplicis inſaniæ, pretio æſtimari poſſe, nega ſi potes.

VANITAS.

Splendida veſtis.

VERITAS.

Inſanis gloria.

VERITAS.

Et meritò: quid enim eſt, eximio veſtium cultu efferri; niſi cum hoc reo, de præſigni infamiæ nota gloriari? Vt ſtigmatis, ſic veſtium parens culpa eſt. Non eſſet hic maſtigia cauterii reus, niſi priùs noxæ fuiſſet: nec primorum parentum deberet, etiam inter poſteros, veſtibus obtegi pudor; niſi crimen olim eorum oculos reſeraſſet. Et tamen inſanire jam creditur, qui ſtigmate ſuperbit; & præ ceteris ſapere, qui inſolenti veſtium luxu inſanit.

e *Gloria de veſtibus,*

f *eſt gloria de ſtigmate:*

Mulctarunt olim curioſos rerum novarum auctores exilio Græci; at Scythæ etiam morte: nos verò non modò ſolennes iſtius amentiæ ſimulacra, pupos; ſed ipſos inſuper vitiorum magiſtros, ab exteris nationibus, in patriæ noſtræ perniciem, advocamus. Quid dico advocamus? ipſo pauperum cenſu (ad quos enim ſuperflua noſtra, niſi ad pauperes ſpectant?) triobolares ejuſmodi nebulones luculenter alimus: quo commodiùs ſcilicet omnium gentium vitia cum veſtibus induamus. Infamis profectò gloria.

g *inſolens tamen ubique veſtium ſtudium,*

Et tamen dubites, an vaniùs hi magiſtri doceant, an diſcipuli diſcant: adeò jam nihil inter mimos, Duceſque; inter ſcorta, & matronas ad-

h *inſolens varietas*

ſpectu intereſt. Vbi nudum inter omnis generis materias Belgam ſtatueris, forficibus inſtrue; & tum priùs illum è voto veſtieris. Citiùs enim accommodam lunę quovis tempore lacernam feceris, quàm Belgæ veſtem. Tanta eſt illi modò colorum habituumque varietas,

i *in pileis,* Si pileos ſpectas: ſunt repandi, acuti, villoſi, leves, molles, rigidi, tenues, denſi, limbis latè ſpargentibus, reciſis, mediis, fune jam neglecto, jam divite, jam nullo. Superaddunt & plumas leviculi, quaſi alis indigeant, ut ſe ſuo faſtu ſupervolent.

l *in collaribus,* Si colli lacinias intueris: exſurgunt, jacent, neglectim ad ſingulum defluunt, humeris ſtudioſè circumflectuntur, guttur ſtrangulant, tot è filo nexibus illaqueantur, ut animarum aucupio; tot plicis complicibus implicantur in cornua, ut lunaticis adaptari non dubites: in fœminis verò tam manifeſtis hiatibus uberum carnes proſtituunt, ut macelli januam cenſeas, aut certò proſtibuli. Armantur in hyemem calceis pedes, chirothecis manus, ubera autem perilluſtri ſindone dumtaxat in ſpeciem: ſic ignem ſpirant, ſic urunt acriùs, & incautos, dum retibus hiſce teguntur ſimul ac reteguntur; velut ex inſidiis graviùs feriunt.

m *in thoracicibus,* Si thoraces nunc eos in orbem, nunc in acutum finiunt, ſtringunt, laxant, deprimunt, protrudunt: n *in manicis,* manicas adhibent, jam in manum projectas, jam in

in brachium retortas, jam tot ſuperinſtructis, ad indignationem materiæ, labyrinthis involutas, ut ſe & materiam in illis perdere voluiſſe non dubites. Quid plura? contrahunt ad incommodum, laxant ad prodigium, claudunt undique, ſecant undique; quò, veluti follibus, ventum liberiùs accipiant, reddantque.

Quid de caligis dicam? videbis ad malleolos *o in caligis.* uſque pendulas, adſtrictas, ſupra genua, adeò tenaciter femori affixas, ut pudorem proſtituant: pellem putes, niſi color diſſuadeat; non raro tam fluidas, ut totam braccatam Galliam in unas migraſſe caligas facilè credas.

Quid de tibialibus? ſunt ad tibias coacta, ne- *p in tibialibus.* glectim rugoſa, ſibi mutuò inſepulta, faciis nunc in roſam conglobatis, nunc in ſtrophei ſpeciem fluidis, & dente non modico calceos quaſi admordentibus; vela dicas, non ligulas.

Ad calceos quod attinet: diſplicent integri, *q in calceis.* placent mutuli; quò citiùs ſcilicet pereant, pedemque vel in hyeme refrigerent. Paucis cuique; pro voto mentiendæ ſtaturæ, calcaneus eminet. Quin habent & ſuas ocreæ crepidas, habent & caligas, queîs troſſuli noſtri, etiam pedites, lembos & rhedas inequitant. Tam inſolens ubique de concinnando ſtigmate pugna eſt.

Quid, quòd & pretio certatur, quis amplius de *r quin & pretio certatur.*

peccati pœnâ circumferat? Belgis Britanni, Belgis Iberi, Belgis Perſæ, Belgis Seres, Belgis Indi, lanificant, pectunt, nent, texunt, purpurant. Excidit nimirum Deo coccineas oves condere, quò fimum purpurâ Belgæ tegerent.

ſ & infame infamiâ hac non gloriari.

Plus dicam infame eſt, hac infamiâ non efferri; nec inſignis habetur, niſi qui hujuſmodi pudoris hederas, inſolentiæ vexilla, animarum retia circumfert. Et tamen quid è capſula & ſpeculo firmum ſperes? quid ab effeminatis virile? quid à pupis ſolidi? quibus, ſi totum in veſtibus ingenium eſt, quid exſpectes à cerebro? Perperam certè aſinum à frænis aureis equum vocites.

Rectè itaque Epulonis Evangelici, etiam in veſtibus, luxum damnavit, qui falli non poteſt, Deus: rectè veri Doctor Angelicus Thomas, dixit: Qui gloriatur de veſte, ſimilis eſt glorianti de cauteriis; quia per peccatum Adæ uſus veſtium introductus eſt.

VANI

V A N I T A S.

Odorum fragrantia.

V E R I T A S.

Inanis ſaturitas.

VERI-

VERITAS.

t *Paſcit coquum culinæ nidor,* QVIN annuis invitanti te, mi Gaſtrologe? vocat, en, ſocius, vocant epulæ. Horreo. Quid? Cibos: familiares tuos ſcilicet, ac neceſſarios. Sic eſt. Quid ita? Satur ſum. Imo jejunus. Satur tamen. Inaniis credo. Rem acu tetigiſti. Tam potens enim me dapum, quas vides, nidor afflavit, ut, expleto ad naveam uſque ſtomacho, famem omnem expulerit.

u *ſed inaniis.* Inanis profectò ſaturitas. Non inficior, ſed primis tamen imisque communis: hi quippe tabaco vivunt, illi paſcuntur odoribus pretioſis; utrique fumo, ſed vaniùs illi: corporeis ſiquidem rebus ſtomachus expleri poteſt, non item animus. Immenſi enim Dei capax, immortalis anima creatis omnibus occupari poteſt, repleri non poteſt, nedum odoribus.

x *Paſcunt etiam effeminatos odoramenta:*

y *ſed vanè magis,* Et tamen, quæ mortalium vanitas eſt, eò verſaniæ porcos ſuos (procos inquam, ſemper hîc erro) inanis illa ſaturitas adegit, ut eorum plurimi ſe potiùs, quàm illam, perdere maluerint. Quamvis enim Roma, &, quam Græcorum Romam propè dixerim, Lacedæmon, huic peſti ex Aſiâ venienti, quaſi armatæ hoſtium legioni ferreis moribus at-

z *& vitiosè,* que edictis obſtiterint; ad extremum tamen mol-

lis

lis unguentorum, ſimulque vitiorum acies fefellit excubias, in Europam tranſiit,& fortiſsimas gentes vicit.

Sed quoniam ſingula proſequi longum eſt, ex uno de reliquis conjecturam facite. In medio bellorum æſtu, cruento cum exercitu unctus eſt Hannibal; penetrarunt unguenta, ſed magis vitia: itaque enervati Ducis, ac militum, quorum tam ſtupenda primordia fuerant, qualis decuit, exitus fuit. Quid plura? non-nemini vitam hic luxus eripuit, multis famam, virtutem omnibus. Sed hi nimirum communi ſæculi ſui vitio peccarunt, nos cujuſlibet proprio.

At vitia tamen perquam accommodè, inquis, a celat odorum fragrantia. Bene eſt: hoc nempe nominis error augurabatur, cùm ejuſmodi ſordium procos, porcos appellavi. Sed & multum falleris: non celat vitium compoſitus odor; ſed aut conſpectum magis reddit, aut ad minus ſuſpectum. Vnde illud:

a *& putidè.*

Non bene ſemper olet, qui bene ſemper olet.

Verùm Magdalenam cum Phariſæo accuſas, b inquies, & Chriſtum criminis arguis. Quin verò, & illam abſolvo, & hunc veneror. Admiſit quidem præſtantiſsimos Magdalenæ odores & unguenta, qui omnem mollitiem animorum, omnes corporis illecebras exſtincturus advenerat, Chri-

b *Laudat in Magdalena non odores Chriſtus.*

c ſed pietatē. ſtus; aſt non unguento, ſed pietate delectatus eſt, ac lacrymis offerentis.

d Deo impenſi laudabiles ſunt. Tu quoque tuos Deo odores conſecra, & laudibus efferam: ſparge bonæ famæ odorem hominibus, cælitibus precum, & animos addam: hic enim mentem fumus paſcit, hic Numen recreat.

e Si abſint, non querendi; Imò verò, ſi tantùm odores, cùm abſunt, non requiris; cùm ultrò adſunt, non reſpuis, ut Auguſto mos fuit, non arguam: at ſi in vitium uſque illorum prodigus, corpus tuum iis quaſi condis ac *f ſi affluunt, non reſpuē- di, ſed modici.* ſepelis, cadaver te facis, dicam & putredinis inſimulas, ut inani ſaturitate paſcaris.

VANITAS.

Dulcis ſymphonia.

VERITAS.

Priùs fuit quàm fluit.

VERITAS.

g *Stulens eſt qui aquis nomen inſcribere nititur.*

NARCISSI fatum affectas, ut video Mopſe ita toto corpore conniteris, ut tuum fluctibus nomen inſcribas:ſed fruſtrà. Nomen quidem aquis dare poteris,at non inſcribere:quidquid enim characterum primus vortex excipit, ſecundus obruit; atque adeò,ſi quid fluctibus imprimis,priùs fluit quàm fuit.

Sed non ideò ad reſtim tua venit amentia. Complures ſunt, nec infimi quidem ſubſellii homines,tuo cucullo digniſsimi. Audiat me,quiſquis VERITATEM amat, & judicet.

h *Magna quidem vis muſicæ.*

Quantum in mortales imperium habeat Muſica, quamq; ſuavem in animis, etiam efferatis,tyrannidem exerceat; ſatis omnium Poëtarum calamus, ſatis omnium Pictorum colores loquuntur in Orpheo atque Sirenibus. Sed quod hæc ficta creduntur,accipe potiùs quæ facta perhibentur.

Terpander à Lacedæmoniis evocatus, ut flexanimis muſicæ ſuæ modulis,exortos non ita nuper ſeditionum tumultus componeret; non infeliciùs diſsidentium animos demulſit, quàm aures. Nec aliter ſanè Cliniam Philoſophum,nec Grçcorum fortiſsimum Achillem ſe ſibi reſtituere ſolitos legimus.

At

At Mileſius econtrà Timotheus Alexandrum non infrequenter, potentiſſimo citharæ ſuæ plectro, in belli furias alacriùs evibravit. Illud autem indubitatæ prorſus eſt fidei, primum gentis Hebrææ Regem, dum illi Iæſſæus Pſaltes ſtatis pulſibus mellitiſsimos temperabat cantus, non ſemel à maligni ſpiritûs intemperiis in priſtinam ſerenitatem aſſertum.

Hæ aliæque pęnè ſupra fidem admirabiles muſicæ & fidium vires, ſummos etiam magiſtratus ac Principes in tantam illius venerationem ac ſtudium impulerunt; ut in ejuſmodi VANITATIS organa fortunas ingentes, famamq́ue prodegerint; quo nihil eſt ſtultius. Hinc Antiſthenes, cùm audiſſet Iſmenium optimum habere tibicinem; At, inquit eſt homo nequam: non enim, ſi probus foret, tibicen eſſet. Et Philippus, intelligens filium ſuaviùs alicui ceciniſſe; Non te pudet, inquit, adeò benè canere? Quid, quod Henricus Imperator ejus nominis Tertius, illiuſmodi morum peſtes exilio populuſq; Ponticus etiam fuſtigatione mulctavit?,

i *multis illã reddidit gratiſſimam,*

l *paucis odioſam;*

Huc ades modò Mopſe, & tuum chorœbis hiſce cucullum tranſcribe: pejùs nempe inſaniunt, quia pretioſiùs.

m *ſed ſtultior tamen eſt, qui muſicam perditè amat:*

Tui innoxiâ dumtaxat inſcitiâ ludis, & perdis, præter operam, nihil: at illi indecoros ſe putant, niſi eâ decorentur inſaniâ, quâ & ipſi jucundè pereant,

n *fallit enim innoxiè, qua fit aquis inſcriptio.*

o *muſica verò blandiẽdo perdit.* pereant, & alios perdant. Sic medicus nimirum ſopit antequam feriat; ſic bubulcus mulcet antè quàm mulgeat; ſic feræ cantu falluntur, & homines.

p *nec faciliùs coëxiſtunt in aere ſoni, quàm characteres in fluctibus.* Tu fluctibus apices committis, illi ſonos aëri: ſed habet & ſuos fluctus aër, nec minùs fluxæ fidei, quàm unda; ac proinde quidquid illi inſonueris, non ſecus atque in aquis, prius fluit quàm fuit.

q *Teſtis ipſa notarum notio;* Sunt enim ſui Muſicæ characteres, ſunt notæ; eæque, pro temporis ſpatio quo canendæ ſunt, integræ, mediæ, fuſæ vocantur? ſed, quâ ratione ita nuncupari, aut in unius ſymphoniæ modulos conſonare poſsint, non video. r *teſtis triplex* Militant, videlicet, hîc etiam illa, quæ de triplici temporis differentiâ, ac de ſyllabarum dimenſione pereleganter, ut ſolet & acutè diſputat D. Aurelius. *temporis differentia;*

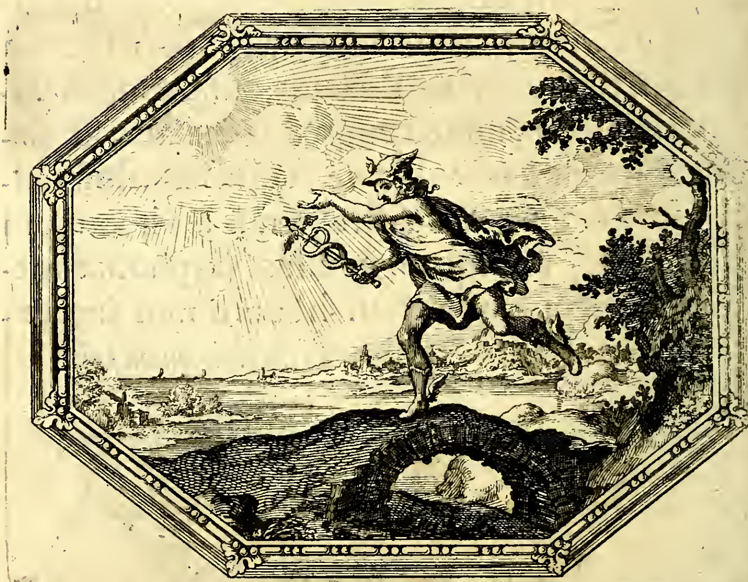
Etenim (ſi per injuriam temporis minutiſsimos etiam cujuſlibet notæ articulos continuo lapſu intercipientis, ne minima quidem ita aliquando præſens eſt, ut non veriùs ſemper abeſſe deprehendatur, quàm aliquando dicatur adeſſe) quis credat plures & medias, & fuſas, ſine quibus tamen non fit Muſica, in unam vocũ harmoniam ſimul poſſe confluere? Quomodo tempore conf *teſtis ipſa ſymphoniæ ratio.* venient, quæ tempore neceſſariò differunt? Aut quomodo integræ mediæque dicentur, ſi tempore ſemper conveniunt.

Animet

Animet itaque citharam Apollo ipſe, lyram Mercurius, Pan arundines, tibias Battalus; chelyn Italus pulſet, panduram Hiſpanus, naulium Anglus, ſit in choraulis omnibus perfecta Muſicæ ſcientia, ſit Agathonia cantio, ſit ingenioſa modulatio, ſit gratus auribus ſonus, qui modò in longum continuò ſpiritu trahatur, modô ſummâ quadam cum varietate flectatur; nunc concisâ voce diſtinguatur, nunc contortâ copuletur; ſit denique quidquid tanto labore, tantâ induſtriâ, tanto ſtudio, tot inventis inſtrumentis ars hominum excogitavit; numquam in illius ſymphoniæ melos ita conſentient, ut non hoc protinus inter æquos illius arbitros conſtet, *Priùs fluit quàm fuit.*

VANITAS.

Saltandi gratiâ.

VERITAS.

A capite ad calcem te docet eſſe levem.

VERITAS.

AGE Mercuri, quid ſibi vult illa, quæ tibi caput ſimul ac pedes diventilat, ala? An neſcis, ait, Deorum inprimis nuntio celeritate quàm maximâ opus eſſe? Hac ut pollere me ſcias, ala, quam vides, [t] *Alæ Mercurium levem eſſe docent:*

A capite ad calcem me docet eſſe levem.

Vix hæc cum Mercurio, & eſſe troſſulus quidam (advolârit credo, non venerat, adeò levis erat,) Quid tibi cum Mercurio negotii eſt? inquit, me mirare. Illum Dii, me Deorũ magiſter Amor legatum juſſit; atque adeò eâ me corporis agilitate donavit, qua neminem nemo prætereà. [u] *ſic & levem eſſe troſſulum, docet.*

Sic ait; & eveſtigio eâ ſe facilitate in gyrum agit, ut turbinem circumferri credas, non hominem. An cerebrum illius, an, quæ cerebrum obſederat, pluma ſola circumvolveretur, dignoſcere certè vix potui: utrumque credam, ne errem in alterutro. [x] *ſaltandi gratia,* [y] *ſpecies*

Mox ad numeros (aulœdum quippe idem unus & choragum agebat) quaſi in aëre pendulus, pedibus aliquoties decuſſatim vibratis, tricies ut minus, ſubſilit, caditque. Exinde molliter ſe infringens, pedeſque peregrino ſigmate velut incuriè ſinuans, circumerrat, ut ebrius; accurrit, ut avidus;

recurrit ut pavidus, ambit, ut amans; ut amens exſilit. Denique, quidquid habuit olim Cordax leve, barbarum Pyrrhica, Sicinis inſolens, id omne quàm ſcitiſsimè ſimul & citiſsimè Pantomimus hic exprimit. Ambigeres cum Horatio,

Plus illo Caſtor ſciverit, an docilis.

Hoc credo, nec Platonem tot motuum differentias, nec Stephanionem, nec Paridem, imò nec Thimelicos omnes tot ſaltationum ineptias calluiſſe.

Iamque deſiderat illi corpus circumrotari, non cerebrum; cùm ſubitò ad me converſus, Quin artem hanc, inquit, quin ſtudium prædicas?

z *genus ipsū,* Egóne inane ludibrium, honeſtis inviſum oculis, viro indignum prædicem? Ecquid, obſecro, in choreis, quibus animorum volubilitas corpora ſecum volvit, laudabile? Imò quid non ſtultum, & inſolens? Et te ipſum quidem ſtultitiæ tuæ judicem volo.

a *ridiculum prorſus,* Finge te choream cernere, neque citharœdum audire, atque ita ſtultas mulierculas, & viros mulierculis molliores, in ſilentio circumferri, redire, plaudere, ſubſilire: quid quæſo, umquam abſurdius, quid inſanius vidiſti? Nunc motus incondítos cytharæ ſonus, aut teſtudinis (hoc eſt amentia una aliam tegit) atque adeò & honeſti magis audire volumus, & ſapientes: ne dicam choreas illas inſi-

inſidioſum ſperatæ Veneris eſſe præludium. Cir-
cumducuntur nempe ſono ſtupidæ puellæ, urgen- b
tur, ſtringuntur, atque urbanitatis ſpecie atterun- *periculoſū,*
tur, liberæ ibi manus, liberi oculi, liberæ volant
voces: pedum ſtrepitus, cantus lenocinia, & quæ
communiter his inſidiis eligitur, hoſtis pudicitiæ,
& amica ſcelerum nox, ludi tegmine crimen ob- c
nubunt. Vnum hoc addo, quo cætera faciliùs ca- *parum ho-neſtum.*
pias: Tolle libidinem, & choream ſuſtuleris.

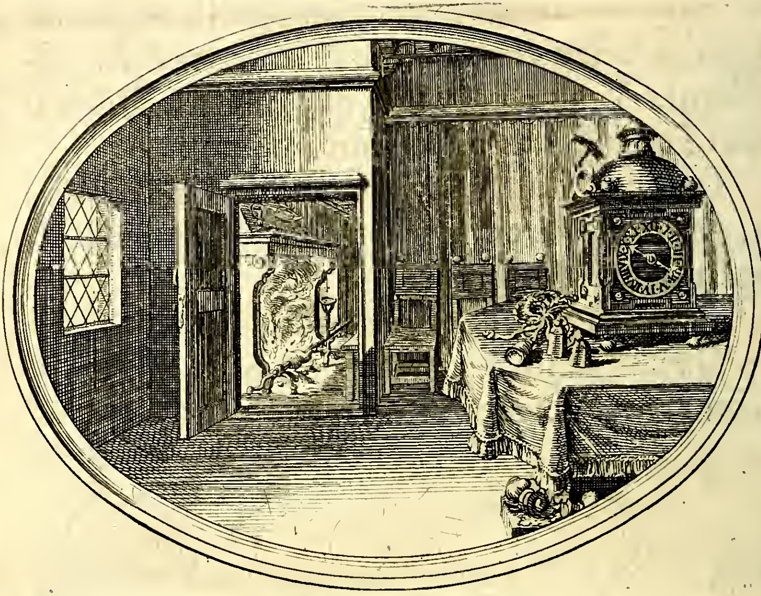
Tum ille, Mittamus hæc, inquit; & quid tibi de
ea, quâ præcellere me notaſti, ſaltandi gratiâ vi-
deatur, nunc refer. dicam:

A capite ad calcem te docet eſſe levem.

Vix hæc ludio meus audiit, & abiit, avolavit in-
quam: fallor, levior erat, evanuit.

VANITAS.

Secura quies.

VERITAS.

Ipſa quies vitium eſt.

VERI-

VERITAS.

QVID otium, quid quietem prædicas? illud vitiorum pater, hæc mater eſt. Laborem quidem amas, ſi juſtâ quiete gaudes; at ſi nimiâ, vitium; ſi continuâ, mortem. Brevis enim quies non modò neceſſitatis eſt, ſed etiam virtutis; ſi modò honeſti laboris filia ſimul ac mater eſt: at ſi, deſidis animi indulgentiâ, plus æquo ſuccreverit in vitium degenerat, mox etiam, ſi uſui magiſtro credimus, in manifeſtam perniciem.

d *Quies immodica vitioſa,*

Otium nempe in ferro rubiginem, in ligno cariem, in panno tineas, in domibus ruinam, in terrâ ſterilitatem, in aquâ putredinem, in aëre peſtilentiam generat: quid non faciet in homine?

e *& ubique noxia,*

Non multis opus eſt. Vt in horologiis, aptoque carnibus aſſandis veru, ſic in homine *ipſa quies vitium eſt.* Illic enim carnes vitiat, iſthîc horas, hîc animam. Vis paucis plura?

f *ut in veru & horologio, ſic in homine:*

Otium naturæ pudor eſt, ſentina familię, hoſtis artium, magiſter ignorantiæ, pater inopiæ, curarum prodromus, memoriæ ſitus, nox ingenii, peſtis voluntatis, morborum fomes, leno pudicitiæ, virtutis exilium, vitiorum hoſpitium, Angelorum labor, dæmonum præſidium, animæ proditor, terræ probrum, cæli dolor, Numinis odium,

g *omne vitium complectitur;*

hominis vivi ſepulchrum,mortui barathrum.

Et adhuc otio ita gloriari lubet, ut nemo te non modò extra tectum, ſed nec extra lectum quidem hybernis menſibus videat? An ergo vel unus omnium,quos recenſui,titulus placet? Abſit, ut eò te amentiæ adductum credam. Quid igitur in otio, quid in quiete tantopere quæris? Nullis curis,nullis laboribus fatigari. Falleris.

Nihil agendo,aut exitii manifeſtus es,aut laboribus & curis magis obnoxius. Ita ſiquidem homini natura comparatum eſt, ut quidquid agere nititur, quaſi adverſo ęſtu lembũ ſubigere cogatur; atque adeò, niſi ſi extra portũm quietem ſperat, continuus in altum relapſus curas illi intendit, & periculum: ſin verò in ſolo portu quietem, quærit etiam laborem. Adverſo enim flumine non procedere, recedere eſt.

h *nec curas tollit, ſed auget.*

Quid hîc igitur te recreat? Somnus, inquis, facilis,diuturnus, placidus. Glirium deliciæ,ſcilicet, & mortis imago, cui facilè ſuccumbas, nec ullus eripiat; quę te ne ad momentum quidem tui ſimilem eſſe ſinat; ſed ſemper amplius bruti habere cogat,quàm hominis: quin, ſi placet, mors ipſa: guloſi quippe, libidinoſi, & iracundi brutis animantibus conferri ſolent, vivis tamen; at ſomno continuò ſepulti, mortuis tantùm. Et hoc inſoleſcis?

i *Somnus immodicus glirium deliciæ,*

l *brutus potiùs, quàm humanus;*

m *quaſi mors ipſa.*

Adde,

Adde quod habet & ſuos quies tumultus, habet curas, habet & lacrymas. Verùm quies, inquis, ad laborem neceſſaria. Fateor; ſed interrupta, ſed brevis; nec ulla profectò acrior altiorque cogitatio, quàm nocturna, nec ulla pars temporis ſtudentibus aptior. Sed vos ea ipſa; quæ Deus, aut natura, aut ars aliqua ad obſequium dedit, in veſtrum dedecus damnumque convertitis; potum cibumque ad ebrietatem & crapulam, valetudinem ad voluptates, formam corporis ad libidinem, robur ad injurias, ingenium ad fraudes, ſcientiam ad ſuperbiam, eloquentiam ad diſcrimen, veſtitum ad pompam, otium & quietem, ad vitium, ne dicam ad exitium.

n *necneceſſarius, niſi modicus.*

p *Sed abutimur omnibus.*

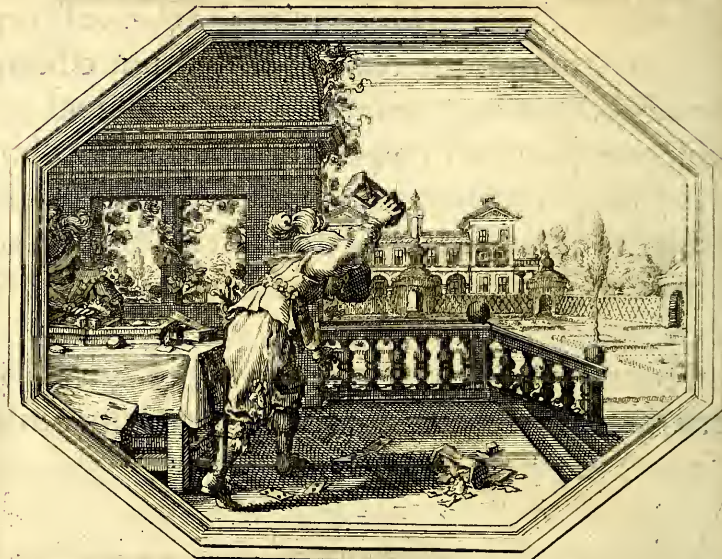
Horologium hoc itaque conſulite, conſulite verũ; & mox feliciùs verum edocti exclamabitis: *Ipſa quies vitium eſt.*

VANI-

V A N I T A S.

Frequens luſus.

V E R I T A S.

Temporis jactura.

VERITAS.

QVID horologia tempori-perda, quid clepſydras abjicis? Tempus & curas fallo. Imò te ipſum, dum, quod artibus omnibus pretioſius eſt, & nullis omnino reparabile, tempus perdis. Artem labor exiguus reddere amiſſam poteſt, tempus nihil. Accedit, nec artibus ipſis uti quemquam poſſe, ſi tempus deeſt. p *Mala clepſidræ jactura.*

Deus bone! momentum animi causâ perdidi, & jam horam integram vapulo. Væ illis, quibus hora quælibet non uno luſu prodigitur! q *pejor temporis.*

Væ profectò! Vt enim nihil adhuc de inæſtimabili, quàm faciunt, temporis jacturâ dicam; quid amabò te, in ludicris hiſce melioris vitæ latrociniis maſculum eſt, quid honeſtum? Quid ſunt illæ, quæ jam nullius non manibus teruntur, luſoriæ paginæ? Illuſoriæ nugæ. Pueros ridemus, ſi nullis ſumptibus frivolas è chartâ domos ędificant; & in viris feminiſque probamus, ſi chartis ejuſmodi pecunias prodigunt, & domos deſtruunt? r *Nihil maſculum, nihil honeſtũ* ſ *in chartis luſoriis.*

Quid pila? Clamandi ſaltandiq́ue ludibrium. Quid alea? Fortunæ ludentis area. Quid calculi latrunculi? Simiæ ſtudium. Proprium ſiquidem eſt ſimiæ, miſcere calculos, transferre, poſti illidere, inſultarę adverſario, colliſis dentibus fremere, caput t *in luſu pilæ.* u *aleæ & latrunculorũ.*

put ſcalpere, ungues rodere, ad ſummam, omnia facere quæ videntibus riſum excutiant. Et quid, precor, horum omnium ludiones noſtri omittunt; dum ita luſu torquentur, quaſi ab illo, aut ipſorum, aut publica ſalus pendeat? Multi, credo, prælio vincerent, ſi, quam ligneis eburneiſque latrunculis ſolent, veris militibus curam impenderent.

x *ſed vana omnia.* Denique quid ludi omnes? Nihil profectò, niſi pueriles ineptiæ, curæ ſupervacuæ, ſtulta gaudia, iræ ridiculæ, furta pecuniæ, & quod caput eſt, temporis, plus dico, ſalutis.

y *Succenſuit Alexander tempus artificiosè etiam perdenti;* Succenſuit Alexander ei potiùs, quàm ut temerè ſperatum præmium largiretur, qui grana ciceris per ocellum acûs, quoties vellet, eminus trajiceret; quòd nimirum non tam laudandam hominis induſtriam, quàm damnandam inutilem pretioſi temporis jacturam cenſeret. Nec aliâ ſanè

z *Plinius Major otioſè obambulanti.* de cauſa Plinius Major Nepotem ſuum ambulantem videns, Poteras, inquit, has horas non perdere. Nam qui lecticâ vehebantur, aut annotabant aliquid, aut recitantem audiebant; quorum nihil ambulanti licet.

a *Quantò magis corripiendi uſores tempori-perdæ;* Hæc ſi in induſtrios, aut otioſos iſti; quid ni ego ludiones illos arguam, qui tempus, quod vitę meliori, imò æternæ impendere poſsint, luſibus, ſi non inhoneſtis, damnoſis certè dilapidare contendunt; quaſi tam ubere illius copiâ opprimantur,

tur, ut perditos ſe exiſtiment, niſi tempus perdant. Cùm tamen Citticus ille Zeno olim dicere ſit ſolitus, nullius rei penuriâ magis homines laborare, quàm temporis. Cui Democritus, Theophraſtus, & Varro conſonant, dum ajunt, Nihil temporis impendio pretioſius, nihil jacturâ gravius repiriri. b *quo nihil carius.*

Tempore ſanè nihil doctius, nihil utilius, nihil carius. Docet omnia, comparat omnia, & unum eſt, quod nec gratiſſimus quidem reddere poteſt. Illius igitur jacturam quærere, inventam jactare, quæ demum amentia eſt? Quod flens dico, communis. Quem enim nunc mihi dabis, qui aliquod pretium tempori ponat, qui diem æſtimet, qui ſolum tempus noſtrum eſſe conſideret, cetera aliena? c *Quanta igitur inſania, de temporis jacturâ gloriari;*

Et interim tempori-perdæ hi noſtri, Libet, inquiunt, ludere, donec hora prætereat. O! donec hora prætereat, quam ad agendam pœnitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad promerendam gloriam miſeratio conditoris indulſerat. Sed veniet aliquando dies illa, veniet hora, quâ inter mortuis ultimiſque vocibus, lacrímis, ſingultibus cum Chryſaorio inducias Deum rogabunt, Vel uſque manè, nec conſequentur. d *quod ſaluti indultum,* e *& poſteà requiſitum ſors deerit?*

VANITAS.

Fallax alea.

VERITAS.

Fallax uſura.

VERITAS.

NVLLA felix uſura eſt, nulla felix alea. Commodo tibi eſſe velle videtur fœnerator, & damno eſt; divitias alea dare, & eripit. Tuum credis, quod exactor hic obtulit, & alienum eſt, itaque uſuram hirudini pendis, quaſi de alieno. Tuum quoque reris eſſe, quod talus indulſit; ſed mox exactor hic improbus à te repetet, quod ſuũ eſt; quin & de tuo adjicies, & tamquam in ſomnis, felix eſſe deſines.

f *Fallit uſura, fallit alea;*

g *& quod donat, repetit cum fœnore;*

Cùm enim nulla ſit ſtabilis pecunia, ſed ſuâ rotunditate verſatilis; tum illa præcipuè, quæ teſſeris queritur. Taxillorum ludus infelix eſt omnibus: nam & qui perdit, affligitur; & qui vincit, lucri illecebrâ in inſidias trahitur. Si enim, qui talis ludunt, omnes perderent, nemo umquam luderet; nunc lucrantur aliqui, ſed lucrum illud arrha damni eſt, Magiſtros odit hæc fortunæ magiſtra, hinc nudos videas ſemper; nec ullo tamen in campo magis imperat fortuna, quàm in pyrgo. Volvitur continuò fundatarum ſtatus urbium, & ſtabiles taxillos fore tu ſperes? Crede mihi, volventur aſſiduò, & ſecum in lacrymas gaudium tuum volvent. Quid enim aleæ ludus, niſi patrimonii vorago, famæ buſtum, ſcelerum ſtimulus,

h *infelix eſt omnibus,*

i *etiam peritiſſimus:*

inferni via? Ne fingere me autūmes , exemplis rem accipe.

l *Perdit patrimoniū,* Fuit olim, qui ſeſqui-horæ ſpatio hoc lusûs genere ſedecim aureorum millia dilapidaret; fuit, qui quadragenis HS. in punctum luderet. Quin Germani adeò quondam teſſeræ dediti fuerunt; ut noviſſimo jactu de libertate contenderent. Recentius eſt, quod Paſcaſ. juſt. lib. primo de Aleâ refert.

m *libertatem,* Barcinone, inquit, propoſitâ ex publico mediocri pecuniâ, eâ lege, ut aleatorum, qui vinceret, eam tolleret, & qui amitteret, remo ſerviret; maximus repentè remigum numerus ſubitâ in neceſsitate conflatus eſt.

n *famam,* Nec libertatem modò prodigit alea, ſed etiam famam. Sic inventus eſt (ô infamiam!) qui teſtamento Religiosè caverit, aut veriùs, impiè, ut ex oſsibus ſuis teſſeræ fierent; cute verò & membranis menſa, alveolus fritillaque, quantâ fieri poſſet diligentiâ, contegerentur. Sic Philibertus Aurantius cùm ſua luſu decoxiſſet omnia, ad extremum etiam militum ſtipendia luſit; atque exinde rebellionis jam conceptæ metu, & urbem, & victoriam, ſummo cum dedecore, hoſti ceſsit.

o *corpus,* Plus dico; etiam vitam teſſera ſurripit. Vt enim nihil de nato pluries ex aleatorum contentionibus duello proferam, Caligula, ne pecuniæ deeſſent

ſent in aleam, Gallos cenſeri juſsit, eorumque di-
tiſsimos trucidari.

Nec in corpus modò peſtis hæc injuria eſt; animam petit, animam perdit. Sic Philippi Franco-rum Regis tempore aleator quidam blaſphemus n Galliâ, ſic Scheltorff & Tyemo in Germaniâ, diabolo in prædam ſubitò dati ſunt. Ætate verò noſtrâ Dux quidam Hiſpanus, Bravo nomine, re-pentè ab invisâ manu ad tabulatum uſque ſubla-tus, uſuram pendere timuit, quam meritò fœne-rator talus exigebat. [p] *animam.*

Nec ſatis, etiam Divos perdere nititur. Tuni-cam certè Chriſti inconſutilem diviſit, ac perdidit & Lovanii patientis Chriſti vulnera novo quaſi ſanguine & dolore perfudit. [q] *quin & Deum perdere nititur.*

Quid multa? ſedecim aleæ vitia Hoſtienſis numerat. Antoninus tot eſſe credit, quot puncta; go innumera. Nec mirum; inventam à vitiorum omnium parente dæmone Plato ipſe exiſtimat. [r] *Multis vitiis obnoxia,*

Et miramur adhuc eam humanis diviniſque legibus vetitam? Miramur Agarenos, hac ſi luſe-rint, primùm ignominiâ, deinde ſupplicio gra-viore mulctari? Miramur Ruffum, Cyrilli Epiſco-pi Hieroſolymitani nepotem, eam ob cauſam æ-ternis cruciatibus mancipatum? Minimè verò. [ſ] *divinis humaniſq; legibus prohibita.*

Finio itaque, & unum te rogo, Hæc tibi cùm venerint omnia, aut certè cùm à tergo jam fue-

rint;

rint; cùm patrimonium, cùm famam; cùm vitam cùm cælum, veriùs fallax uſura, quàm felix alea, pænè perdiderit; felicem tunc illam credes, an fallacem? Fallacem opinor. Ego verò malim hoc modò te credere, quàm olim experiri. Vis remedium? Fallacem nunc cenſe, ne tunc ſentias.

VANITAS.

Equorum genus omne.

VERITAS:

Quot genera tot pericula.

VERITAS.

t *Nulla non navis periculoſa,*

QVot navium hîc vides genera, tot vides & pericula. Sit enim acatium, ſit lembus, ſit celox, ſit actuaria, ſit corbita, ſit dromas, ſit myoparo, ſit lyburnica, ſit phaſelus, ſit præſidiaria, ſit prætoria ſit deniq; portentoſum illud Indici navigii genus (caracas vulgò nuncupant) quo te

Inſidis confidis aquis, fateare neceſſe eſt,
Quod tribus aut quatuor digitis à funere diſtans,
Sæpè minùs, titubante nates mors viva ſepulchro.

Hoc ſi de ligneis equis verum eſt (ſic enim Dionyſius, aliiq; Poëtæ naves vocitant; ſic Mythologi omnes equum illum Trojanum, non equum, ſed navem fuiſſe exiſtimant) quid ni illud ipſum de vivis iſtiuſmodi brutis aſſeram? Aſſero enimverò, &, ne qua veritati fides abrogetur, doceo.

u *nullus non æquus,*

x *cujus cujas ſit,*

Sunt inter equos Hippobatæ, Niſæi, Odriſii, Friſones, Dani, Angli, Britones, Iberi, Neapolitani, Pſylli, Sacæ, Tartari: ſed horum multis vitio eſt patria, pluribus ſpecies, omnibus periculum. Hi enim ſociis infeſti ſunt, illi nimium amici, alii mordaces, tortores alii, diſgargales, refractarii, calcitrones, ſternaces, ſuſpicaces, alii pavidi, κωδωνωφαλαρόπωλοι, ſuffoſi, trabeati, tranſtrabeati, ſuſpicioſi, ὑδροπτώσιμοι, cernui; nec ullus omnibus

y *omnium vitia & pericula.*

adeò

adeò numeris abſolutus, ut non habeat, quo Dominum ingratus exanimet.

Ille ſanè, ſi otio innutris, inſoleſcit; ſi labori, fatiſcit: hic, ſi frænare vis, mordet; ſi aſcendere, calcitrat: iſte, ſi via lutoſa, ceſpitat; ſi ardua, ſuſpirat; ſi præceps, labitur: alius, ſi properandum eſt, dormit; ſi ſaltandum, hæret: alius, ſi pugnandum, trepidat; ſi in turbâ, turbat; ſi extra, torpet: alius, ſi latendum, fremit; ſi modicâ corporis inflexione vulnus declinandum, ſtupet; ſi ſùbſiſtendum, fræna mordicùs rapit; ſi fugâ ſaluti conſulendum, deficit.

Et ut tales non ſint tui, ipſa certè equitatio non minùs habet periculi, quàm maris agitatio. Hippocrate enim teſte, caput malè afficit, ſenſus hebetat, oculos, renes, thoracem, pulmonem offendit, totumque hominem adeò exſiccat, adeò extenuat; ut his affectionibus nonnulli in manifeſtum vitæ periculum venerint: ne dicam, quot luxationes, quot oſſium fracturæ, quot membrorum diſtortiones ſæpenumero naſci poſſe credibile eſt, dum brachia, dorſum, coxæ, & crura numquam non ſupra modum laborant.

z *Quin equitatio ipſa periculoſa.*

Non periiſſet profectò tam immaturâ morte Hippolytus, niſi ſuſpicacis equi vitio, quæ diutius vivere merebatur, caſtitas cecidiſſet; nec tam infauſtâ Licinius, Theodoricus, Carolo-mannus,

a *teſtes equi paricidæ.*

Fabius Pepulus, niſi hunc mordax, illos refractarius, opinione citiùs crudeliter ſuſtuliſſet.

b *chari tamẽ & cari.* Et hoc obſequioſum illud fidumque animal eſt, de quo tam multa multi ſęculi noſtri Philippi, animal nobile, regium, optabile, dignum quod enormi pretio comparetur, & curâ majori, quàm vix homini impenderis, nutriatur; ne dicam honoribus afficiatur etiam divinis.

Quis enim neſcit Bucephalum talentis tredecim, id eſt ſeptingentis ſupra ſepties mille Philippicis emptum? Vt taceam etiam viros cetera ingentes, hujus bruti ſtudio uſque ad ludibrium ita captos fuiſſe, ut neceſſaria ſibi ſuiſque detraxerint, quo ſupereſſet, quod comparandis alendiſque peſtibus hiſce prodigerent.

c *etiam ad amentiam uſque,* Quis non audivit Italum quemdam, ut fortunæ, ſic ingenii non mediocris virum, ægrotanti equo aureum pulvinar ac ſericum cubile ſubſtraviſſe? ter quotidie ſervorum manibus vectum (podagrâ enim laborabat) illi ſuſpirantem, atque anxium aſſediſſe? blandi murmuris ſolamẽ pharmacorum genus omne, Medicorũ copiam (quod Lazaro languenti deneges) ſollicitè impendiſſe? fabulã fortaſſe poſteritas vocet, ego rem certiſſimam ſcio.

d *& quaſi idololatriã.* Quis non legit, Alexandrum Macedonem, & Antoninum Verum mortuis equis tumulum, & hunc etiam vivo ſimulacrum aureum dedicaſſe?

Vſque

Vſque adeò chara ſunt homini pericula; imò quòd ad tempus obediant, ne pericula quidem eſſe credimus. Sed ſi illi, quæ errare non poteſt Providentiæ credimus, credunt aliquantiſper homini, quam illi debent, noxam, pericula non remittunt. Qui enim amat periculum, peribit in eo.

VANITAS.

Venandi ſtudium.

VERITAS.

Dum captat, capitur.

VERITAS.

AVdiat me, quiſquis, ut Flaccus ait, e *Venator, ut cancer, prædo & præda:*

Gaudet equis caniluſq; & aprici gramine campi,
Vtilium tardus proviſor, prodigus æris.

Sicut enim

Imprudens capitur, dum captat hiantia cancer
Oſtrea: ſylvarum prædo ita præda canum eſt.

Miratus es non ſemel, ut arbitror, quid cauſæ fuerit, cur ingenii tantùm non divini vir Ovidius, Actæonem ad ſolum nudæ virginis conſpectum, jam ſervum ex homine, ſuiſmet canibus prædam fecerit. Dicam. f *hinc Actæoni ſimilis.* Vt in te fieri diſceres, quod in alio fingi videras. Actæon venator eſt; nemus, ipſa nemorum ac venantum præſes Diana; nudum prædâ nemus multâ cinctus indagine viſitas? mora nulla; quaſi feram inter feras induens, & ſtudio venationis ac ſumptibus hinc inde diſtractus, totus abſumeris. Nega, ſi potes.

Multo cum ſtrepitu ante diem, quietem ſomnumque fraudantes, ſurgitis, & obliti melioris g *Vanus illius labor.* negotii, quòd unius prædulæ (Deus bone, quàm incertæ!) gratiâ, feris, ac canibus, & volucribus convivere infeliciter placeat, dies integros jactamini ſtagnis, ſylvis, ac vepribus, implentes cuncta clamoribus diſſonis, & incondito ululatu.

Sed

Sed alata, ſed fugax voluptas hæc veſtra eſt; ac proinde, quid tardi à velocibus, quid implumes à volucribus prædæ rectè ſperetis, non capio; niſi illud forſan, quod apud Horatium

h & noxius famæ,

Gargilius, qui manè plagas, venabula, ſervos
Differtum tranſire forum. populumque jubebat;
Vnus ut è multis, populo ſpectante, referret
Emptum mulus aprum.

Serò autem, re veluti bene geſtâ, domi ſedetis altercantes, quàm bene vel avis hæc volaverit, vel illa digeſſerit; quot ſint caudæ, quot alarum plumæ ſuperſtites, quot emiſſæ: quàm ſagax Lyciſca, quàm præpes Vmber: additis, & laniatæ prædæ paululum, & ſudorem, & pulverem, laceras quoque, & pænè adhuc pendulas à vepribus veſtes, foſſas ſaltu parum felice tranſmiſſas, miſeram denique perditæ lucis & cenſûs hiſtoriam. Inſigne profectò tam gravis impenſæ, tam difficilis operæ pretium. Damnoſa voluptas, quæ prædas agere ſtudentem, prædam facit ſpoliatum omnibus, etiam mente. Sed ne quis fortè infitias eat, exemplo rem adſtruo.

i corpori,

l tempori,

m cenſui,

n menti,

Fuit, ut Hiſtorici referunt, olim Mediolani Medicus in curandis lunaticis, aliiſque quos atra bilis mentis impotes fecerat, nemini ſecundus. Ædes illi erant ſtagno lepido magis quàm limpido celebres; in illud ſiquidem, quotquot ejuſmodi

fungo:

fungos ac pepones ſanandos acceperat, hos crurum, illos lumborum, alios collo tenus, ſingulos pro dementiæ modo ac genere, tantiſper mergendos curabat, dum pœnæ veriùs quàm medicinæ viribus, in priſtinam ſerenitatem correcti, & aquis abſolverentur & clathris.

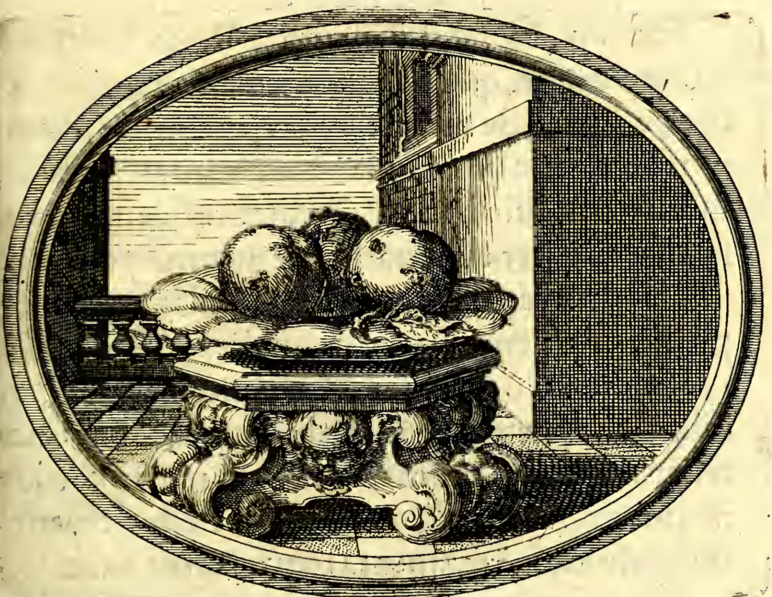
Accidit porrò, ut horum quiſpiam, qui jam pręceteris, minoris ſaltem inſipientiæ ſpem facere videbatur, dum abſente Medico per feneſtram, ut poterat, publico fruitur, equitem videret non ſine ingenti, canum hominumque ſtrepitu, jam accinctum venatui: ad hunc itaque Moroſophus, Hem! amice mi, inquit, ecquod te dorſo vectitat animal? Miratus ille primùm hominis inſolentiam, ſuſpexit indignans; ſed quod lepôris aliquid ſperabat à capite quod non illepidum viderat, Equus, refert. Et quod tu manu vehis? Accipitrem. Sed rurſus ille: Quas ponè te belluas video? Canes. Quos homines? Venatores famulos. Quis annonam accurrat omnibus? Præter me, nemo. Iejunam exiſtimo. Imò lautam, & quæ in annos ſingulos mihi ſtet aureis non minùs ducentis. At quorſum hæc, obſecro? Vt è ſilvis & aëre prædas agam. Multáſne menſis aut annus numerat? Non admodum. Et cujus, oro te, omnes pretii? Aureorum fortè duodecim. Vix ſemi-ſanus hoc audiit, & mox ad equitem, Per Deum, inquit, amice mi,

hinc confeſtim te proripe; ne ſi, qui ædes has incolit, Medicus, te redux offenderit, ut amentiorem cæteris, quos mecum curat inſanis, totum te, quantus quantus es, in lacum præcipitet.

Riſit inſanum eques, riſit equitem inſanus, & ridendo ſimul ac inſaniendo ſapienter edocuit.

V A N I T A S.

Famulorum turba.

V E R I T A S.

Domeſticus hoſtis.

VERITAS.

o Servi, ut vermes; NON credis? ad vermes hos provoco: nihil enim illos inter & ſervos intereſt; quàm, quod illi naturæ vitio noceant, hi animi.

p hi pomum maximè in ſe beneficũ Etenim, ut nihil in vermes hoſce liberalius. quàm pomum, quod etiam ſeipſum exenterat, ut illis de domo, de veſte, de cibo, quàm lautiſsimè proſpiciat: ſic pleroſque Dominorum reperias, erodunt ac deſtruunt, qui, ut famulitio bene ſit, ne dicam ſplendidè, aut ſe ipſos turpiter eviſceratur, aut penitùs perdunt.

Econtrà verò, ſicut pomum nihil ingratiùs experitur his vermibus, qui tam benignum hoſpitem non modò produnt, & rodunt undique; ſed q illi Dominum: dilacerant præterea, & medullitus exedunt: non aliter ſi, qui ſervorum mores ſunt, rectè expenderis, nihilo minùs illos dominis infeſtos reperies, imò & hoſtes. Argumenta requiris? hæc habe.

r produnt omnia, Quot ſervorum linguæ, tot præconum tubæ? quot aures atque oculi, tot domorum rimulæ, quibus illa etiam, quæ in fundo ſunt, facilè detegantur: pertuſum quippe vas ac futile, ſervilis animus eſt; quidquid infuderis, mox effluit; utinam non pejori, quàm infuſum fuerat, colore & odore? Aures certè habent non obedientis emblema, ſed explorantis, lubrica guttura, ventres profundos,

vora-

voraginem perpetuam,& peſtem penu; quin quaſi ad vaſtandum conducti, non tantùm devorant univerſa, ſed ſpargunt,gulamque largitionibus adjuvant,de alieno prodigi, de ſuo avari. Ad extremum, qui clandeſtinas domi agebant, ubi limen exceſſerint, cùm inviſis Dominis apertas inimicitias linguis agunt,armis acturi,ſi liceat: &, ſi quis horum fortaſſe convitiis abſtinet, non id prioris amor Domini, ſed ſequentis timor efficit, cui ob hoc viles ſuſpectique fieri metuunt. *r prodigunt, t arrodunt.*

Sint itaque apolides, hercitæ, Meſonatæ,capſatii,vernæ, helotæ,thetæ, ſunt callicyrii, ſalutigeruli,trapezopœi,grammatici,novitii, veteratores, actores,mediaſtini; hoc dico, quot ſervis cingeris, tot hoſtibus obſideris,& hoſtibus quidem,quo nihil durius eſt,domeſticis,à quibus nequeas cavere; qui latebras domûs introſpiciant, prodantque conſilia; quique præter furta continua,quod nulli accidit obſeſſo, veſtiendi tibi interim paſcendique ſint, inque ipſis penetralibus ſemper habendi. Durum ſanè ac dubium belli genus,pace carens & induciis, ubi ſub tuiſmet ſignis, hoſtilis exercitus muros habet. *u Quales quales ſint, x pejores ſunt hoſtibus:*

Eminet quidem in illorum ingreſſu ſubmiſsio, eminet rectè ſerviendi votum, eminet rerum omnium promiſſa ſcientia: ſed in progreſſu horum vicem ſubeunt intolerabilis arrogantia, perfidia, *y initio apti & prompti ad omnia,*

 ſtu-

ſtupiditas, torpor, lites, diſcordiæ, bella, quorum Dominus vel ſpectator indecens, vel laborioſus compoſitor ſit, oportet; interque reos & accuſatores medius, ſervis ſuis inſerviat.

z *poſtea ad nihil.*

Si verò illos ad ſe aliquando pudor aut neceſsitas reflectit, ut ſe ſervos eſſe meminerint; quàm ſuperbè, quàm querulè, quantoque cum murmure ſerviant, quis ignorat? Vt meritò poſsit non pretio emptum modò, ſed gratuitum quoque ſervitium hujuſmodi faſtidiri.

a *& tamen nos perdimus, ut illos alamus.*

Et tamen, quæ mortalium hoc ævo dementia eſt, in hoc maximè divitias optamus, in hoc terras & maria pererramus, in hoc aurum cumulamus & ſpargimus, ut acies hæc domeſticorum hoſtium denſior ſit indies, atque munitior. Tot ſcilicet noſtra cuſtodibus indiget arrogantia, ne quod nos perdit, effugiat tot hoſtibus Dominus, ne vel ſui ſit Dominus.

VANI-

VANITAS.

Bonus Dominus.

VERITAS.

Modeſtamoleſtia.

VERITAS.

b *Non omni malo liber eſt, qui ſummo caret:*

QVIS neſcit ea, quibus perduelles Angelos Deus addixit, ſupplicia, omnibus, quæ humanum genus infeſtant, calamitatibus longè longiùs antecellere? nullus tamen, ut mea quidem fert ſententia, adeò vel mentis, vel ſensûs egenus eſt, ut hominem eâ de causâ velit

——— *omni ex parte beatum;*
Cui malum crevit unicum in omne malum.

Quidquid enim ærumnarum curioſa quondam pandoræ pyxis fabulosè terris immiſit, id omne Fatalis Evæ cupiditas in exitium orbis terrarum, quàm veriſsimè nobis profudit è pomo.

c *nec omni modeſtiâ, qui maximâ;*

Hinc variȩ varios exercent moleſtiȩ; moleſtiùs quidem aliquæ, modeſtiùs aliæ, ſed omnes moleſtè: ac ut multæ animum afficiunt, plures corpus, ſic nulla non hominem. Turbat videlicet animum ira, libido faſcinat, excæcat ſuperbia, ſtrangulat avaritia, gula ſuffocat, rumpit invidia, exanimat ſocordia. Sed an quis idcirco eum omnibus immunem vitiis autumat, quem harum minima peſtis affligit? Minimè verò.

Sic prurit impetigine corpus, maculatur varis, alopeciâ depilatur, aſperatur elephante, phthiriaſi verminat, elumbatur nephritide, podagrâ claudicat,

cat, torquetur volvulo, eviſceratur diarrheâ, alget quartanâ, ardet peſtiferâ, phthiſi cõtabeſcit, tumet hydrope, ſpaſmo contrahitur, ſolvitur paralyſi: nec eò tamen quempiam ignorantiæ perveniſſe arbitror, ut eum continuò rectè habere exiſtimet, quem ægritudinum peſsima peſsimè non habet.

Negabit illud profectò hic, qui præ foribus herum præſtolatur Ephebus. Quid ita? Vrit miſerum ſcabies, modeſtiùs quidem, quàm aut febris aut chiragra; urit tamen, modeſtâq; moleſtiâ omnem cum manibus illius, tum pedibus, ut vides, quietem negat. d *etiam ſcabies moleſtia eſt.*

Habes hîc umbram, nunc lucem accipe. Deciperis, ephebe mi, ſi omni te liberum moleſtiâ ideò ceris, quia herum tibi aut conſilium aut caſus obtulit, qui famulitio ſuo Dominorum ceteris modeſtiùs imperat, & ſæpiùs 'ελευθερίαν indulget, quàm aut ad inediam, aut ad pauſicapen, aut ad lumbifragium damnet. Quid enim? an idcircò optimè tecum agi exiſtimas, quia non peſſimè? Non exdorſuat te, fateor, lumbago; non torquet volvulus, non phthiſis eviſcerat; ſed tamen ſcabies urit. Negas? ad manus tuas, ad pedes apello, quos hæc Domini tui, etiam, ut vis, optimi modeſta moleſtia nuſquam pacatos ſinit. e *Sic & bonus Dominus moleſtus eſt.* f *etſi minus quàm malus;*

Quieſcere vis? jam à pedibus, jam à manibus, jam ab auribus, jam à poculis, jam à cubiculis ſer- g *quia ſe ſuaq; ſervo eripit,*

viendum eſt: ambulare? quieſcendum: dormire? vigilandum: ludere? laborandum: prandere? jejunandum: loqui? tacendum. Summa, ſemper alieni nutûs cogeris eſſe mancipium, & numquam tuus. Plus dico: jam neque ſorores, neque fratres, neque amici, neque ſodales, neque hæreditas, neque vita ipſa tua, tua ſunt; propter unum nempe, quem habes, aut à quo veriùs haberis, Dominum, utcumque vis, bonum, bona ſimul hæc omnia, aut eorum ad minus fructum perdidiſti. Hoc porrò quàm moleſtum ſit, novit apprimè, quiſquis aureæ libertatis, non minùs quàm ferreæ ſervitutis pretium novit: norunt quotquot clathros, etiam aureos, incolunt aves; quippe ſi libertatem offeras, ne illam & pretioſis ædibus, & exquiſitis, nec ullo tamen labore quæſitis dapibus longè præferent: norat etiam olim infelix Romæ viciniâ Sabinorum populus, quem ereptus libertati ſua ſexus muliebris eo vulnere perculit, quod nec nepotum lacrymæ, nec filiarum planctus, nec ſangui generorum ſanare potuit, ipsâ nimirum cum Republica tumulandum.

h *& libertatem tollit;*

i *quod maximè ſenſibile:*

Hinc graviter dixit is, qui multa leviter,

Alterius ne ſit, qui volet eſſe ſuus:

& meritò: ſola ſiquidem inter omnia, quibus homines Deus exornavit, bona, ſive corporis ill ſint, ſive animi, ſive etiam fortunæ; ſola, inquam

l *libertas enim unicũ & ſummũ hominis bonum.*

volun

voluntatis liberæ poſſeſsio noſtra eſt. Illa nobis morbus, vitium, caſus, facilè poteſt eripere; hanc verò, qui eximius cæli favor eſt, ne Deus quidem, qui tamen omnia poteſt in omnia: niſi fortè Deum quis Deo ſurripiat, illumq́ue & muneris ſui pœnitere, & firmatum æternâ lege decretum infringere poſſe præſumat.

Quînam igitur Dominorùm aliquem bonum, & non potiùs peſsimum dixeris, qui, quod habes optimum, libertatem, ſolum videlicet ac prę-cipuum hominis bonum, tibi numquam non auſert? Durum ſanè, ſuperbumq́ue, & grave nomen eſt *Dominus*, nedum modeſta moleſtia ſit, illi præſertim, cui libertatis amor ineſt, pudorq́ue ſervitii, ut debet omnibus.

VANITAS.

Tituli varii.

VERITAS.

Inania nomina.

VERITAS.

AUDIO te, mi Stentor, & Regales Regalium ſchedulas, hoc eſt, ſub variis variorum munerum titulis, inania prorſus nomina venditantem mirarer magis, niſi omnes omnium dignitatum faſtus, quos ad inſaniam uſque mundus hodie ſuſpicit, geminas penitùs cum nugis tuis inanias eſſe ſentirem. [m] *Regales ſchedulæ inania ſunt nomina.*

Quid enim? Conveniunt comeſſabundi, familiares aliquot; expectant avidè ſub cœnam ſinguli, quid ſibi muneris, quid tituli ſors oblatura ſit. At illa, nequa fraus ſubſit, innoxiâ pueri manu luci data, hunc Regem, illum à conſiliis, iſtum à ſecretis, alterum à cubiculis, alterum ab ollis Principem jubet. Mirantur fortunam ſuam ſinguli, congratulantur, applaudunt: & ne quis, papyraceæ dignitatis ignarus, ſecùs eos compellet, quàm titulus ferat, vel pectori munus affigunt, vel petaſo: quin & morioni, Si quis Regem, inquiunt, ſi convivam, aut perperàm indigetarit, aut honore debito non prævenerit, capital eſto.

Sic nempe ludicra hæcce dignitas combibones exhilarat, quaſi vera futura ſit atque perpetua; cùm tamen vulgò etiam epulis longè ſit brevior; aut, ut veriùs dicam, præter moroſophiam, quam [n] *quia ludicras & breves dignitates denotant:*

ſinguli exercent, nulla. Rex quippe, quod belluæ ad inſtar ventri ſervierit, mox imperii ſui, Conſiliarius conſilii, Secretarius ſecreti, Cubicularius cubiculi, Coquus ollæ, quilibet etiam ſui totus impos eſt & ignarus.

o *Sic & tituli omnes, quia breves & quaſi ludicros honores deſignant:*

Sed an ſincerum magis aliquid, minuſque ridiculum, ſub ijs, quos tam perditè procamur, honoribus ſubeſſe exiſtimas? Minimè gentium. Sive enim à fortunę, ſive ab ingenii munere proficiſcantur, nihil eos eſſe pronuntio, niſi divitem frondium VANITATEM, frugum inopem. Si fidem aſſerenti negas, fortunam obteſtor, quæ ut ludicris hiſce Regibus unius tantummodo noctis, ſic iis, quos veros credimus; atque perpetuos, unius dumtaxat diei regnum indulget.

p *teſtis Senatus Romanus, ſeu PP. CC.*

q *teſtis Conſul,*

r *teſtis Imperator:*

Sic legimus illud, quod mox à morte Romuli fuit inter-regnum, à centum & quinquaginta Patribus eâ lege adminiſtratum, ut eorum ſemper unus horis ſex diurnis, alter totidem nocturnis ſumma cum imperii poteſtate præeſſet. Hinc & ille Dionis in Caninium, unius tantùm diei Conſulem, jocus: Habemus eâ vigilantiâ Conſulem, ut toto Conſulatus ſui tempore ſomnium non viderit. Item alter Ciceronis in Vatinium: Salutaſſem Conſulem, ſed nox vetuit. At quod omnium celeberrimum eſt, ſub Galieno Marius unâ die viſus imperio dignus eſſe, alterâ uti, tertiâ ſpoliari.

liari. Verè tragicus horarum aliquot Imperator.

Sed hoc modò non ago; illud arguo, omnes ti-ſ titulos, omnia munia, fortunæ præſertim, hoc ſolo dignitatis vim obtinere, quòd aliquam dominii ſpeciem quaſi præ ſe ferant. Et tamen, ſi Chriſtianè, ut oportet, ratiocinari volumus, ſervi ſumus hîc omnes, Dominus nemo. Quantumcumque[t] enim dominii noſtri ratio, & ſupremâ morientis amici voluntate, & codicillis, & teſtibus ſtabilita ſit, nihil attamen minùs habet, quâm rationem dominii: nec de mea hoc quidem ſapientia, ſed ipſius Chryſoſtomi. Sæpe riſi, inquit, legens teſtamenta dicentia: Ille quidem agrorum & domorum dominium habeat, uſum verò alius. Omnes uſum habemus dominium nemo. Velimus enim nolimus, aliis in fine cedemus: ſervi quippe tantùm ſumus, ac illius, qui ſolus meritò dicit, Ego Dominus, triobolares Oeconomi. atque adeò graviter ſeſe decipit, qui non exigendas aliquando hujus Provintiæ rationes exiſtimat, imò & exigi modò à conſcia cujuſque noſtrûm mente, non ſentit.

ſ ludicros inquam & vanos.

t quia nec dominium conferunt,

Iam verò quid de mentis ac ſapientiæ titulis dicam? an hîc forſitan aliquid minus vanum? Minimè verò[u]: inanes hi quoque ſunt faſtus, inania nomina, veri nihil. Vnde ſic judicem, quæris? Accipe.

u nec aptitudinem: teſtes medici,

Gau-

Gaudent exempli gratiâ, Doctorum titulo medicinæ profeſſores innumeri; at ſi pleroſque conſulas, reperies eos tot fermè decipe dare, quot recipe; mortemque veriùs accire poſſe, quàm valetudinem. Idem de ceterarum quoque ſcientiarum x causidici, titulis eſto judicium, teſte præſertim Satyrico, dum ait:

——— Purpura vendit
Cauſidicum, vendunt amethyſtina.———

Non credis? Petrarcham audi.

Venit juvenis ſtultus ad ludum: præceptores illum ſui prædicant, ſeu amore ſeu errore tumet ille, ſtupet vulgus, plaudunt affines; ipſe juſſus in cathedram ſcandit, & cuncta jam ex alto deſpiciens, confuſum quidpiam murmurat: tinniunt interim campanæ, ſtrepunt tubæ, volant chirothecæ, & neſcio quis humeris pannus imprimitur. His peractis deſcendit ſapiens, qui ſtultus adſcenderat; &, quod omnes urbani vel mendacio fieri volunt, paſſim illi Doctoris titulus acclamatur. Mira profectò transformatio, nec, ut opinor, metamorphoſeos auctori cognita.

y *Doctores artium,*

Quid, quòd Barabullum ut nobilem vultu & genere, ita verſuum, quos maximè pangebat abſonos, infamiâ celebrem quidem, ſed ignobilẽ, eadem VANITAS eò provexit amentiæ, ut & alterum ſe Petrarcham, hoc eſt, Poëtices Auſoniæ prin-

z *Poëtæ laureati.*

principem dixerit, & mox primùm quidem lato clavo, ceteriſque triumphantis inſignibus, auro gemmiſque rigentibus indui curaverit; deinde pompâ multò celeberrimâ ad convivium verè Capitolinum præcinentibus cytharis tibiiſque deduci, ac poſtremò in elephantem aureis undiq; phaleris inſtratum attolli, itaque inter tympana, tubas & acclamationes inſolitas Capitolium verſùs evehi; ut præſumptâ ibidem Poëticæ laureâ donaretur. Sed ſapuit ſupra ſeſſorem ſuum bellua: ad pontem Adriani pervicaciter ſubſtitit, nec ad immeritos honores inſano diutiùs voluit famulari. Et quid ni injurius etiam tibi cenſear, ſi credam, te peponi huic, aut veſtium, aut acclamationum, aut pompæ tam inſolentis gratiâ, præ ceteris poëticam palmam dare?

Hoc itaque manet in causâ, omnes ſive animi ſive fortunę titulos inania dumtaxat nomina eſſe, Regaleſque ſcedulas, ac præterea nihil.

VANITAS.

Diuitiæ.

VERITAS.

Malum neceſſarium.

VERI-

VERITAS.

An rectè, an perperam, an uſu forſitan conſule, eum, quem protuli, titulum unanimis virorum maximè ſapientum conſenſus feminis in commune decreverit, non hîc diſputo; illud dico, non eſſe me cuipiam injurium, ſi cum multis potiùs ſapio, quàm ſolus, & pecuniis adſcribo, quod feminis ſapientes.

a Mulier eſt malũ neceſſarium;

Multi quidem multis aliquando titulis divitias traduxêre; ſed unus hic, quem cum feminis communem habent, univerſos complectitur, & tranſſcendit. Dum enim Poëta quidã Græcus ſic canit:

b ſic & pecunia malum eſt,

> Χρυσὲ πάτερ κολάκον, Ο'δύνης κ) Φροντίδος ἡέ·
>
> Καὶ τὸ ἔχειν σε φόβος κ) μὴ ἔχειν σ' ὀδύνη.

Dum Auguſtinus aurum vocat materiam laborum, periculum poſſidentium, malum dominum, ſervum proditorem, felicitatẽ ancipitem, morum peſtem, pronum iter ad inferos; quid omnibus his infamiæ titulis aliud ſibi voluit, quàm divitias malum aliquod eſſe, atque illud non exiguum?

c omne malum complectens;

Præterea, ſi, eodem auctore, dives cæcus eſt, quòd credendo dives ſit, non videndo; ſi, judice Chryſoſtomo, pecuniæ ſuæ ſervus eſt, non dominus; ſi denique, teſte Senecâ, ſtultus eſt, quòd eò plus ſibi viatici quęrat, quò minus reſtat viæ; quòd

d & poſſeſſorem ſuum reddit cæcum,

e ſervum,

f ſtultum,

 hæredi

hæredi procuret omnia, neget ſibi: nec hoc quidem aliud ſonat, quàm, quod antè dicebam, malum eſſe pecunias.

Sed audi me, & aliis utentem teſtibus. Scio qui-
g *pauperem,* dem, ut Hugo refert, divitem à divo dici, quòd quaſi Deus nullo creditur indigere; veriùs tamen eſt elegans illud de divitibus paradoxum, Multi nimium, nemo ſatis. Item hoc vatis cujuſdam neoterici:

Semper avarus eget, nec habet quod habet, ſed habetur;
Et ſitit in mediis, Tantalus alter, aquis.

Cui conſonat illud Hieronymi: Tam deeſt avaro quod habet, quàm quod non habet: quia aut non habita concupiſcit, aut habita metuit ne amittat; & dum in adverſis ſperat proſpera, in proſperis formidat adverſa. Cum Æſopico ſiquidem cane non quæſita computat, ſed quærenda, Vnde Seneca: Congeratur in te, quidquid multi locupletes poſſederant, ultra privatum pecuniæ modum fortuna te provehat, auro tegat, purpurâ veſtiat; nec tantùm tibi habere liceat, ſed in gemmis atque marmoribus etiam calcare divitias; accedant ſtatuæ, picturæ, pyramides, & quidquid ars omnis luxui elaboravit; majora cupere ab his diſces Semper avarus avarus eſt, id eſt auri avidus, divitiis quippe arcam implet, non animum.

h *malum.* Vis denique compendio doceam, quàm grave malum

malum ſit hic fortunæ vomitus? argumentum hoc habe. Vnum illud mali nomine juſtè traducitur quòd malos facit: ac proinde habet orbis hic, præter vitia mali nihil. At quo pluribus aliquid vitiis, hoc etiam malis abundat, fitque malis omnibus pejus malum. Iam verò

De vitiis quod divitiæ dicantur, apertum eſt:
Nomen idem vitiis divitiiſque datur.

i *Hinc divitiis à vitiis nomen;*

Sed apertius tamen eſt multò, quòd peſtis hęc vitiis ſcatet. Innocentiam conſule. Avarus, inquit, offendit Deum, offendit proximum, offendit ſeipſum: nam Deo detinet debita, proximo denegat neceſſaria, ſibi ſubtrahit opportuna; Deo ingratus, proximo iniquus, ſibi crudelis.

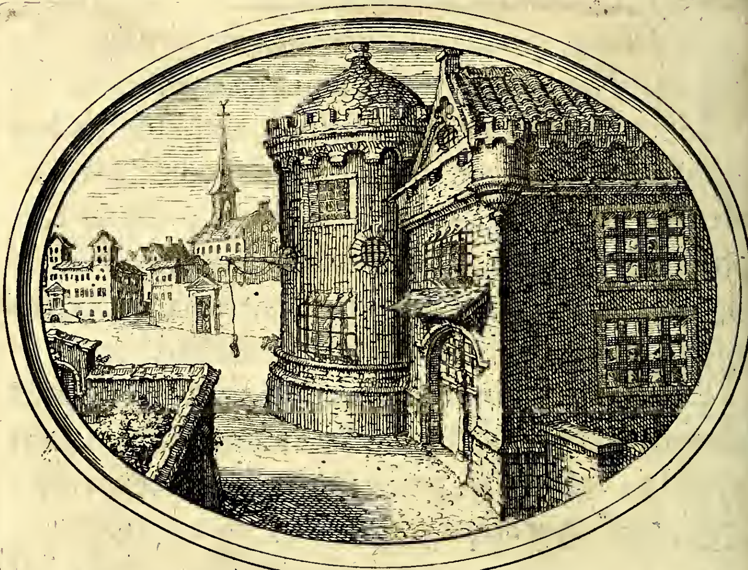
l *& meritò; quia poſſeſſor his offendit Deum, proximum, ſeipſum.*

Et adhuc malum eſſe pecunias neget quiſpiam? Malum profectò, & grave quidem malum ſunt pecuniæ; ſed quod peſſimum eſt, neceſſarium. Quid ita? *Pauper ubique jacet.*

m *& tamen neceſſaria ſunt.*

VANITAS.

Domus magnifica.

VERITAS.

Sat lata, ſi ſat læta.

VERI-

VERITAS.

SAT latus hic captivo carcer eſt, ſed non ſat lætus. Rationibus ſuperſedeo, ne (quod ajunt) ſoli lucernam, ut videatur, adhibeam. Hoc ago, hoc arguo, quod dubium videtur, & tamen certum eſt, Sat latam diviti domum eſſe; ſed non ſat lætam. Vna eſt enim urbium & domorum lex, Non ſtatim feliciùs habitat, qui fuſiùs; neq; quàm latè degas, ſed quàm lætè, requiritur ad beatam vitam.

n *Vt carcer quilibet ſatis latus, ſed non lætus;*
o *ita quævis domus*

Quis non intelligit, non anguſtè hominum quemlibet habitare anguſtâ in domo, cui in vitâ breve tuguriolum, in morte verò ſcrobs anguſta ſufficiat? Sed an eamdem ſat lætè incolat,

Hoc opus, hic labor eſt.

p *ſatis lata,*
q *quia & tumulus ſufficit,*

Sæpiùs in palatiis Regum labor dolorque habitant, quàm in tuguriis pauperum: nec curas morboſque marmor arcet, aut ebenus; nec ad prehendenda turrium faſtigia mors ſcalis indiget. In Regiâ Tullius ictus eſt fulmine, in Regiâ Tarquinius ferro percuſſus eſt, Cæſar in curiâ. Fuit olim, fuit ea Neronis domus (in qua omnes prodigos & ſeipſum vicit) ut à Palatino uſque ad Eſquilinum collem porrecta, ita magnam partem urbis occuparit, ut non immeritò, inter convitia, quibus

r *ſed non ſat læta;*
ſ *quia nec palatia ipſa miſerias excludunt.*
t *Teſtis Tullius, Tarquinius, Iulius:*
u *teſtis Nero, qui in anguſtiſſima domo*

quibus liberrima plebis indignatione proſciſſus eſt, illud quoque jactatum ſit:

Roma domus fiet, Vejos migrate Quirites;
Si non & Vejos occupat iſta domus.

Hanc auream dici voluit, non ineptè quidem ſignans nomine pretium, auro enim & gemmis cruſtata ac ſtellata domus fuit, tantæ altitudinis, ut in veſtibulo Coloſſus centum viginti pedum ſtaret, intus porticus atque aulæ, laquearibus aureis atque eburneis tabulatis, & convexa domorum, cæli inſtar vi propriâ ſeſe ſenſim diebus ac noctibus ſine intermiſſione volventia. Stagnum quoque maris æmulum, ædificiiſque circumdatum & littore, urbis in morem; rura præterea, & paſcua, & vineta, & ſilvæ; omnium generibus animalium referta. In hac domo, quantum conjecturis ad verum via eſt, illud, quod Coloſſæum vulgò dicitur, medium fuit, cujus nunc etiam ruinæ ſtuporem ſpectantibus adferunt. Sed quàm lætè eam inhabitarit, quàm aureos aurea in domo dies habuerit, quàm parum amplè in ampliſſima hac (quę totam ferè urbem complectebatur) domo vixerit, ſatis ut opinor, declarant anguſtiæ, quę & animam ejus libertatis ſemper optatæ, numquam poſſeſſæ, avidiſsimam, arctiſsimis etiam corporis ergaſtulis propriis manibus expulerunt.

x *plenus anguſtiis.*

Nullus locus periculis inacceſſus eſt; ſed maximus

mus maximis ſemper obnoxius. Si enim ampliſſimis in ædibus habitas; habitas, ubi fures latitent, ubi ſine ſervis hoſtibus ſolus omnia obſervare & tutari non poſſis, ubi tu vageris, tui luxurientur, ligurriant paraſiti. y *Maxima domus maximis obnoxia periculis,*

Si in amplâ domo, ut oportet, ſupellex tibi eximia eſt, habes ſupervacuo in ſpatio pondus inutile, habes plus oneris quàm honoris, habes juge bellum non cum furibus modò, ſed cum muribus tineiſque; & araneæ, & rubigo, fumuſque, & pulvis, & imber in te dimicant: & quibus armis hoſtes hos aut fugabis, aut vinces? z *ſumptibus,*

Adde, quod, quæ nunc charæ tibi ſunt ſarcinæ, ſi vel chariores aliæ ſe oſtenderint, vel ſtuporem aſſiduitas vicerit, viles erunt, nauſeam parient. a *& curis,*

Eſto autem, charæ ſint, & maneat ſtupor: nónne etiam error manet? Si quidem quærendi ſtudium unum fuit, ſervandi labor eſt multiplex. Numquam deerit quod reviſas, quod numeres, quod complices, quod excutias, quod abſtergas, quod repares, quod immutes, quod oculos, quos priùs demulſerat, poſt offendat. Vſque adeò domus magnifica multiplicis tædii capax eſt.

Quid, quòd caſus ſui prænuntia fatiſcit indies, & te domus anguſtæ & ultimæ admonet? Civem te credis, & advena es, conductoque vivis. Venit

qui te nudum laribus his exturbet, aut certè efferri jubeat gaudeatque.

Ne dicam, quòd te omnibus, quas jam diximus, curis quaſi compeditum, domus illa non delectet ut domus, ſed affligat ut carcer.

I nunc ergo, & vel alienis ædibus, vel tuo carcere gloriare. Vanum eſt profectò, & calce, & arenâ, & lignis, & lapidibus gloriam quærere. Aliis quippe virtus, quàm lapideis fundamentis indiget, ut perſiſtat.

VANITAS.

Picturarum elegantia.

VERITAS.

Gratum mendacium.

VERITAS.

b *Vt avaro gratum eſt vitri polygoni mendacium,*

SOLEBAT ut fertur, inſatiabilis quidam noſtri temporis Euclio, dum auri-luſtrium facit, polygoni perſpicilii genus oculis addere, non modò, ut ne quis viſum nummus effugeret, ſed eò maximè, ut vel mendacio ſibi dives eſſe videretur. Dum ſingulos igitur aureos, artificioſo vitri fœnore, toties augeri numero cernit, quoties in angulum cryſtallus extuberat; manus confricat, tollit ſupercilia, caput ſcalpit, & (ſi triſte genus hoc hominum aliquando ridere poſſe credibile eſt) ridet. Vſque adeò gratum eſt illi, quod ſplendidè fallat, vitri mendacium.

c *ita picturæ ſtudioſis naturæ mendacium:*

Miraris, ut video, ridiculum avari ſtudium, rides amentiam; ego verò magis rideo tuam. Nihil enim deſignat hic Euclio, quod non omnibus proprium. Divitias quippe avarus quilibet magis videt eſſe ſuas, quàm ſentit, earum viſu dives, non uſu: tu vero, dum fallacis penicilli, dum colorum ad invidiam vitæ viventium mendacio gaudes, eam tibi fieri lætaris injuriam, quam nemo non vindicet.

d *gaudet enim injuriâ,*

e *gaudet mendacio; eò magis, quò magis imponet;*

Quis enim eludi ſe ferat, quis ſciens volenſque fraude ſe circumveniri? & tamen hoc tibi charior, hoc jucundior, hoc pretioſior pictura quævis aut

ſtatua,

ſtatua, quo te & pluribus & gravioribus naturæ mendaciis ludit.

Certè ſi durum ſtatuæ cujuſpiam marmor animetur in hominem, molleſcat in carnem, hilareſcat in riſum, mærori impalleſcat, liqueſcat in lacrymas, nihil tibi hoc naturæ mendacio gratiùs. Iam vero ſi ad ſtuporem omnium ſine flammis ardeat tabula, ſine anima floreat, rideat ſine vita; ſi fontem in arido, montem in plano, ſtadium pænè non in ſpatio fingat; nullo non auro illius etiam fumos emes: quin vero indignabere, ſi quid in illa videris, quod te fallere, quod præſtigiis faſcinare non didicit.

f *eò minùs, quò minùs.*

Quid multa? miramur, ſolos Apellem, Pyrgotelem, Lyſippum fuiſſe delectos, ut eorum primus Alexandrum pingeret, alter ſculperet, tertius fingeret? Delegit gratum hoc naturæ mendacium. Legimus Androcidæ, Parrhaſii, Zeuxidis, Ariſtidis, & Palarchi opera incredibili pretio, nomina verò etiam immortalitate donata? Donavit gratum hoc naturæ mendacium. Audimus aut videmus indies etiam nobiliſſimis ævi noſtri pictoribus, quibus, ut in paucis præſtat, ſic in plurimis cedit antiquitas, non diſparis aliquando pretii famæque ſpem fieri? Facit gratum hoc naturæ mendacium. Denique quidquid aut Pictura, aut Statuaria, aut Plaſtice, aut Fuſoria, aut Cælatoria deſignat

g *Naturæ mendacium gratas reddit omnes veterum picturas,*

ſignat inſolitum, id omne grato huic naturæ debetur mendacio.

Vt enim prætercam, quod pictura tacita quædam Poëſis ſit, atque adeò certior falſi mater quàm veri; quis botrum Zeuxidis, quis Parrhaſii velum noſſet; niſi illa volucres, hoc artificem ipſum fefelliſſet? Quis ejúſdem oplotidas tanto in pretio habuiſſet; niſi alter in arena currens ſudare viſus eſſet, alter arma deponens quaſi ſpiritum recipere? Ariſtidis profectò & Protogenis in hunc diem fama non viveret, niſi ægro illius vivam quodammodo mortem ars affinxiſſet, hujus verò cani ſpumam fortuna.

h *& etiam modernorum:* Nec tanta nunc eſſet regiorum planè ſæculi noſtri pictorum gloria, niſi Florus artificem humani corporis fabricam, Boſſchius inferorum ſpectra, rura, Brillius, Brugelius ſales & agreſtia, culinas Beucelarius, Vredemannus optica, Vromius navigia, omnia denique Petrus Paulus Rubenius ad naturæ invidiam fingere ſe poſſe oſtenderet.

Verùm ut illos ſummopere miror, quòd adeò ſcitè peritiſſimos quoſlibet in fraudem inducunt; i *nec errorem hunc aut tempus, aut auctor excuſat.* ſic inſanos ejuſmodi præſtigiarum præcones accuſo, quòd adeò pretiosè ſe decipi patiantur. Adjungitur quidem ipſorum erroribus non minùs auctorum pondus, quàm annorum; ſed, ut nihil

errori

errori detrahit errantium magnitudo, ſic nec furoris diuturnitas rabiem minuit.

Vide itaque, qua de re quàm ingloriè glorieris, quiſquis picturæ mendacio, quiſquis corroboratâ non exigui lapſu temporis inſaniâ gaudes.

VANI-

VANITAS.

Ingens bibliotheca.

VERITAS.

Viſui, non uſui.

VERITAS.

HEM Euchari! pictor, an coquus es? Vtrumque: penicillo ſiquidem, & coloribus melius quàm veru, & aromatis carnes excoquo, cibos condio, famem elaboro. Rectiùs eludo, diceres; facilè enim vides id genus epulas *viſui* parari, *non uſui.* l *Epulæ pictæ viſui non uſui ſunt,*

Video; ſed majorum exempla ſequor. Heliogabalum imitor, qui dum ipſe ſe cæli terræque delitiis infarcit, cereis eburneiſque ciborum ludibriis paraſitos fallit, ut, qui Principē fucatis dumtaxat verborum lenociniis paſcere ſtuderent, pictis quoque dapum ſimulacris abundè paſtos ſe crederent. m *quales quōdam Heliogabali:*

Rectè quidem ille; ſed quid hoc tuâ, cui nihil cum iſtiuſmodi muſcis negotii eſt. Nihil mihi quidem cum paraſitis negotii; ſed condixit ad cœnam hanc quidam Bibliothecæ, quàm à libris omnibus pereleganter inſtructam habet, inſolens præco; ita tamen illorum ſordidè parcus, ut, cùm mihi nuper magnis multiſque precibus ad Bibliothecam ejus luſtrandam adducto, liber unus aut alter picturæ, quam exerceo, peraccommodus arriſiſſet, commodato petitum impudenter negarit, ne tabernæ, ut opinor, librariæ aut numerum tur- n *ſic inſolens Bibliotheca*

baret, aut ordinem. Huic ego, mox ubi queretur fallacibus hiſce deliciis famem ſuam exercitam veriùs, quàm expletam, Quid quereris? reponam: tu mihi Bibliothecam, ego tibi menſam *viſui*, *non uſui* ſervientem propono.

o *faſtidio & cruci potiùs eſt, quàm uſui.*

Quid enim, me herclè! librorum, quam tantopere prædicas, ingens copia, niſi ſtudii nauſea, chaos memoriæ, ingenii deſperatio? Sint enim tibi Tyrannionis olim Grammatici ſupra tria librorum millia, ſint quadraginta Ptolomæi, ſint Sereni Samonici duo ſupra ſexaginta, aut ſi mavis, quæ Pergamenis quondam Bibliothecis fuêre, ducenta; quid habebis aliud, quàm laborioſam ingenii crucem, etiam mille lectoribus gravem, uni certè funeſtam?

p *quia librorum multitudo neceſſariò ignorantiam parit,*

Etenim ut nihil aliud agas in vitâ, quàm ut ſtudeas librorum titulos, Auctores, nomina, formas, numeroſque cognoſcere, ne dicam ſcriptores bonos à malis, veros à falſis diſcernere, finem vitæ priùs inveneris, quàm Bibliothecæ. Pulchra ſanè ars, quæ de Sapiente librarium facit, & de temporis ſtudioſo, tempori perdam. Crede mihi, non eſt hoc nutrire ſcriptis ingenium, ſed enecare, vel ad minus, in mediis fluctibus & fructibus Tantalum ludere, inhiantem omnibus, guſtantem nihil.

q *& confuſionem,*

Accedit, quòd ut nonnullis ad vincendum multitudo pugnantium, ſic librorum turba multis

ad

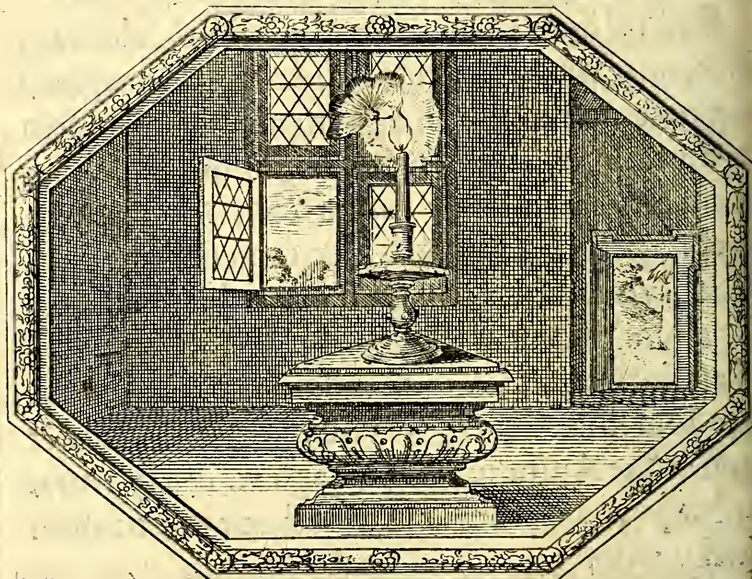
ad diſcendum nocuit; quod Doctorum copia, doctrinæ inopiam parere ſoleat. Fallit profectò viarum multiplicitas viatorem, & qui uno calle certus ibat, hęret in bivio; quid ſi in centivio ſtetiſſet? Multa ſunt oneroſa diſcentibus, doctis pauca ſufficiunt, nimia utriſque ſunt noxia.

Finio, ſi hoc te priùs rogavero: ſi vel ſolos tam inſolentis numeri titulos memoriâ complecti non potes, qui omnium argumenta, & ea quidem ſæpè ambigua, confuſa, longèque longiùs ab invicem remota, cerebro complectêris? Sin autem cerebro non complectêris, & tamen eò magnus haberi vis, quòd variis ſapientum lucubrationibus abundes; & alieno gloriaris, & ſcrinio tuo nihil eſt doctior, certè multò inhumanior; hoc ſiquidem uſui libros ſervat, tu viſui, imò riſui. Ridet profectò te Auſonius, & præſago vatum ſpiritu à multis jam annis hunc Bibliothecæ tuæ titulum præfigi voluit: r non doctrinam.

Emptis quòd libris tibi Bibliotheca referta eſt,
Doctum, & Grammaticum te, Philomuſe, putas:
Hoc genere & chordas, & plectra, & barbita conde,
Omnia mercatus, cras citharœdus eris.

VANITAS.

Amicus aſſiduus.

VERITAS.

Subitus hoſtis.

VERITAS.

VIDES, ut cereum frequentet papilio? aſſiduus illum circumvolat, aſſiduus ambit, pæne dixerim lambit: & amicum illi neges, ac quidem aſſiduum? Non ſanè. Falleris, hoſtis eſt. Quid ita? Ecce, dum ſemper amico magis ac magis intimus fieri laborat, aduritur, & mox flammæ amor ipſe, flammis extinctus, in odium tranſit. Hinc facilè quivis intelligit, quàm in proclivi ſit, ut amicus aſſiduus, ipſis etiam amicitiæ ſtudiis, ſubitò in hoſtem vertat.

ſ *Vt cereo nimiùm amicus papilio, mox hoſtis fit;*

t *ita homini homo.*

Verùm multos inter amicos, inquis, unus mihi perquam aſſiduus eſt, nec ullatenus tamen vereor ut in hoſtem degeneret. Ain' verò? Sanè triplex hîc error eſt.

Multos inter amicos, ais. Crede mihi, melior eſſet orbis terrarum, longeque tranquillior, ſi tot eſſent amici, quot dicuntur: ſed ſæpè vos credulitas veſtra circumvenit; facile in fide eſt, quod in votis non difficile. At certè multi mihi ſunt. Non tui, puto, ſed fortunæ: ita enim fermè evenit, ut illi amicorum copia major ſit, cui fortunæ neceſſitas minor eſt. Qui tui ſunt, qui fortunæ, illius in fugâ cenſebitur; te tui ſequentur, illam ſui. Adverſitas paraſitum abigit, ut fæx potorem.

u *Nemo multos hîc habet amicos;*

Imò & multi ſunt, & mei. Fucati igitur. Veræ enim amicitiæ bonum uſque adeò rarum eſt, ut, qui unam, Neſtoreâ licet in vitâ, paraverit, magnus habeatur & rarus. Operoſum eſt multis convivere; operoſiùs, vicem reddere; operoſiſsimum, in omnibus conſentire. Quot enim capita, tot ſententiæ. Et tamen, Auguſtino teſte, nihil aliud amicitia eſt, quàm humanarum divinarumq́ue rerum familiares inter ſumma conſenſio. Imminuendus itaque tibi hominum numerus, vel amicorum.

Et hîc quidem trium, in quos impigeras, primus eſt error. Secundum audi. Amicus unus eſt, ais. Ego verò aſſero, hujus rei judicium penes eventum eſſe, non penes famam. Crebrò amici nomen domeſticus hoſtis poſsidet: & ſub amoris aſsidui larvâ odium latet. Fortè dum periculum feceris, periculum invenies: nam ſæpe amarum eſſe perſuaſit eventus, quod opinio dulce. Vnde enim tot quotidie de amicis querelæ, niſi quia, quem fidiſsimum quiſque habebat, infidum repe-rit? Non omnes ſiquidem Pylades, non Oreſtes, non Zopyri. Amico ſincero ut nihil carius, ſic nihil rariùs. Vnde non immeritò Antigonus deos precabatur, ut ſe à ſimulatis ſervarent amicis. Vix, imò ne vix quidem adverſitas amicum probat: & aſsidua, quâ gaudes, proſperitas, de tuo non dubitet? erras. Amicus certus in re incerta cernitur.

x *Vix unus unicum,*

Felix

Felix ſe neſcit amari. Quid, quod non video, quî ſperes ejus animum ſcrutari, cujus ne verba quidem ſatis intelligis! Abyſſum cordis metiri, non eſt hominis; & difficilius eſt, amicum noſcere quàm quærere.

Vin' & tertii te erroris convincam? pareo. Amicum tuum aſſiduum, hoc eſt perpetuum vocas. Si multis ac magnis expertum caſibus, quod non arbitror, utcumque bene eſt: ſin minùs, certè vel hoſtem habes, vel hoſti proximum. Vt enim hunc tibi amicum fama vel vera, vel falſa peperit, ſic tollet & altera. Quibus vijs nectuntur omnia, ijſdem facilè ſeparantur. Vnde Solonem memorant amicos calculis ſupputatorijs conferre ſolitum, qui, pro ſupputantis arbitrio, jam millia valent, jam nihil. Sal ipſe, verum conſtantis amicitiæ ſymbolum, non ita res ſervat, quin tandem aliquando non pereant.

y ne dum aſſiduum

Magnus theſaurus eſt amicus, ſed magnâ ſervandus curâ, magnâ probandus induſtriâ. Quid tuus? an utriuſque fortunæ communionem expertus eſt? An adverſis, etiam non advocatus, accurrit? an vitæ tuæ conſuluit? an ſe obtulit morti? Quid ſi gloriæ, ſi felicitatis, ſi ſecuritatis, ſi auxilij, ſi obſequij alicujus nefarij titulo in amicitiam tuam irrepſit? non eſt profectò, quòd aſſiduum fore exiſtimes. Fallax nimium eſt gloria, brevis felicitas,

z & canſtantem,

a cùm ob rationem amicitia mita,

licitas, ſecuritas anxia, immemor gratitudo, pro foribus pœna. Melior ſanè cauſa Platonem Dionyſio junxerat; & tamen productus in forum non ita multò pòſt Plato, quaſi mancipium bis decem à tyranno minis venditus eſt. Nec ſatis.

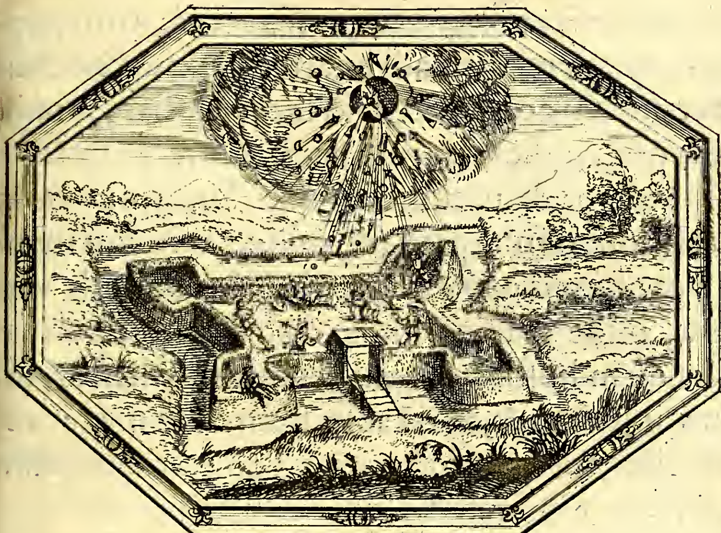
b *tum ob varietatem fortunæ,* Quid ſi ad eum felicitatis gradum amicus perveniat, ut fortunam illius ſuſpectam habeas; adeoque, velut quondam Amyſis Polycrati, amicitiæ repudium mittere compellaris, ne ſi nimiùm creſcat, illi obnoxius videare; ſin autem decreſcat, vel deſerendo perfidus eſſe cogaris, vel tuis juvando, infelix?

c *tum deniq; ob libertatem correptionis,* Quid ſi, amicâ nonnumquam libertate, te erroris admoneat (amico enim vero, & adulatore, quod Antipatro dicebat Phocion, ſimul uti non potes) fors apem, propter aculeum, magè tunc oderis, quàm propter conſuetudinis longè dulciſſimæ mella nunc ames.

d *ac ipſum amicitiæ ſtudium,* Ad extremum, quid ſi, dum nimis aſſiduus eſt, tibique magis ac magis indies inſinuare ſe nititur, importunus fiat? numquid, ut hirundinem, vetus importuni amici ſymbolum fuſtibus, abiges? & ubi tunc, obſecro, amicus ille tuus aſſiduus erit, ubi perpetuus? Falleris itaque, ſi quempiam ita amicum putes, ut mox hoſtem fieri poſſe non credas.

VANITAS.

Optata vindicta.

VERITAS.

Perit ut perdat.

VERITAS.

INTERPRETIS emblema non indiget,ſed apodoſis: audi illam,quiſquis oblitus tui,non injurię, vindictam ſpiras, non abſimilem illius, qui jamjam perituræ navis in prorâ ſedens, cùm puppim, quam tenebat adverſarius, primò fluctibus hauriendam accepiſſet, Iam lætus moriar, inquit, dum priùs hoſtem meum cum morte colluctantem videro, & ſuccumbentem. Succenſus enim irâ, furore diſrumperis; &, quibus animum tuum rabies ultionis opplevit, mille injurias, mille verbera, mille gladios, mille cruces, mille boletos Claudii in hoſtis tui caput eructans, Vlciſcar, inquis, injuriam,&, quod admiſſum eſt in me ſcelus, aut illius, aut meo ſanguine diluam; occidam, dum occîdam, nihil refert.

e Vltor perit ut perimat, ſicut bombus,

Hoc porrò quid aliud eſt, quàm bombi ad inſtar perire, ut perimas? Sanè ſi hominem homo perdit, qui rationem; ſi perit, qui ſe & hujus & æternæ vitæ bonis evertit; ſi perit, qui corpus aut animam, aut utrumque interfecit; perit etiam profectò, quiſquis injuriam vindicat; perit quiſquis inimicum perimit: quod niſi tibi luce meridianâ clarius effecero; aſſere me, cùm hæc ſcriberem, nec falſi curam habuiſſe, nec veri.

Ac

Ac inprimis, quòd manifeſtiſſimè conſtet, vel tenuiter hac peſte afflatos, non raró fortunæ bonis omnibus ſpoliari. Teſtis Francia, ejuſque Rex Carolus VII. Cùm enim Franciſcus, id nominis I. Divinione Ioannis, quem Caroli vindex furor occiderat, cranium gravi vulnere perforatum notaſſet; Quod hoc, inquit, foramen eſt? Cui monachus, Per quod, ait, Angli in Franciam intrarunt. Acutè profectò, & verè. Vindicaturus ſiquidem patris cædem Philippus Bonus, Anglos in Franciam concitavit, qui omnia iſtîc longè latèque flammis & ferro depopulati ſunt. Caſimirus è diverſo Sendomiriæ Dux, quòd infractam ſibi à Ioanne Cornario alapam non ſolùm veniâ proſecutus eſt, ſed pecuniæ præterà, quam juſtè vicerat, reſtitutione; manſuetudinis hujuſce gratiâ fratris ſui (quem, ut aſperum nimis, Poloniæ populus non ferebat) regno donatus eſt. Sexcenta proferrem ejuſmodi; ſed ad alia propero, ne ſim in contracto volumine fuſior.

f quia perdit fortunas.

g quas patientia comparat,

Non patitur peſtis illa uno ſe hoc termino circumſcribi; in ipſam rationis arcem penetrat, hominique hominem ſubtrahens, mentem imperio ſuo præcipitem agit. Dubitas? Poëtam audi, etiam Ethnicum:

h imo ſenſum communem;

——— Furor iraque mentem
Præcipitant. ———

 Audi

Audi & Oratorem. De poteſtate mentis exiverat, inquit. Vnde non malè Poëtarum alius,

i *quia hominem ſtultũ efficit ultio,*

Ira furor brevis eſt.

Si tamen adhuc ambigis; Sapientem audi: *Ne ſis velox ad iraſcendum, quia ira in ſinu ſtulti.* Conſentit huic Sapientis adagio Coſmi Medicæi Apophtegma. Senatore quodam multa in Coſmum, ipſo in Senatu, indigna dicente, Angelus Accaciolus ita exarſit, ut homini alapam infracturus crederetur, ni Coſmus manum retinuiſſet. Dimiſſo Senatu, cùm Angelus diceret, Profectò ſine te vapularet; reſpondit Coſmus: At ſcire vis, quid tum futurum fuerit? nempe unus in Senatu ſtultus erat; ſi tu, quod deſignaveras, perfeciſſes, duo.

l *& brutis ſimilem,*

Sed quid ſi illiuſmodi genus hominum in beſtiam migrare evicero? Evincam profectò, ſi veritati locus eſt. Quid enim? an non liveſcit ut coluber, rugit ut leo, frendet ut aper, mordet ut canis, calcibus ferit ut equus, & quidquid demum in brutis feriatis eſt, exercet; quidquid in homine rationis, excludit? Quid, quòd ad paſtoris nutum aut vocem moloſſus, totis jam in prædam rictibus inhians, iram cohibet; tu verò, dum hoſti immines, nec conſcientiæ tuæ, nec Paſtoris, nec Dei ipſius vocem attendis, aut curas imperium; ſed eum properas odio perſequi, cui æterno velles in amore convivere? Nec enim, ſi cælum hoſtem

m *& pejorẽ.*

tuum

tuum manet,eo te excluſum deſideras. Quid multa? turpe eſt cum inferiore contendere, anceps cum pari, ſtultum cum ſuperiore.

Parva ſunt hęc,ſi cum certâ corporis animiq́ue jacturâ conferantur, quam procul dubio incurrunt ij, qui vindictæ ſtimulis agitati, ſingulari certamine, divinis humaniſq́ue legibus adverſante, decernunt. At pauci fortè ſunt ejuſmodi? imò quamplurimi. Iuvat nimirum hodie fati curſum properantis impellere, & morituri ſanguine morituras manus inficere. In Lernovicenſi patriâ, ſemeſtri ſpatio, centum viginti Nobiles hac peſte ſublati ſunt; ac per univerſam, ut ajunt, Galliam, decennij tempore, millia non minus octodecim. Nec mirum videatur hoc cuipiam; cùm conſtet, Henricum nominis hujuſce IV.die unico centum viginti ejuſmodi malè feriatos pugiles homicidij veniâ proſecutum. De infelici hoc hominum genere,qui de miſeris omnibus agit, Iob ita pronuntiat: *Stultum interficit iracundia.* Et alius: *Qui perdis animam in furore tuo.* n *quin perdit & corpus & animam.*

Vnde meritò ſimiles illos apibus dixero, quæ, ut vindictâ potiantur, patiuntur mortem, dum aculeum ſimul & vitam exſpirant: aut, potiùs deciduis ingentium murorum ruinis, quæ ſuper id, quod oppreſsére, franguntur. Enumeravi non ſemel, quotquot ferè noveram homicidii vindicis o *Vltor apibus, & murorum ruinæ ſimilis.*

 reos;

reos; & vix quempiam, magno ſcilicet in numero, reperi, qui gladio, quo ferierat, non perierit.

Verùm, quid faciam? inquis. Quod Arlottus olim Florentinus, non minùs animo quàm genere nobilis: hic enim, cùm multis eum convitijs æmulorum quiſpiam oneraſſet, rogaretque conniventem, ecquid ſurdum fingeret; reſpondit: Si tu linguæ tuæ mancipium es, cur ego aurium mearum non ſim dominus?

p *Nec excuſat ultionem conſuetudo;* At non ita conſuetudo fert, ais. Fateor: ſed audi, quid de illiuſmodi conſuetudine cenſeant ſapientes. Theologi: Mala conſuetudo vetuſtas erroris eſt. Iuriſperiti: Non exemplis, ſed legibus judicandum. Ethici: Antecedentium gregem ſequi, non hominum, ſed pecudum eſt; nec benè currere poteſt, cui curæ eſt, alienis veſtigijs ſemper inſiſtere.

q *quia ultio magis repugnat,* Quid, quòd naturæ repugnat? ais. Videmus enim beſtias, ad hoſtis ſui conſpectum dumtaxat, ferocientes. Ita eſt. Ferociunt, vel ad hoſtis ſui viſum, belluæ, &, quod malum inter ac bonum diſcernere nequeant, cæco impetu in pugnam feruntur: ſed numquid injuriam homini fecero, ſi eum eodem loco cum brutis habuero? non parceret profectò tam gravi injurię, qui minores ulciſcitur.

Neſcio quid reponam; video tamen id naturæ, rationi, honeſto, ac utili adverſari. Ain' verò? Ego autem è diverſo aſſero; naturæ, rationi, honeſto, utilique

utiliq́ue congruum magis eſſe, hoſtem beneficio perdere, quàm vindictâ. Convincunt id commiſerationis lacrymæ, ſoli inter omnes animantes homini à natura conceſſæ. Convincit loquendi gratia, ſingulari item naturæ munere, in humanæ ſocietatis augmentum, ſimul & commodum, nobis impertita. Convincit neceſſaria pacis nutrix, mutuæ, quam indies experitur, opis indigentia. Quid enim? obſequium inter membra natura ſuadet, an odium? ſui tutelam, an perniciem? Convincit denique tam arcta mortales inter, naturæ per omnia paris, affinitas, ut ſine ſuo vulnere vulnus alteri infligere ſolus homo non poſſit. Similitudo certè naturæ, juxta Sapientum placita, mater amoris eſt, non diſſidii: nam & aves concolores ſimul volitant, & pares cum paribus facilè congregantur. r quàm indulgentia naturæ,

Iam verò quid æquiùs cenſes? an, ut Deo (qui ſolus ex æquo dicere poteſt, dicitq́ue, *Mihi vindicta, & ego retribuam*) gladium ultionis eripias? an, ſi tuus foret, illi transſcribas, qui eò & juſtiùs utetur & acrius? Solet profectò inter ſervos Domini communis eſſe cognitio. Quin ora potiùs ut nec ille vindicet; & ſic hoſtis tui crimen in tuam verteris ſalutem, quod multò eſt æquius. ſ rationi,

Quid æquius? an, ut Iudicem tuum pro adverſarij tui veniâ non interpellantem modò, ſed imperantē (dum ait, *Diligite inimicos veſtros*) benignus audias;

audias; an, ut eum repellas injurius, à quo delicti tui, numero pariter & offensâ majoris (quis enim vel unius peccati, quod læſæ majeſtatis divinæ reum te conſtituit, gravitatem intelligit?) veniam poſtulare cogeris, & exſpectare?

Quid æquius? an, ut ei, qui dum tibi corpus perdidit, ſibi animã ſuſtulit; dum te vitâ mortali, ſe immortali exuit; dum te perituris fortunæ bonis evertit, ſi privavit æternis; miſereare potiùs, an ut inſultes?

Quid æquius? gladio te perſequentem dimittere? an arreptâ, quæ tibi non ſtudio ſed errore pepercerat, inimici ſicâ, tuam ipſius mortem exequi, quam illa non potuit?

Quid æquius? calceum, qui pedem urget, an, quî urgetur à calceo, pedem exſcindere? Nemo non videt. Hoc itaque manet in causâ, æquius multò eſſe, inimicum veniâ quàm odio proſequi.

t honeſto. Quòd ſi æquius eſt, certè & honeſtius ſit oportet. Honeſtius ſiquidem eſt, rationis exemplar & imperium, quàm inconſultum animi, ſuam in perniciem ſponte ruentis, impetum ſequi: honeſtius, tam feliciter à docente diſcipulum diſcere, ut viciſſim magiſtro, quod imitetur, paradigma conſtituat, quàm committere, ut perennis infamiæ ferulam mereatur, & pœnæ. Sed quem magiſtrum vocas, inquies, quem diſcipulum? Diſcipulum te magiſtrum

magiſtrum verò illum, qui hoc de ſe: *Vos me vocatis magiſter, & Domine; & benè dicitis, ſum etenim* Scis, quod ille tibi paradigma propoſuit? *Pater, ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt.* Hanc tibi in crucis cathedrâ tot ora quot vulnera, tot regulæ quot exempla doctrinam enuntiant. Ecce propendet illi vultus in oſcula, & brachia jam aperta ſunt in amplexus. Scis prætereà, niſi tuas tibi offenſas ille donaverit, æternâ judicis incorrupti ſententiâ, ſempiterni dedecoris ac ſupplicij reum te fore? Quin igitur, quem tibi veniæ modum à Deo ſtatui poſtulas, illi tuo in hoſte præfigis? Si feceris; næ filium te ſuum ille ſcribet, & hæredem; ſin minùs, diabolus. Vtrumque jam doceo.

Teſtamentum, quod Servator humani generis Deus, non atramento, ſed ſanguine; non calamo, ſed clavis in cutis ſuę membranâ virgine ſcriptum mortalibus condidit, illud inter non parum multa præcipit: *Diligite inimicos veſtros, & benefacite his, qui oderunt vos; ut ſitis filii Patris veſtri, qui in cælis eſt.* Porrò ſi filii, certè & hęredes. Nec mirum: ut enim malefacere benefacientibus, diabolicum, benefacere benefacientibus, humanum; ſic benefacere malefacientibus, divinum eſt. Hinc ſtatim ac lapidantium ſe miſertus Stephanus, filium Dei ſe præbuit, vidit cælos apertos; & cùm hoſtibus à Deo veniam ſupplex expetiit, obdormivit in Do-

 mino:

mino: quæ vox indubitata Numinis, Stephanum inter indigetes referentis, & ut priùs nomine, ſic modò gloriâ coronantis, eſt ſyngrapha.

u *& utile.* Hoc igitur tu Patris tui mandatum ultimum, hoc teſtamentum furibundus laceras. An neſcis unâ eâdemque te manu debitâ tibi priùs hęreditate te ſecludere, & iſtius ſcribere filium, cujus illa, quam tanto facinore procaris, hæreditas ignis eſt, & quidem æternus?

Teſtis mihi ejus, quod aſſero, qui mentiri non poteſt, Deus: ad Iudæos enim vindictæ ſtimulis in ſe concitos, *Vox ex patre diabolo eſtis*, inquit. Teſtis etiam ſuccedaneus Sapricio martyr Nicephorus.

x *Teſtis Sapricius.* Vocabatur ad martyrii palmam Sapricius, cum ſemel iterumque Nicephorus ad genua euntis accidit, lacrymanſque commiſſi veniam rogat: daret hanc moriturus pro Chriſto, ſi non ſibi, certè ipſi Chriſto mortuo inter preces pro hoſtibus fuſas. Audiebat hæc Sapricius, neque tamen vel verbis vel oculo dignatus Nicephorum eſt. Ergo non placuit Deo hæredem hunc ſcribere, qui dum hoſti benignum ſe negat, negat & Deo filium. Cervicem præbere juſſus, mortem turpi vitâ redimit, & Chriſti Sacerdos, facere Iovi promittit, nequidquam per omnes ſuperos obteſtante Nicephoro, non dimitteret, quam jam prehenderat, hæreditatem. Ne tamen gratis lictor gladium ſtrin-

ſtrinxiſſet; accurrit ipſe Nicephorus, & ſuccedaneam ſe victimam offerens, alienum involat in bravium.

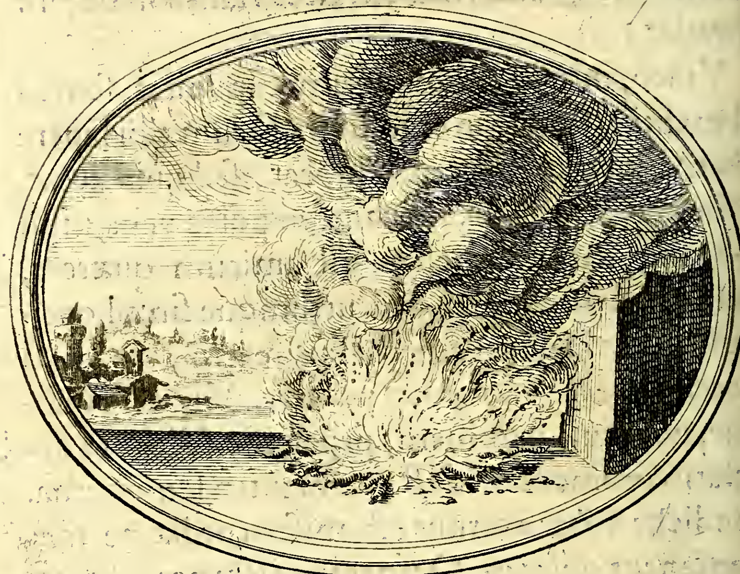
Vides hinc, ut credo, quàm conſona naturæ, rationi, honeſto, utilique ſit ultio, aut diſſona, veriùs dixerim: & adhuc vindictæ cæcus amor in odium ſtimulat?

Video, inquis; ſed malorum impunitas, ſemen eſt malitiæ. Quid? an ergo ſupra Deum tibi ſapere lubet, aut licet? Non quid lubeat, ſed quid liceat, æſtimandum eſt; ne, ſi quantum potes velis, nihil poſſe, ſit melius; melius eſt amicum quærere, quàm hoſtem tollere; ſed utrumque ſimul optimum · quod numquam meliùs feceris, quàm ſi parcere ſtudeas, cùm potes perdere. Multos vindicaſſe, pœnituit; neminem, pepercisſe. Vltionis delectatio momentanea eſt, clementiæ ſempiterna. Vindictæ dolor æternus eſt, miſericordiæ ne momentaneus quidem. Omnes vindicta perdidit, neminem venia.

y *Adde quod amicum parat indulgentia,* z *& hoſtem tollit,* a *nec ut illa, pœnitudini eſt obnoxia*

VANITAS.

Præclarus Pater.

VERITAS.

Clari progenies obſcura Patris.

VERI-

VERITAS.

HVC oculos, huc animum adverte, quiſquis paternam tibi claritatem obſcurus arrogas: cùmque ignis ſplendorem, & fumi tenebras videris, nega, ſodes (quod tibi luce meridianâ clariùs fumoſa nox aperit) obſcuram aliquando claro ex patre progeniem naſci; nec enim video, cur homini accidere non poſſit, quod igni. Obnoxius lignis ignis eſt? obnoxia corpori anima. Offuſcat ignem vapor, quem fomes eviſcerat? obnubilant, animam organa quæ ſenſum hebetant. Iam verò, ſi faciliùs longè deficit natura, quàm perficit; ſi fiunt ex ſingulis imperfecta defectibus, perfecta verò perfectis dumtaxat omnibus abſolvuntur; quis non videt, ſæpiùs malè animam habitare, quàm bene? quis non videt prolem non ita facilè majoribus, præſertim eximijs, ſimilē gigni, quàm diſſimilem? Vidit Homerus, licet oculis captus, & cecinit:

b *Si ex claro igne fumus obſcurus naſcitur.*

c *multò faciliùs ex claro patre degener filius;*

Οἱ πλέονος κακίους, παῦροι δέ τε πατρὸς ἀρείους.

Vidit Flaccus, dixitque,

Ætas parentum pejor avis tulit
Nos nequiores mox daturos
Progeniem vitioſiorem.

Vidit Sabellicus, qui perditos Severi liberos paucis abundè perſtringens, tandem aſſerit, ferè ſemper

d *juxta experientiam.*

 obſer-

obſervatūm, ſummos viros aut ſine liberis mori, aut tales relinquere, ut ſatius ſit filios non habere. Polydorus verò Virgilius etiam id populis quibuſdam ſingulare fuiſſe teſtatus eſt; dum tradidit, Londinenſium filios, peculiari quodam fato, rarò parentum virtutibus æmulos eſſe.

e *maximè in Londinenſibus.*

Et ſanè, ſi degeneres à patre liberos non ſemel experta eſt, quæ conſilio & uſu fulcitur adoptio; quis miretur, ſi ea; quæ neutro nititur, ac ſiderum & humorum viciſſitudini, Deo moderante, plurium debet nativitas, ſæpè ſæpiùs fallat? Fallit profectò, fallit frequenter adoptio, fallit nativitas. Senſit illud Auguſtus in Tiberio, in Nerone Claudius, in Ildeberto Sigebertus Auſtraſius: hoc verò (ne ſacra forſan exempla deſideres) luxit in Caino Adam, Noëmus in Chamo, Iſaac in Eſau, Samuel in Ioële, David in Abſalone, Salomon in Roboā, Ioſias in Ioachim, Ezechias in Manaſſe, & ne profana requiras, prævidit in Paralo Pericles, Ariſtides in Lyſimacho, Phocion in Phoca, Ariſtarchus in Ariſtagora, Chabrias in Cteſippo, Antoninus in Commodo, Charus in Carino; ne denique recentiora exſpectes: expertus eſt Caſimirus in Boleſlao, Carolus VII. in Ludovico id nominis *II.*

f *Et ſanè ſi adoptio degenerat,*

g *quidni nativitas?*

h *Exempla degenerantium.*

Vin' & ſuis nonnullos patribus conferam? Forum Romanum, & Patris Curionis graviſſimum ſupercilium, & filij ſexcenties ſiſtertiûm æris alieni,

alieni, famoſâ nobilis cujuſdam juvenis injuriâ contractum, vidit,: itaque eodem tempore, & ijſdem penatibus, diverſa ſæcula habitarunt, frugaliſſimum alterum, alterum iniquiſſimi prodigij. Quintus Fabius Maximus, Quinti Fabij Allobrogici, & civis, & Imperatoris clariſſimi filius, quàm perditâ luxuriâ vitam egerit, ſat docet publica ſeveritas, quæ degenerem patris illius hæreditate ſecluſit, cujus ipſe ſe virtutibus exhæredarat. Germanicum non Romanus tantùm populus, amicęque gentes; ſed barbari quoque, ceu communem parentem, à morte perſecuti ſunt: at Caligulam, ob ſcelera, ne publicâ quidem ſepulturâ dignatus eſt quiſpiam.

Quid de tribus Conſtantini Magni filijs dicam, niſi tantùm à paterna indole, in omni genere laudis atque officij receſſiſſe, quantum ille ſuperiores Principes omnes animi magnitudine ſuperarat? Neque enim Conſtantino filio quiſpiam ad vitam incautior, Conſtante ad indecoras voluptates proclivior, Conſtantino denique aut levior quiſquam aut ob arrogantiam intolerantior fuit.

Quid de Ioanne Galeacio, Franciſci Sforciæ Ducis Mediolanenſis filio, referam? Fuit Franciſcus in omni virtutis genere, Chriſtianos inter Principes facilè Princeps: at Ioannes, vitiorum ſtudio, omnium fermè mortalium abjectiſſimus.

Sic

Sic habuit omnis ætas, omnis ordo, omne ſtudium degeneres à patre filios, qui virtutibus nudi, ſolis ſe majorum meritis induere; & fumoſarum etiam imaginum, quibus oppidò ſplendebant, præter colorem, habuerunt nihil.

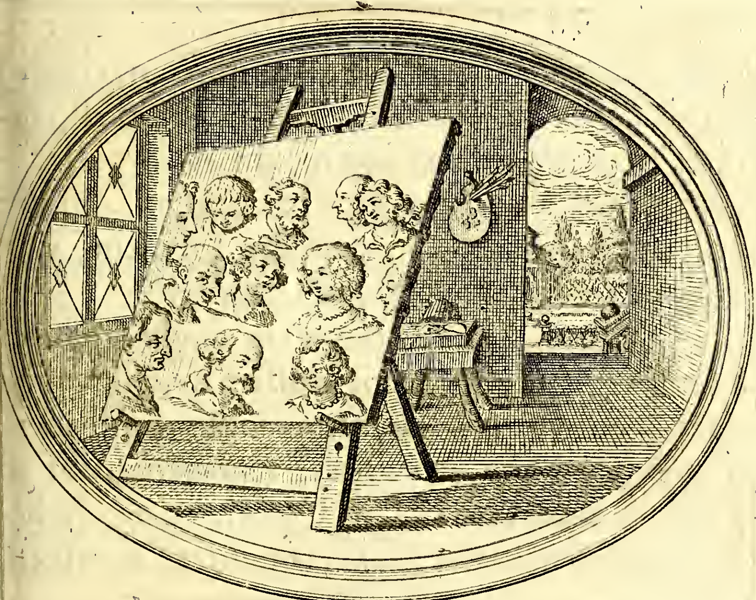
i *Imò parentum claritas obſcuros reddit filios.*

Quid, quòd ipſa quâ parentes fulgent, claritas, obſcuros liberûm mores latere non ſinit? Vt juvant hebetem viſum tenebræ, ſic lux ipſa perſtringit. Multos ſingularis patrum gloria inglorios reddidit, quos communis, communiter celebraſſet. Clarebant videlicet etiam ſuis illi virtutibus, ſed non illuſtribus adeò, ut clarioribus compoſitæ vinci non poſſent, aut hebeſcere. Non deficit ſua candelæ, non deficit ſtellis, non deficit lunæ claritas; ſed eam tamen mox illuſtrior ſolis ſplendor obſcurat: ac proinde claritas ipſa etiam lumini tenebras offundit, Et miraris, ſi homini?

VANI-

VANITAS.

Frequens frater & ſoror.

VERITAS.

Rara concordia.

VERITAS.

ETSI tanta plerumque ſit prolium in parentes impietas, ut eos perditis alia moribus, alia ſannis, alia criminationibus, alia inſidijs, alia exilio, alia vinculis, alia fame, alia gladio, alia cruce, alia flammis (inuſitata belluis ipſis crudelitate) perdere gaudeat, & nulla beneficio, ut par eſt, vincere; ea tamen eſt conjugum ubivis utique locorum, temeritas dicam, an dementia, ut tam diu miſeros ſe arbitrentur, quamdiu ſobolem, quæ miſeros illos facere poſſit, non habent.

l *Omnes prolem deſiderant,*

Hujus ego cęcitatis originem dum perſcrutor attentiùs, hanc præ cæteris cauſſam invenio: quòd alter quodammodo parentum vultus ſunt liberi; in quo ſibi velut ſuperſtites, repræſentantur ad poſteros, & mortui vivunt. Quanta porrò ſit homini immortalitatis innata cupiditas, neminem fugit.

m *quia proles quaſi redivivus parentum vultus:*

Nec mirare, ſi vultui prolem confero: conveniunt in multis vultus, & liberi, ac in eo potiſſimùm, quòd, ut vultibus, ita & liberis raro duobus inter ſe convenit. Quanta ſiquidem ſit facies inter humanas diſcordia, facilè non minimum vultus noſtri diſcrimen, naſus indicat, qui licet aliquando ſui non abſimilem ferat, parem certè

n *ſed ut nulli vultus formâ, ſic nulla proles naturâ planè ſimiles.*

quaquá

quaquâ patet orbis non patitur, ſemper homini congruus, numquam ſibi. Non aliter videt aliquando domus una, ſed felix in paucis, fratres vultu cultuque non ita diſſimiles, ſed quando tandem concordes? rarò, ut opinor. Sic nempe teſtatur Ovidius, dum ait:

——— *Fratrum quoque gratia rara eſt.* o

Sic docet in fratribus argivis Seneca, in Thebanis Pampinius, in Tyrijs Maro, Livius in Romanis. Quæ quidem infamia cur unius aut alterius urbis potiùs, quàm totius orbis ſit, non video.

o Fratrum rara concordia.

Memorabile eſt in primis, quod Actium ſpectavit duobus in fratribus, ſolo partium ſtudio diſſidentibus parricidium; dum Cæſar in Antonium, & in utrumque, pro utroque, Roma decertat.

p exempla fraternæ diſcordiæ,

q apud Actium,

Felix & miſer unicâ adverſarij cædit Mævius: ſcelus fuiſſe comperit, quod virtus fuerat, dum ſpolijs imminens, fratrem cecidiſſe, non hoſtem videt. Quid faciat? projiciat, quæ peccaverant, arma, & innoxium ſanguinem lacrymis abluat? ſed inſtar hoſtis, nec inermi parcere conſuetus, nec pio. Quid igitur? Si tutò non potes ad patrem, inquit, ad fratrem adi. Neſciſti fratrem? jam ſcis, & habes præ manibus, quem hoſte tuo juſtiùs tollas: faciat hic te gladius pium, qui impium fecit, aut certè meliùs, frater, cui mortem ferro intuliſti, morti tuæ ferrum offeret. Sic ait, & enſe fraterno

fratri fratrem, victorem victo inferias mittit.

r Triſte eſt, quod cum Philippo doluit olim Ma-
in Macedonia, cedonia; ſediſſe patrem ſcilicet de parricidii ſcelere, facultatis, non voluntatis errore decepto, duos inter filios ſuos judicem.

s *Roma,* Crudele eſt illud Caracallæ apud Romanos de Geta fratre, quem in gremio matris occiderat, in Divos referendo, reſponſum: Sit Divus, dum non ſit vivus.

t *Conſtantinopoli,* Crudelius eſt odium, quod apud Cyrenęos Alcarenus in Archeſilaum, apud Iudæos Ariſtobulus in Antigonum, apud Conſtantinopolitanos Ale-
u *in Hiſpania,* xius in Iſaacium, apud Hiſpanos Fredericus in Toriſmundum, apud Gallos Sigebertus in Ghil-
x *in Polonia,* pericum, apud Polonos Lechus in Cracum, apud
y *Britanniâ,* Britannos Ferrex in Porregem, apud Mantuanos Franciſcus & Ludovicus Gonzagæ in Hugoli-
z *Italiâ,* num, apud Forolivienſes Pinus Ordelaphus in Franciſcum exercuit.

a *Turciâ,* At multò crudeliſſimum eſt, quòd Murates quinque, Ioram ſex, Mahometes octodecim,
b *Iudæâ.* Phraates triginta, Abimelech denique ſeptuaginta fratres impiè ſuſtulit.

c *Nec melior ſororum gratia:* Meliora forſan de ſororibus ſperas? Falleris: fruſtrà ab infirmiore ſexu fidem magis firmam expectes: fecundiſſimum diſcordiæ ſeminarium femina. Nec raram dumtaxat ſorores inter ac fratres

tres charitatem puta, dum charior dignitas, ut horum pleriſque contigit. Pietas ipſa, ſomnium, chimæra, fratribus, utut inter ſe ament, ad cædem ſatis eſt.

Quid fecit, ut ne fratrum quidem primus omnium, parricidæ nomen effugerit? Pietas. Quid fratrum manus Ioſephi pretio, quid animos ſanguine polluit? Somnium. Quid mutuò Liminæos enſe concîdit? Futile unius de cælis in paſcua; & alterius de ſtellis in armenta mutandis votum.

d quin ipſa pietas,

e ſomnium,

f votum inter fratres diſcordiam parit.

Nihil hæc moror, inquies; frequens mihi frater ac ſoror eſt, & quod caput eſt, concors. Rara avis in terris. Noſtin' quæ vera fraternitas? Vera fraternitas eſt, quæ fratrem veneratur integrum, corripit diſſolutum, præſenti obſequitur, abſentem non rodit, ſano applaudit, infirmum non deſerit, placatum non provocat, iratum metuit ut majorem. Si te docuit uſus hæc omnia, ſi diviſa vos inter, ſine rixis, hæreditas, tum demum eam, de quâ temerè tibi blandiris, concordiam ſpera: ſin minùs, expecta diſcordiam, de primâ dubius, de alterâ certus. Vt enim aurum igne, ſic auro, & utraque fortunâ, fratri frater probatur. Plus dico, ſi certum eſt, verè tot hominum ſententias cenſeri poſſe quot capita; frequens procul dubio frater & ſoror, concordia aut nulla aut rara eſt.

g Vera fratrum ſororumq; concordia

h aut rara, aut nulla.

VANI-

VANITAS.

Vagus amor.

VERITAS.

Amplexu enecat,

VERITAS.

NVMQVAM non viridis hedera, numquam non vividus amor eſt: hinc pueri vultu depictum videas ſemper, & numquam ſenis. *i Vagus amor hederæ ſimilis in multis:*

Pulchra folijs hedera, ſed ramis, totoque corpore ſcabioſa prorſus & turpis eſt. Formoſa vultu & cultu meretrix, ſed verum proſcenium: fucum tolle, & ficum deteges; veſtem excute, & peſtem invenies, peſtem, inquam, cujus fontem Neapolitani, Galli, Iberi, ſuum nolunt, rivulos verò ad inſaniam bibunt: bibunt autem? imò pretio incomparabili comparant.

Serpit orta parvis initijs per muros hedera, errat ut ebria, & quidquid obvium luxurioſa complectitur: ſerpit itidem, ignotis ferè nata parentibus, vix ipſa ſui conſcia, vaga libido, Baccho duce vel comite fornicem ſubit, nec ullius faſtidit amplexum.

Verùm ne ſingulis immorer, unum hoc urgeo: ſicut hedera, quidquid etiam ſartum ei fors obtulit, mox illud amplexu ſuo deterit, enervat, enecat; ſic impotens ſui effræna cupiditas, etiam pumices ipſos ſurdis utique dentibus exædit, vitiat, perdit. *l maximè quòd ut illa, amplexu omnia vitiat: m ſic vaga libido perdit omnia bona,*

Et hoc eſt quod Naſo præmonuit (medicus tamen morbi amantior, quàm ſalutis) dum vulgatas *n fortuna,*

omnibus

omnibus Diomedis filias, ſub equarum ſpecie, à devoratis hoſpitibus infames reddidit. Hoc & in Sirenibus voluit, quæ, quod communiter advenas voce, tibiis, lyrâ reficerent primùm, dein verò meretriciis exhauſtos ſtipendiis, ad egeſtatem ſenſim ſine ſenſu deducerent, dictæ ſunt cantu ſuo tranſeuntibus inferre naufragium.

Nec mirum: certant quippe inter ſe etiam hodie adoleſcentes illarum amoribus perditi, quis prodigorum hoſpitia, quis oculorum fulmina, quis latrocinia ſenſuum, quis phthiſim ærarii, quis diurnas inſanias, quis nocturna pericula, quis morbos corporis, quis incendium animæ, non præſens modò, ſed æternùm quoque cariùs emat.

Etenim ſicubi fortè puella quæpiam meliori formâ quàm famâ conſpicitur,

Omnis in hanc Danaën confeſtim depluit imber
aureus, ———

nec cara eſſe poteſt, quæ eſt chariſſima: adeò ſapidum vobis hoc venenum eſt, adeò jucundum ſupplicium, adeò cara carnificina. Et ſanè, unde tot opes accumulaſſet utraque Rhodope, unde dotem tam opulentam mulieres Lydię, unde à Demetrio Polyorcete ducenta & quinquaginta talenta Theſſalis, vel, ut alii volunt, Athenienſibus, malè imperata, & pejùs exacta coëmendo ſmegmati Lamia obtinuiſſet; niſi tanti fuiſſet inſanis libertas vendita,

vendita pernicies empta? Quin verò, ſi Phrynes pretium mille dragmæ, ſi ſaltatrices quædam & tibicines Samiæ, ipſis Regum diadematis inſultarunt; quem non ejuſmodi lupæ devorent? quem non ex integro lues hæc vitiet & deperdat?

Taceo itaque, facilè eum Numen deſpicere, qui idolum hoc ſuſpicit; facilè perjurij reum fieri, qui promiſſis vafram ſollicitat; facilè refragari parentibus: qui Veneri auſcultat; facilè templa negligere, qui ſuburram frequentat; facilè fidem fallere, qui nullam invenit; facilè falſa teſtari, qui mentiri ſtudet; facilè alieno manus injicere, qui ſua prodigit; facilè rivalem occidere, qui ſe perdit; ideoque facilè vitijs omnibus infici, qui nullum fugit, omnibus utitur. o animæ,

Non commemoro trahentem penſa digitis Herculem, Salomonem idolo ſupplicem, multatum vinculis Sampſonem, de quo eſt ille non certi Vatis verſus non inelegans:

Lænam non potuit, potuit ſuperare leænam:
Quem fera non potuit vincere, vicit hera.

Omitto, quàm pronum ſit, ut hujuſmodi Circes poculo amantes in amentes degenerent, ne dicam in belluas. Sileo Leandrum fluctibus, Biblida lacrymis, Prochryn telis, propria cuſpide Piramum, Hyphin laqueo perijſſe. Illud certè tacitus præterire non poſſum, proditorem ignis hujuſce tempo- p corporis,

ralis amplexum , plurimos etiam in diriſſimum flammæ perennantis incendium egiſſe præcipites; numerarem, niſi innumerabiles eſſent; ſed nequid tamen deſideres , dabo in uno , quæ diximus, omnia.

Prodegit in Cleopatre ſinu Provinciam non unam Antonius , famam exuit , inſaniam induit, ſuſtulit uxorem, hominem poſuit, vitam projecit, animam perdidit ; ſic vagus nimirum amor *Amplexu enecat.*

VANITAS.

Vxor ſuauiſſima.

VERITAS.

Dulcis amaror.

VERITAS.

QVID ploras, mi Narciſſule? cur matri offenderis? Saccharum putabam (inquit) quod blanda porrexerat? & ſemen zedoar eſt. Itáne verò? faxo, mox ſentiat. Iamjam illam aggredior.

q *Vt conditũ ſaccharo ſemen zedoar, dulcis amaror eſt,*

Siccíne fallax mater? verè dulcis amaror es; ita filium, ita conjugem dulcedine amarâ circumvenis. Filium quidem, at certè non conjugem. Quin verò pejus longè filio conjugem: niſi fortè mirus hic auceps eſt, qui cornicem candidam reperit, cùm vix ſit qui inveniſſe ſe fuſcam probet. quibuſcumque enim tandem conditionibus conditâ ſit mulier, nihil niſi dulcis amaror eſt. Qui ſic? jam doceo.

r *ita viro uxor,*

Dulce eſt, chariſſimæ conjugis obſequijs, dote, formâ, amoribus frui; dulce per illius fructus longè ſuaviſſimos, quaſi immortalitate donatum, ſibi ſupervivere; ſed, vel primo Veritatis miraculo teſte, plus habet aquæ thori ſocietas, quàm vini; nec quidquam dulcibus acrius, dum aceſcunt. Præcedunt & comitantur ad breve tempus ſponſam tibiæ, non ſequuntur; nec, ut voluêre Philoſophi, ullus in matrimonio lætus dies, niſi quo ducitur uxor & educitur. Certè auctore Blaſio Vigne-

ſ *partim dulcũ,*

t *partim amara;*

Vignerio in Livium, optimum optimi connubij augurium erat, obvius ſponſo milvus, ſed mutilus; nequis matrimonium etiam optimum,

In quo luminibus caret uxor, & aure maritus,

omni ex parte beatum crederet. Et ſanè ſic eſt.

Si enim nobilem ducis, ſplendidâ vinctus es catenâ, unde te ſola mors ſolvat; diſces pati, diſces ſervire. Sin plebeiam; habes familiaritatis ſcopulum; diſces amicos perdere, hoſtes lucrari. [u] *ſive nobilis,* [x] *ſive plebeia.*

Si divitem, habes compedes aureas: quæ paſcit virum mulier, dominam ſe putat eſſe non ſociam. Dos enim optima, licentia conjugis eſt, frænum viri; dum illud Aurelij Principis irato recurrit, Si uxorem dimittimus, reddamus & dotem; dos autem erat imperium. Sin pauperem, mox prodigam invenies: facilè pecunias ſpargit, qui ſparſas non colligit. [y] *ſive dives,* [z] *ſive pauper,*

Si formoſam, habes idolum, quod vix tuus obſtupeas, quod adfuſus adores: videbis indies illinc peregrinos novoſq; habitus, hinc ingenium inventricis ad cuncta verſatile. Tum jacturam patrimonij, lucrum vota, ſi pacem vis. Sin turpem, habes domi faſtidium, foris cupidinem, ubique tormentum. [a] *ſive formoſa,* [b] *ſive turpis,*

Habes tui amantiſſimam? Si cibo fòrs abſtines, ſi quid attentiùs cogitas, ſi vicinam ſalutas, ſi domum ſeriùs redis, ſi ridenti lentus arrides, ſi [c] *ſive libens,*

 denique

denique ſolito minùs inſanis, ſemper offendis: quæ ſi vita dici debet, quænam mors dicenda ſit, neſcio. Sin habes lubentia non ita volente traditam, Agamemnonem te puta, Deiphobum, Africanum, & cruentos Danai thalamos nullâ non nocte formida.

d *ſive repugnans;*

e *ſive facunda,*

Si facundam, malles tibi picas eſſe & bubones; illæ canerent, iſta jurgabitur; illas excludere liceret, hanc non licet. Sin taciturnam, habes vivum cadaver, omnium odium.

f *ſive taciturna;*

g *ſive blanda,*

Si blandam prorſus & affabilem, habes non leve periculum; ovem, quæ mulceri amat, quilibet mulget. Sin imperioſam duxiſti, illa te duxit, non tu illam; diu nimium fueras tuus.

h *ſive auſtera;*

i *ſive ſterilis,*

Si ſterilem aut fecundam; uxor ſterilis, unica tantùm; at fecunda, ſarcina domus eſt multiplex. Creſcunt cum pueris curæ, decreſcunt pecuniæ.

l *ſive fecunda,*

m *ſive erudita,*

Si habes quæ ſupra colum ſapit, magiſtram inveniſti; habes, cum qua diſputes, & declames aſſiduò, vincas numquam. Sin autem rudem, ac minùs habilem, quid ab illa exſpectes, niſi foris opprobrium, domi ruinam?

n *ſive rudis.*

Denique, qualis qualis tibi conjux obtigerit, habes feminam.

o *Nullũ dulcius B. Virginis & S. Ioſephi matrimonio.*

Quid multa? an perſonis melius, an fœdere ſanctius matrimonij vinculum noſti, quàm Ioſephum

phum inter ac Virginem interceſſit? Maria certè una fuit, in quam uſque eò convenit omnium virtutum conſenſio, ut nihil pudori venuſtas, gravitas demiſſioni, comitas gravitati, nobilitati ſimplicitas incommodarit. Certabat enimvero in illius ornatum gratia cum natura, & dubitarem naturæ plus debuerit an gratiæ; niſi ſcirem naturam etiam illi à gratia, id eſt Anna matre, donatam. Nec de ſponſo inferiora quiſquam ſine injuria cogitet: aut enim aliàs hujus auctorem connubij Deum erroris arguat neceſſe eſt, aut Ioſephum Virgini non ita diſparem fateatur, juxta illud:

p *ex parte B. Virginis,*

q *B. Ioſephi,*

r *& Dei ipſius;*

Si qua voles aptè nubere, nube pari.

Et tamen dulciſſimus ipſe Virginis multò dulciſſimæ fructus, nuptias omnium perfectiſſimas etiam ſub illarum ferè principium, amaritudine non exiguâ condiit. Non credis? audi Ioſephum de Virgine, quod prægnans eſſet, dimittendâ non parum anxium.

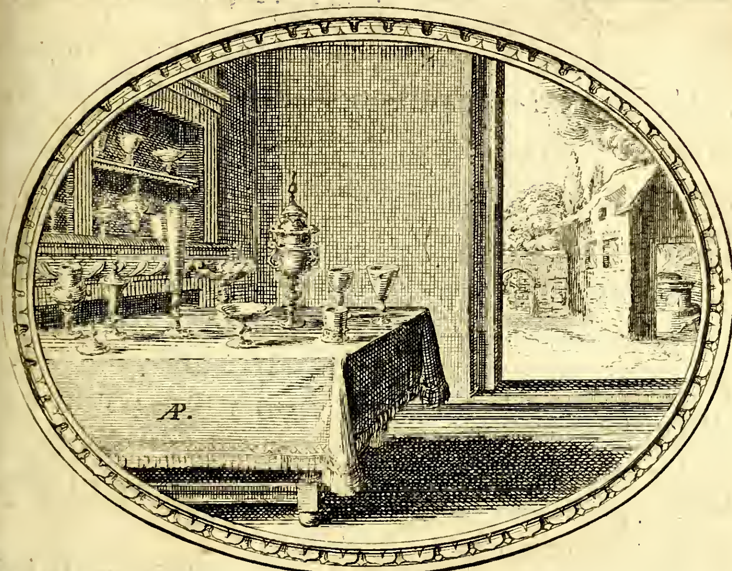
Quid faciam? inquit. prægnantem video Virginem, cauſam ignoro. An ſui forſitan pudoris oblita eſt? nempe, quæ voto perpetuæ caſtitatis obſtricta, nihil cum adulteræ moribus habet commune. Sed quid ſi illam accuſem? Lapidandam ſcilicet. Accuſem tamen. Quid dicam? numquam mihi cognitam? Quis credet? Cognitam alteri? Abſit; non ita venerem caſtitas odit, ut illa cupidinem.

ſ *& tamen quàm Ioſepho in principio amarum fuit?*

dinem. Quid igitur? Conceperit forſan ſine viro mulier? Scio illud Iſaiam prædicere; non ignoro explendas jam proximè Daniëlis hebdomadas; nec dubito, quin præ ceteris huic apta ſit glorię. Sed quid? Adeóne pauperem cæleſtes divitiæ matrem? Quid tandem? amicis reſtituam? Hoccíne Mariæ Ioſephus opprobrium? Fugâ me ſubducam? Itáne alteram me? Hæc ille. Vſque adeò uxor quoque ſuaviſſima, etiam virtutis ipſius gratiâ, viro numeris omnibus abſoluto dulcis amaror eſt.

VANITAS.

Filia formoſa.

VERITAS.

Bonum fragile.

VERITAS.

QVAM fragile bonum ſit ſupellex vitrea, norunt, ſed non niſi damno ſuo edocti, propolæ omnes, qui refertas hac merce capſulas illa ex urbe petunt, quàm plateæ non lapide, ſed aquis ſtratæ nobilitant: utut enim fragile bonum hoc adverſus exitium fœno chartáque præmuniant, plura tamen paſſim recipiunt fragmenta, quàm vaſa.

t Nihil vitro fragilius:

Quàm etiam fragile bonum ſit filia, præſertim formoſa, facilè perſpicit, qui indies turpium turpiſſimos caſus videt. Etenim ſi turpes, nullo ferè impellente, ſolo ſexûs ſui vitio ruunt; quid non faciet illa, quam, præter ſexum, nulli non obnoxia forma præcipitat? Cadet profectò, cadet ut filia, cadet ut formoſa.

u nihil item filiâ præſertim formoſâ.

Quis enim neſcit, ipſam nominis muliebris notionem hujus nos admonere periculi? Quid ſæpiùs verbo concutitur, quid acceſſu frangitur, quàm, unde mulieri nomen eſt, mollis aër? Noverat ſanè hanc ſexûs illius imbecillitatem antiquitas, ac proinde Phidias ad Veneris pedes teſtudinem finxit, ut feminam in vitium proclivem, quaſi teſtudinis ad inſtar excordem, domui affigendam oſtenderet: ad Palladis verò ſtatuam ſerpentem appoſuit,

x Sic probat ipſum mulieris nomẽ;

y ſic Græci,

appoſuit, ut armatam licet per omnia virginem, inſomni tamen draconis vigilantiâ cuſtodiendam innueret. Hinc etiam Ægiptij puellis calceos negare ſoliti, Chinenſes autem vix natis pedes enervare: & meritò. Si enim, ut Rabbini teſtantur, viri nomen ac feminæ, modò apicem unum aut alterum, quo Dei nomen exaratur, ademeris, nihil reliquum habet, niſi flammam & ignem; quid præter incendium exſpectes à puella divini timoris (quod amanti facilè contingit) experte?

[z] *ſic Ægyptii, ſic Chinenſes, ſic Hebræi,*

Itaque fruſtrà es, ſi infallibilem te illius cuſtodem ſperas; nihil tam ardenter invaditur, quàm quod caſtis vallatur excubijs: & cùm ſit in omnibus nobis rara conſtantia, tum in feminis nulla eſt. Quid enim? An ſervare potuit Limonem Hippomene, Staphylus Rheam, Iuliam Auguſtus? minimè. Quid? quod Pædagogus ipſe Pontij filiam Saturnio prodidit. Quid? quod puellæ amoribus, ut olim Theopompo Philoſophus quidam aſſeruit, nimis humilis murus eſt, qui virorum odia longè tranſſcendit. Præceps certè deſiderium eſt femina, imò voluntaria ruina.

[a] *Nec obſtat cuſtodia:*

[b] *quin voluntariè ruit femina,*

Teſtis Caroli non immeritò Magni, nata, diu nimivm integri pudoris impatiens. Teſtis, ebrijs inceſta poculis, utraque Lothi filia. Teſtis, vix ulli fragilium ſecunda, Sigiſmunda Tancredo Principe Salernitano progenita. Tradidit hæc, quaſi per jocum,

[c] *ut probatur exemplis diverſarũ,*

cum, in arundine (commodo ſcilicet excitandis ignibus inſtrumento) amatorias Guiſcardo litteras: erat is Palatinus quidem, ſed humili planè loco natus, nec Sigiſmundæ priùs noverat ignem, nedum accenderat: ſed mox, ubi eum per litteras ſenſit, ſimulque pabuli ſubminiſtrandi viam didicit, miratur illum ſponte obvium, frequentat, amplectitur: nec mora; non ſecùs ac olim Satyrus uritur: detegit quippe turpem filiæ cum amaſio conſuetudinem pater, obtruncat juvenem, & exſectum penè adhuc ſpiranti cor in aurea phiala filiæ deſtinat, Hoc tibi pater, inquiens, amoris à Guiſcardo ſolamen; ut illo nihil tibi carius fuit, ſic patri nihil, quod mitteret, rarius. At illa, quaſi opprobrij incuria, & muneris læta, Sapienter, inquit, cor aureum aureo pater tumulo donat. Plura vetuêre, quibus amantis cor velut unionibus perpluebat, lacrymæ. Non vetuêre tamen, ne, quod hujus præſaga tragœdiæ venenum paraverat, hauriret intrepida, thoroque mox compoſita, exeſum pæne lacrymis & oſculis cor cordi apprimeret, quò ſe nimirum ferventiùs amantiſſimis proci manibus parentaret. Audit periculum Tancredus, accurrit, ſolatur, promittit omnia; verùm illa hoc unum obteſtari, ut mortuos uno componi tumulo ſinat, quos vivos uno frui thalamo vetuerat.

An non hæc deterior multò ipsâ vitri fragili- d
tate fragilitas? deterior ſanè; illa ſiquidem lapſum *atque adeò fragilior*
pati contenta eſt, non quærere; hæc vitium ſem- *vitro, præſertim for-*
per auferre prona, vel offerre. *moſa:*

Sed quorſum hæc omnia? non aliò ſanè, quàm ut faciliùs intelligas, multò fragiles magis eſſe formoſas: nec enim ideò dumtaxat forma bonum fragile eſt, quòd cum floribus illicò defloreſcat; ſed eò vel maximè, quòd dominas ſui virgines, præ ceteris fragiles reddat.

Age, quod tuum de forma judicium Secunde? e
Pudicitiæ naufragium voco. Et tuum ô Socrate? *quia forma naufra-*
Ego verò tyrannidem, quæ alios perſequens, ſe- *gium eſt,* f
ipſam prodit. Conſonat is ille, qui animæ verni- *tyrannis,*
cem dixit: nimiùm enim quanta picturæ gratia g
vernix ſit, nimiùm quanta corruptio. Nec diſſen- *vernix,* h
tit Plutarchus, qui illam calaminæ comparat, alu- *calamina,*
mini ſcilicet, quod naturâ ſuâ quaſi provocat ignem, quo ipſum mox conflagret. Quis hujus in formâ naturæ teſtis eſt? ipſa quam deſcribimus, formâ. Græci enim illam παρὰ τὸ καλεῖν καλὸν dixêre, ὅτι πάντα ἐφ' ἑαυτῷ καλεῖ.

Vtut eſt, rectè Carneades illam regnum malè i
cuſtoditum nuncupat: ægrè ſiquidem ſervatur, *regnum malè cuſto-*
quod multi ambiunt, & nulla non venditat. Con- *ditum,*
ceſſo calle corruptor it ſegniùs: quò caſtitatis arx munitior, hoc libido improba magis eſt & perti-

 nax:

1 nax. Admoventur muris ſcalæ blanditiarum, machinæ nnmerum, nec, latentis ſub terra, magiæ cuniculi negliguntur: his ſi nihil proficitur, vis adfertur. Nec unus nunc Helenæ Paris eſt, mille ſunt. Et quænam, obſecro, tot corruptoribus reſiſtat mulier? quæ tot robora vincat fragilitas? I nunc, & bonum hoc fragile, pro ſtabili vendita.

1 quod omnes omnibus modis ambiunt.

VANITAS.

Filia nupta.

VERITAS.

Augetur minuendo malum.

VERI-

VERITAS.

FILIAM habere, & labor & metus eſt; malum utrumque; ſed quod, ut ſola mors aufert, ita transferunt tantùm nuptiæ, mox etiam cum fœnore reverſurum.

m *Vt auget verruca ſublata verrucas;* Vt enim ſi è manu tuâ verrucam tollis, ſanguis unius, uſu teſte, plurium ſemen eſt: ſic dum filiam viro elocas, laborem tibi metumq́ue ſeminas, non exſcindis. Multò nempe curarum fecundius

n *ſic filia, quâ ſe pater per nuptias exonerat, onera,* virginitate connubium; quidquid illi impenderis, mox ultro reſtituit, etiam cum fœnore. Doceri vis? animum intende.

o *ſive œconoma ſit,* Quam à te filiam abdicaſti? œconomam. Cur? Imperabat patri. An marito ſerviet? credite poſteri; ſpecta lites pater, expecta divortium, atque adeò malum tuum redux, etiam cum fœnore.

p *ſive formoſa,* Sed & formoſam elocavi. Quid ita? Timebam virgini. Itáne verò? timuiſti Palladi, & Veneri fidis? Quis pro ea fidejuſſit? connubium. Tot adul-

q *ſive perfida marito,* terijs nobile ſcilicet. Falleris; cæcus amor eſt; matronam & virginem inter non diſcernit; quin ſemper id illi magis libet, quod minùs licet. Quid ſi & filiæ tuæ libeat, atque exinde perfidam maritus exturbet? quid facies pater? excludes? impietas eſt: admittes? infamia, novi ſumptus, nova

pericula;

pericula, nec enim facilè lapſum vitabit illa, quæ ultrò tam præceps,& intus & foris impellitur.

Sed eſto, fidem marito non fallat; quis ſpopondit non fore conjugem formæ, tam periculoſæ cuſtodem zelotypum? quis addixit nuptam, ne quâ [r] ſors vitio pateat, non arcendam protinus à plateis, colloquijs, delicijs, licet improbè obluctantem? Et quem, obſecro, ſi hęc eveniant, niſi te ſubſidio vocet? in quem, niſi in patrem, miſerias ſuas exoneret? Quid tibi tum erit conſilij? quid ſuadebis afflictæ? Vt maritum repetat? At, quod jam extulerat onus, redux inveniet, onus, inquam, nec illi felix, nec tibi, ſi maritus eliminatam reſciat. Vt tecum maneat? Ecce jam tibi malum tuum denuò redux, etiam cum fænore: lætam quippe à te filiam dimiſeras, & nunc moroſam admittere debes; felicem abdicaras; & infelicem recipere cogeris.

[r] *ſive fidelis.*

Quid ſi & divitem tradidi? Nec ſic quidem malo liber es. Quî ſic? Dicam. Quid cauſſæ fuit, cur [ſ] pauperi divitem dederis? legitimam ſemper importuna flagitabat. Dediſti? non. Quid ergo? addixi, Hoccíne ſatis eſt? quis ſe? quis liberos, quis familiam verbis alat? divino vivitur, non humano. Nihil æquè generum exaſperat, quàm vel negata dos, vel dilata. Sæpiùs enim (qui ſęculi noſtri mores ſunt) dos caſtitatis ducitur, quàm flos; nec hanc

[ſ] *ſive indotata,*

cum virgine proci ducerent, ſi ſolam poſſent: contundet itaque ſocerum & uxorem gener, ut dotem exprimat, & ſi non exprimit, malum tibi tuum cum liberis & gynæceo reddet cum fœnore, vel, quod pejus eſt, inopinæ cædi tuæ jus ſuum transſcribet.

t *ſive bene dotata,* Sed annumerabo mox dotem, inquis. Nunc quidem aliquid dicis, ſed ſive opimam dederis, ſive tenuem; ſemper tibi malum tuum redibit, & quidem cum fœnore. Si enim opimam das, das & viro dominam. Quà dos hæc ingreditur, illac libertas fugit. Et quis feminæ mancipari ſe liber ferat? quis, dum poteſt, ultrò compedes non excutiat? Ecce tibi malum tuum denuò redux, etiam cum fœnore. Sin verò tenuem das; accommodum

u *ſive malè,* præbes cruci & reſti funeſto pretium: & quæ tibi non hinc infamia, quæ non mala?

x *ſive mediocriter,* Verùm eſto, non ita tenuis ſit, ſed mediocris; an filiam hanc, quia fortunati patris eſt ſoboles; nullis fortunæ malis obnoxiam credis? quid ſi ergo piratæ alicujus, ſi tempeſtatis, ſi œconomiæ vitio, fortunæ naufragium faciat? quis illam portus excipiet? quis puellas ad minus colliget? quis paſcet? quis veſtiet? Maritus? at ſat illi ſecum & cum pueris negotij eſt. Mariti parentes? at omnes aut opibus aut vitâ carent, certè juxta leges ac conſuetudinem huic oneri te minùs obnoxij.

Quis

Quis ergo? ſanè præter te, nemo. Ecce tibi malum tuum denuò redux, etiam cum fœnore.

Ad extremum ſcis, ut opinor, te genuiſſe mortalem; ſcis mortalem mortali traditam. Quid ſi igitur filiam hanc tuam mors præoccupet? quid tum liberi? adoptionem rogabunt procul dubio, avo ſe commiſſos à matre dicent, imo tranſcriptos. Quid ſi maritum priùs mors evocet? nónne mox tibi malum tuum denuò redux, etiam cum fœnore? Et meritò quidem, cui enim potiùs? Quid ſi tollat utrumque? in quem continuò, niſi in te *maximè ſi aut ipſa moritur, aut maritus.*

——— *Domus inclinata recumbet?*

Sic nempe, quod priùs volebam, connubium virginitate multò curarum fecundiùs, quidquid illi impenderis, mox ſpontè reſtituit etiam cum fœnore.

Habent ſe quidem hæc omnia non ſecùs quàm diximus; adſtruerem tamen exemplis ſingula, niſi illorum nota cuivis foret antiquitas, niſi noti ſeculi noſtri mores, nihilo meliores antiquis. Hoc itaque, vel invitus, jam confitere, quod antè negaveras: filiam nuptui collocas?

Augetur minuendo malum.

VANITAS.

Nepotum copia.

VERITAS.

Incertum ſolamen & certus labor.

VERITAS.

DESIPIS æger, multumq́ue te decipis, ſi hac ferri inuſtione ſatis ſuperq́ue ſaluti tuæ cautum exiſtimas; non omnes, quos mancipat ſibi cauterium, continuò morbus pileo donat. Si enim neminem morte damnaret infirmitas, quem hæc ultronea plaga ſaluti commendat; nulli non cauteriata cutis eſſet ægroto.

z *Vt cauterium incertum ſolamen eſt & certus labor:*

Nunc verò, quòd, ut annotant plerique, fons ille medicus incertum ægro ſolamen ſit, & certus labor (quis enim illum ſine labore, vivâ mortuâq; carne, quis puſtulis, quis ſordibus expiet, quis velut infantulum, ſuis quotidie faſciis explicet & involvat?) hinc paucis cordi eſt, & plurimis odio.

Non abſimili quoque ratione falleris, quiſquis aut avus, aut avunculus, longâ nepotum ſerie ſatis tibi ſuperq́ue conſultum putas. Incertum, mihi crede, hi quoque ſolamen ſunt, & certus labor. Eccur? paucis accipe.

a *ſic frequens nepos,*

Huic de porrigine, illi de aphthis, iſti de varis metues; alios dentitio, alios papulæ, alios morbus ſonticus divex abit; uni cibus, alteri veſtis, tertio nutrix, quarto pædagogus quærendus: nec temerè quidem; ſi enim hunc colis, illum negligis, iſtum plebejâ, alterum ſplendidâ veſte donas, invidiam illis,

b *frequens labor, & cura, ac incertum ſolamen:*

c *ratione morbi,*

d *veſtis,*

e *nutricis,* illis, tibi calumniam emis. Quid ſi offenſa nepoti ſit Rumina? quid ſi lac nutricis oppidò tenue? ſi minùs digeſtum? ſi aduſtum nimis? ſi affectibus effrænis turbidum? Quid ſi nutrix ipſa, ut illa Veſpaſiani, ægra ſit; ebrioſa, ut Tiberij; crudelis, ut Caligulæ; libidini prona, ut complures hoc ævo (quo proſtituta virginitas ubera ſua cariùs elocare cernitur, quàm honeſta viduitas?) numquid hîc iterum tibi novus de novâ præ foribus labor eſt?

f *cuſtodis,* Quid ſi pædagogo comis auctoritas? ſi ſeveritas manſueta? ſi accommoda puero ſcientia deſit? quid niſi novus hîc iterum labor, nova moleſtia, eventus ambiguus? Sin autem illos gerulâ, iſtos g *gerulæ,* cuſtode deſtituis; & ignem, & aquam, & lapides, & collactaneos ipſos timeas neceſſe eſt; ne dicam maturos, præcoceſque omni ex arbore fructus, notiſſimam pueritiæ peſtem. Hinc vides, opinor, tantam tibi eſſe laborum copiam, quantam nepotum.

Video; ſed pueritiæ ſudores ea, quam virilis ætas promittit, meſſis ſolabitur. Vtinam! ſed in herbâ eſt hactenus, adeoque nunc incerta, ſi umquam: itaque miror ejus te ætatis ſcientiam profiteri velle, cujus ignorantiam ultrò confeſſus eſt ille, qui cælo docente ſupra mortalium cæteros h *ætatis,* didicit, ſapuitque, Salomon. *Tria ſunt*, inquit, *difficilia mihi, & quartum penitùs ignoro, viam aquilæ in cælo,*

viam

viam colubri ſuper terram, viam navis in medio mari, & viam viri in adoleſcentiâ. Nec injuriâ. Quis enim neſcit, quàm inconſultus ſit adoleſcentiæ in juventutem flexus, quàm præceps decurſus, quàm incertus exitus? Facit quidem ignea naturæ vis adoleſcentes calidos ad omnia, ſed non item callidos; multorum ſubitò cupidos, ſed & ſubitò ſaturos; ſtudioſos honoris,ſed dedecoris impatientes: facit illos humanitas alteri, ſuóque ſexui perquàm accommodos, ſed utriuſque periculo; diſertos,ſed & dicaces: facit animi corporiſque vigor viribus non rarò ſpectandos, ſed ſæpiùs præfidentes: facit inexperta temeritas omnium ſciolos, ſed ſingulorum pænè ignaros. Et quid,obſecro,ex tam ancipiti morum conflictu ſolaminis certi ſperes?Dicam. *i conditionis.*

Hunc mercibus, illum ſago,iſtum togæ, quartum aulæ, quintum infulæ deſtino: & quam de ſingulis ſpem concepi, ne quâ vacillet, firmabo diſciplinâ, quàm potero, ſeveriſſimâ.

Audio: ſed quàm vereor,ut tam certa ſpes, dubijs adeò fundamentis innixa,ſubſiſtat. Plures ſanè commericiũ bonis exuit,quàm explevit; plures Mars perdidit,quàm provexit; plures Humfredos vidit aula, quàm Arſenios; plures oneravit infula, quàm ornavit;plures ſchola Marſyas quàm Apollines,plures Nęvios quàm Cicerones,plures Baraballos protulit quàm Petrarchas. Et nepotes tuos omnes

omnes eximios fore quis promittit? Ingenium: at anceps eſt. Diſciplina: at ambigua eſt: vel enim cura ſine naturâ nihil proficit, vel deficit invito cane venatio.

l *Teſtis Landelinus.* Omnia tuta times, inquis. Fateor; ſed non ſine exemplo. Educabat, in antiquiſſimæ ſpem familiæ, nepotem ſuum, optimâ juvenem indole, Landelinum Ansbertus Cameracenſis Epiſcopus; & ne quâ curam falleret, propriis in ædibus ad omnem, quam id generis & moris adoleſcentia poſtulat, gratiam inſtituebat: ſed is, mox æqualium pravâ conſuetudine degener, virtuti ſimul ac diſciplinæ renuntiat, ſubitòque peſſimus ex optimo nepos factus, ne dicam prædonum ſignifer (argumentum non exiguum fruſtrà laborantis induſtriæ) quærit latrociniis, quod ſcelere perdat.

Verùm unicus Ansberto nepos erat, inquies, plures mihi; ac, ut unicum facilè tranſverſum ag[i] quotidie cernimus, ita nullum è pluribus frug[i] eſſe, aut rarò videmus, aut numquam.

Bene eſt; res tibi, ut video, ad triarios venit; ca[-]ve ne mox etiam ad reſtim, ſi triarios tuos, ſi op[-]timum quemque Mars, aut mors pignoretur u[t] aſſolet.

m *Imò & ratione ipſius ſpei.* Fieri id quidem poteſt, non infitior; ſed qui[s] peſſima ſemper ominari te cogit? Quod minim[e] credas, ſpes ipſa, quin & virtus, aut ſi mavis, natura

Spe

Spes ſiquidem, bravio quolibet teſte, dum omnes fovet, vix uni favet: virtus defectum inter & exceſſum media, duobus à vitijs quodammodo ſuffocatur. Natura, traducis culpę ſcelere, vitio pronior, quàm virtuti, faciliùs longè deficit quàm proficit. Nec mirum; fiunt ex ſingulis imperfecta defectibus, perfecta vero perfectis dumtaxat omnibus abſolvuntur. *virtutis,* *natura,*

Et ſanè quid præter vitium à juvenibus expectes, non video; hoc ævi præſertim, quo puellis (quarum tamen ad efformandos adoleſcentiæ mores plus nutus unicus agit, quàm Catones innumeri) is maximè juvenis placet, qui minimè frugis eſt. *præſertim puellarum culpâ,*

Tu tamen, ſi quid prætera ſolatij à nepotibus manere te autumas, cùm illorum copia tam incertum ſolamen ſit, & tam certus labor, ſpe ſaltem hac fruere, teque ſolare, ne fortè re careas.

VANITAS.

Excellens præceptor.

VERITAS.

Nil cura ſine natura.

VERI-

VERITAS.

HABES hîc hippodromi gloriam, habes Camerarium, habes Roſſium alterum, cui nullum adeò barbarum equi genus exhibeas, quod non illius induſtriâ

Vt non arguit doctus equiſo doctum aſinum.

Carpere mox gyrum incipiat, gradibuſque ſonare
Compoſitis, ſinuetque alterna volumina crurum.

Etenim, ſi quem ei fòrs aſcenſu difficilem obtulit, continuò mordicus illum auribus tenet, popiſmo mitigat, ſuperat plauſu: ſi moroſum, facto à lentiſſimis gradibus initio, mox clogmo ad celeritatem incitat; nimiumque præcipitem, adducto placidè fræno, invitat potiùs ad moram, quàm compellit: ſi nec ſic proficit, indito mox auribus ſcrupulo reddit immotum; ſi reluctantem ſaltui, vacuum, & fræno à fronte, & fuſtibus à tergo adhibitis tranſmittit; ſi ſternacem, voce, oculis, baculo corrigit; ſi erectorem, virgâ; ſi calcitronem, etiam compedibus; ſi ſuſpicacem, iterum iterumque pavido terriculum objicit, dum illi audaciam non calcaribus incutiat, ſed perſuadeat verbis; ſi denique contumacem, virgulâ inter aures, clavo poſt ephippia, &, ſi opus eſt, propoſitis ſub oculos ignibus domat.

Quid multa? gnarus hic eſt in paucis; quis fræ-

no ſonipes, quis lupato, quis calcaribus optimè ſerviat, novit quem chalinum, quod pſelium, quos dactylios, quod henium, quem echinum quiſque deſideret; & ne diutiùs te morer, voce, virga, fręno, cruribus, palpo, calcaribus, herbâ, jejunio; flectit hebetes bruti ſenſus ad omnia; ſed quòd non parum fortè miraberis; hîc tamen fruſtrà eſt. quid ita? in promptu cauſſa eſt, aſinum exercet.

p *ſic nec inſignis magiſter inſignē diſcipulum:*

I nunc, & eximium te litteris ac moribus autuma, quod magiſtrum utriſque divinum nactus es: crederem utique, ſi facere naturam diſciplina poſſet, ut fingere; ſi in diſcipulum, cum præceptis, præceptor influeret. Vtut ſit, ſapientia moderatoris utilis eſſe diſcipulo poteſt, glorioſa eſſe non poteſt. Magiſtrum ſi habet hebes egregium, habet quem ſequi velit, ſed deſperet aſſequi; habet quem verè eſſe ſe cupiat, ſed falsò putet. Fallimur enim, ſi ingenium mortalis induſtrię fructum credimus; Dei munus eſt, dos naturæ. Nec ſanè priùs ingenioſum è ſtupido Chryſippus efformet, quàm equum ex aſino Camerarius. Parum enim refert, Ariſtoteles ſit aut Plato, qui docet, ſi Philonides eſt qui diſcit. Docuit ignavos, docuit ignaros, docuit ſtultos etiam Poſſidonius; & horum quidem paucos forſitan, illorum verò & iſtorum plures procul dubio, quàm eximios.

q *quia nihil cura ſine natura.*

Vſus eſt magiſtro patre, uſus eſt Cratippo Tullij

filius,

filius, utroque tum ſuis in litteris principe; ſed adeò fruſtrà, ut qui vel è ſolo patris aſpectu ſcientiam ſimul ac virtutem haurire debuerat, nec frugi umquam fuerit, nec eruditus. Sic nempe non omnes continuò ſapientiam diſcunt, qui audiunt. Audivit illam olim ſub Ammonio aſinus; nihilo tamen ſub ſtudiorum finem doctior fuit, quàm ſub initium; nec ſolus, ut arbitror, niſi fortè quadrupedum.

r Teſtis Ciceronis filius, *ſ teſtis aſinus Ammonii,*

Fatigavit univerſam ſæculi ſui ſapientiam congenita filio Herodis Attici, viri litterarum gloria longè clariſſimi, hebetudo, nec unicum illud omnium labor impetrare ab indocili potuit, ut vel prima litterarum elementa perdiſceret. Memorabile tamen hîc fuit quoddam Philoſophi ſingularis inventum, juſſit is coætaneos illius ſingulos ſingulis characterum nominibus inſigniri, diſertè cavens, ne ſodalem ſuum quiſpiam diverſo ab his vocabulo compellaret; ut apices quos ſtudio non poterat, luſu tandem & uſu etiam ignarus imbiberet. Dictum, factum; ſed fruſtrà: cauſſam quæris? *Nil cura, ſine naturâ.*

t teſtis filius Herodis Attici,

Taceo Iuſtinianum, cæteroſque analphabetos omnes: non quod difficile ſit eos numerando percurrere, qui in vulgus noti ſunt; ſed quod reſpuat infamiam calamus, quod liber erubeſcat. Piget illum videlicet tot ignorantiæ noſtræ prodi-

u teſtis Iuſtinianus

gia ſcribere, piget hunc ferre, pudet utrumque tot brutos ſub humanâ ſpecie ſenſus agnoſcere, quos nullus umquam limare valuit labor, nedum expolire. Ne quid tamen à me deſideres, ab uno diſce omnes.

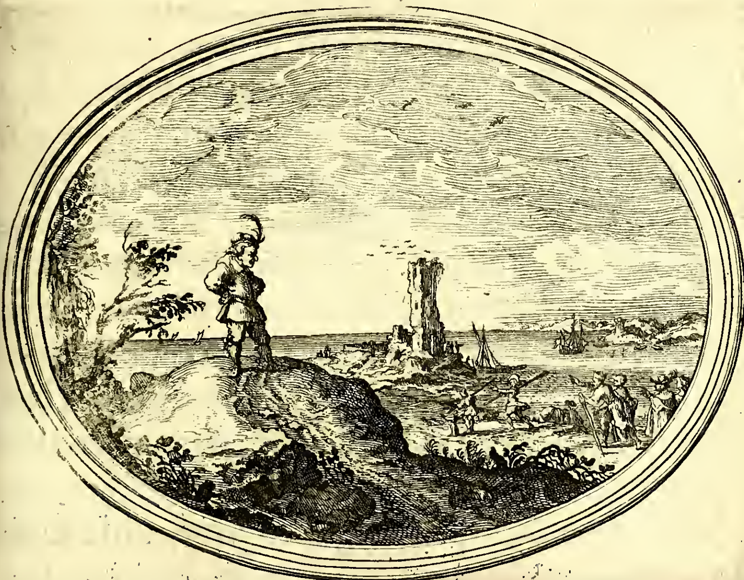
x teſtis compoſitm Seneca Nero: Prodiit è divinâ Senecæ diſciplinâ Nero; ſed quàm magiſtro diſſimilis, mores dicent. Vacabat aſſiduò litteris Seneca, aleis Nero: vertebat ille, ſtudiorum gratiâ, noctem in diem; hic è diverſo ignaviæ cauſsâ, diem in noctem: erat ille moribus per omnia commodis, hic infeſtis: ille animi ſui dominus, hic mancipium corporis: ille ſibi potuſque parciſſimus, hic numquam non ſatur, numquam non ebrius: ille ſupra hominem patiens, hic ſupra belluam ſævus: ille in omnes pius, hic etiam in ſuos impius adeò, ut & fratris, & uxoris, & matris, & magiſtri parricidio ſe polluere non dubitârit: ad ſummam, erat omnium amor Seneca, erat odium Nero: erat vitiorum colluvies Nero, erat virtutum epitome Seneca. Cauſſam quæris? jam dixi, *Nil cura ſine naturâ*; atque adeò fit, ut ſit etiam celebri magiſtro infamis diſcipulus.

y ſed bonus magiſter malo diſcipulo infamiæ eſt.

VANI-

VANITAS.

Ingens Patronus.

VERITAS.

Falſa gloria, verus error.

VERI-

VERITAS.

z *Optandum ut omnes intelligant, quàm falſa ſit de ingenti patrono gloria.*

VTINAM id pro rei merito, utinam pro voto meo, utinam pro ſuo, totiuſq; patriæ bono omnes Principum Regumque familiares agnoſcerent! non eſſet profectò, qui aureæ libertatis pretio ſplendidam hanc ſervitutem emeret, nedum emptâ ſupra modum omnem & fidem inſoleſceret: non eſſet, qui potentiæ ſuæ metuens, potentes Reip. nervos ſuccideret: non eſſet, qui nequa fortè ſalus ad Regem penetraret, & aures illius, & os, & oculos, & manus obſideret: non eſſet, qui funeſtis promeritum conſilijs odium: exoneraret in Principem: non eſſet, qui fucato religionis & patriæ ſtudio; Eccleſiam ipſam in Eccleſiæ perniciem laicis redderet vectigalem.

Nunc verò, quod pygmæo, quem hîc cernis, uſuvenit,

a *Vt extollitur à monte Pygmæus, & magnū ſe credit;*

Vt cùm, teſte polo, non ſit niſi perbrevis unguis,
Appendix & præda gruum;

ob additam tamen ſibi montis hujuſce ſtylobatam, omnes infra ſe poſitos, ipſo cum monte, deſpiciat; ne dicam monti inſultet, dum Briareum ſe credit, aut Enceladum, ceteros pepones dumtaxat, aut fungos; idem quoque Principum; idem Regum clientibus accidit, ut licet humili plerumque

b *ſic extollitur à patrono cliens, & idem ſibi perſuadet:*

que naturâ ſint, & fortunâ; quia tamen ſupra vulgus potentum favoribus eminent, invideant etiam confeſtim ſuperioribus, inferioribus immineant, parem non ferant.

Sed quàm perperàm utrique, res ipſa demonſtrat. Quid enim ſtultius, quàm quòd hæc hominis epitome, eam, quam montis beneficio debet, eminentiam non illius altitudini, ſed propriæ tribuat humilitati? Evexit enim verò Molonem collis iſte, non auxit; non crevit in montem pumilio, ſed aſcendit. Quin vero, quò ceteros altiùs deſpicit, eò ſuſpicientum in oculis minor eſt, eò vertigini propior & ruinæ.

Audi hoc, quiſquis ſplendidum aulę periculum periculis emis, & venditas, multis unum, magnis maximum: Regum enim amicitiis præter regna ipſa periculoſius nihil. Audi, quiſquis, ut privatim diademati inſultes, publicum mentiris obſequium: audi, quiſquis pompam, quam œconomiæ titulo Principibus excutis, in te transfers illuſtriùs, ut invidiam, quæ aliàs inempta veniret, cariùs emas: audi, quiſquis tam inſolenter patriæ moderaris ærario, ut Regem ipſum regni ſui mendicum veriùs facias, quàm hæredem; ſervi ſui mancipium, quàm dominum: audi, quiſquis avidam ſanguinis Auguſti manum officij corymbo ſpecioſè prætexis: audi, quiſquis prædæ ſtudio

c *uterq; tamen naturâ humilis, & tantùm favore ſublimis;*

d *nec alterutrum ſublimitas majorem efficit, ſed minorem potiùs,*

e *& ruina magis expoſitum.*

f *Imò qualis qualis ſit cliens,*

publica, queîs facilè mederi potes, incendia negligis; negligis autem? imò verò funeſtas patriæ faces tamdiu bonorum calumniis ventilas, dum innoxio multorum ſauguine eas inflammes potiùs, quàm extinguas: audi, quiſquis poſt rapinas innumeras, & latrocinia, univerſis Reip. ſpoliis imparem te videns, patriam ipſam, etiam his quos perditos expetis, prædam facis; malus Principi, pejor Reipub. peſſimus tibi: audi, inquam, & mecum falſam hanc arrogantiæ tuæ gloriam, verumq́ue errorem ad trutinam rationis expende.

g *quò maior patronus, eò minor ipſe eſt.*

h *Minimus hominum maximo ſuppedaneo indiget.*

Magnnm ſcilicet te credis, & extra fortunam poſitum, quia magnis inniteris: ego verò ideò parvum te arguo, quia magnis inniteris; ideò imbellem, quia potentibus; ideò fortunæ obnoxium quia fortunatis. Quæ magni reſpuant ſuppedanea, puſillis ſubveniunt, & quidem minimis maxima. Fulcitur muro hedera, palmes ulmo; ſed eò ſolùm, quòd parvus utrique & impotens ſui culmus eſt: ſic clientem ſuum ingens patroni auctoritas elevat, dum extollit: auget animos nimirum fortuna ſublimis, non hominem.

i *Quid, quòd parit vertiginem & lapſum ſublimitas?*

Vis altiùs me tecum philoſophari? Imminuit hominem fortuna ſublimis, dum animos auget. Facilè vertiginem patitur, qui plurima deſpicit, eò vicinior lapſui, quò ſublimior, ſi fulcro præſertim lubrico nititur, ut tibi accidit, & caduco.

Faſti-

Faſtidioſus imprimis eſt amor Principum, bre- [l]
ves amicitiæ, quas diſſui rariùs cernimus, quàm diſſecari. Numquam tutò ſceptra timent, aut æmulum ferunt; atque adeò vix privatorum unus [m] omni ſæculo, omni regno integrum tumulo corpus dedit.

[l] quia faſtidioſa Magnatũ amicitia.
[m] & æmulis obnoxia.

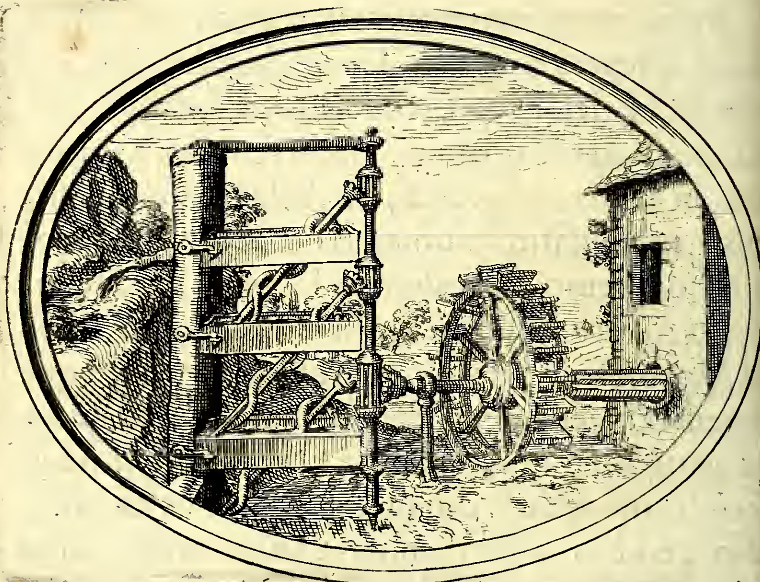
Teſtantur id Italica theatra, Iberici cultri, ſclopi [n] Gallici, ſecures Anglicæ. Docet Alexander in Attalo, in Theleſphoro Lyſimachus, in Sejano Tiberius, in Narciſſo Claudius, in Perennio Commodus, in Plutiano Severus, in Ablavio Conſtantinus, in Beliſario Iuſtinianus: noſtrâ verò majorumque memoriâ Fredericus II. in Veneâ, Ioannes in Alvaro, Philippus in Brocâ, Henricus VIII. in Moro, IV. in Ancræo. Fuerunt hi omnes utique ingentes ingentium clientum patroni. Sed quàm exiguum ſit, quod tantis è clientibus reliquum fecit fortuna, facilè intelliges, cùm alios naribus, [o] alios pedibus, alios manibus, alios oculis, alios capite, alios membris omnibus patroni injuriâ truncos, imò nullibi & ubique ſepultos invenies. Nec dubito, quin mox de ſingulis, quod populus olim de redacto in cineres Hercule protulit, exclamabis: *Huc ille decrevit gigas?*

[n] Teſtes quamplurimi Principum familiares,
[o] omnes tandem miſerè lapſi.

Time itaque, vel alieno ſanguine cautior, quiſquis patroni magnitudinem jactas. Securè vivit, qui providè metuit.

VANITAS.

Nova dignitas.

VERITAS.

Aſcenſus iſte, deſcenſus eſt.

VERI-

VERITAS.

Mirvm id utique videatur, & paradoxum; niſi diverſum te ſimilis Auguſtanę machina doceat. Invenit hanc, ut fertur neceſſitas elaboravit induſtria, fructus exercuit, ut terra, quæ aquarum ubere deſtituta, nec fœtes ſuos parere poterat, nec enutrire; talis inſtrumenti munere, tot venis, quot rivis irrigua, in eam paſſim fertilitatem adoleſcat, quæ coloni, licet amariſſimi, vota numquam non ſuperet. p *Vt machina hæc magno molimine,*

Suſpenditur fluminis medio varijs inſtructa gradibus rota, quam perennis aquæ prætercurrentis impetus ſic uſque circumagit, ut axis illius verſatilis colomnæ curriculis commiſſus, columnam volvat aſſiduò, columna cochleas, cochleę aquam; dum id, quod cochlearum infima fluminis imbibit, in vaſa gradatim ſingula, & tandem è vaſis in deſtinatum montis altiſſimi jugum plenis ſiphonibus effundatur: ſic continuò per cochleæ ſpiras aſcenſu ſimul & deſcenſu, dum pars fluminis attollitur ultima, prima deſcendit. q *& quaſi aſcenſu deſcenſuq; continuo,* r *aquam ex humili in ſublime tollit,* ſ *ut repentè præcipitet:*

Multi multa de inventi hujus geometricâ ratione differunt; ſed in eo laborant omnes, ut quâ vi elementum grave aſcendere ſimul & deſcendere poſſit, ſcitè demonſtrent. Vbaldus certè, vir in

Mathematicis eximius, libro rem integro perſecutus eſt; ſed perſecutus, ut creditur, non aſſecutus.

t *ſic nova dignitas hominem è vulgo,*

Verùm nihil hoc meâ, illud ago. Sicut aſcenſus hic verè deſcenſus eſt; non ſecus etiam nova, de quâ tibi jamjam temerè gratulatus es, dignitas. Aquæ multæ populi ſunt, ait virgo vates Apoſtolus: electus igitur è populi medio, per varios amicorum curriculos, ne dicam cuniculos, per prehenſationes innumeras, per effuſa in complures munera, per cochleas viaſque non rectas ad eum, quem deſignaveras, honoris apicem aſcendiſti: fallor; alieni jam factus arbitrij, qui priùs fueras tui, in priſtinum ex aulâ, ſervus è domino, deſcendiſti.

u *labore non exiguo,*

x *& continuo quaſi aſcenſu,*

Nec de nihilo quidem hæc dico: etenim ſi inhonorus honor, non honor eſt, ſed onus; an mirum, ſi qui levior hærebas in humili, jam munere novo gravior depreſſus es altiùs? Et in equuleum aſcenditur, & in crucem; ac è diverſo in lectulum, & in ſedile deſcenditur, & in imò ſæpiùs habitat quies: nonnullis opprobrium, multis ſupplicium, omnibus labor eſt ſcandere: vepricoſi, & lubrici ſunt humanorum gradus aſcenſuum, tremulus vertex præcipitium horrendum: ægrè conſcenditur ad eminentem ſtatum: anxiè ubi conſiſtitur, graviter inde & repentè deſcenditur.

Sed pleniùs tecum loquar, & planiùs. Vides ut

has

has aquæ guttulas idem utique, qui eas extulit, gradus ut plurimùm in via, & ubi ad terminum pervenerint, univerſum repentè præcipitet, quas tamen non niſi longo temporis intervallo in ſublime provexit? Ita vix, imò ne vix quidem efferuntur, & decidunt, fluvioque de facili redduntur, unde non niſi difficulter emerſerant.

Attende quod agitur, & molam hanc fortunæ rotam puta; ut non dicam quòd quo temporis articulo amicorum te favor extollit, hoc ipſo te inimicorum invidia ſubruat. Aut enim competitorem paſſus es neminem, & frivola eſt dignitas, quam nemo deſiderat; aut ſi multos habuiſti, multos habes & æmulos. Meminiſſe te pervelim, quòd nec inter amicos deſint, qui modò prudentiorum edocti conſilio, jam non ſupra meritum, ut priùs, ſed ex merito tuo te judicantes, ſuis te manibus ruinę exponendum doleant, & dejectum ſpe citius velint, quàm revera provectum. Meminenis oportet, paginæ ſanctioris judicio, populum fluxis aquarum vorticibus comparatum; memineris, inquam, ab eloquentiæ principe candidatorum arenam campum Martium cum Euripo, qui agitationes & æſtus patitur quotidie plurimos, non immeritò fuiſſe collatum: & tum denique cogita, an non proximus aſcenſui deſcenſus ſit. Aſcensûs profectò finis, in molę gradibus deſcensûs initium

y *aut potiùs deſcenſu evehit,*

z *ut mox deturbetur vitio vel alieno, vel ſuo.*

eſt

eſt; & in Republica honoris apex gradus opprobrij, non immeritis modò, ſed ijs etiam quos virtutis ſuæ patrocinio, communis favor evexit. Plena ſunt ejuſmodi tragœdijs ſcriptorum volumina, plena, quælibet ſæcula, plena cujuſvis Reip. monumenta.

a *Teſtes varii:* Quid Romanum Diogenem, quid Polycratem Samium, quid Cornelium Scipionem Aſinam, quid Andronicum, quid Lentulum, quid Sejanum

b *Dionyſius,* memorem? Dionyſius

Ille Syracoſiâ modò formidatus in urbe,
Vix humili duram reppulit arte famem.

c *Beliſarius,* Sileo Beliſarium, invictum quidem hoſtibus Iuſtiniani Archiſtrategum, ſed fortunæ tandem invidiâ ſubjugatum, excæcatum inquam, præ Sophiæ foribus gloriosâ victoriis manu ſtipem ingloriam emendicaſſe. Taceo in nullo Regum fortunam adeò magnas & volucres viciſſitudines feciſſe, neque alijs in negotijs toties ex abjectâ celſam, & humilem è celsâ, quàm in Demetrio An-

d *Demetrius,* tigoni filio, Poliorcete dicto; cui, ut nomine, ita fortunâ ſuppar fuiſſe videtur Demetrius ille, cui Nicatoris cognomentum fuit: ſiquidem hic patriâ primùm, inde & regno exul, pòſt carceris incola, variante demùm ſæpiùs Syriæ fortunâ, & patriâ, & regno, quod aſſecutus denuò fuerat, & vitâ demum ipsâ privatus eſt.

Præ-

Prætereo Lyſimachum, qui quadraginta liberis, aliis alio caſu uno in bello amiſſis, poſtremò ipſe domeſticæ cladi cumulus acceſſit. Quintum denique Cepionem, A. Vitellium omitto, quorum ille Præturæ ſplendore, triumphi claritate, Conſulatûs decore, Pontificis Maximi ſacerdotio id aſſecutus, ut Senatûs patronus diceretur, ſpiritum tamen in vinculis, cor ſcalis in Gemoniis manu carnificis exuit; hic verò, dum ſe & ære alieno, & humili fortunâ vix expedit, Imperator ſubitò proclamatus in Germaniâ, mox in urbem redux, pęnè ſimul Auguſti nomine ſalutatus eſt, & appoſito gladij mucrone ſub mento, ne vultum ſubmittere poſſet, cœno ſordibuſque à pueris paſſim impetitus eſt.

e *Lyſimachus,* f *Quintus Cepio,* g *A. Vitellius,*

Hircanum commemoro, qui Iudęorum Rex atque Pontifex per Ariſtobulum exilio, per Antiochum poſt deſectas etiam aures carcere, per Herodem denique morte mulctatus eſt. Iuſtinianum loquor, qui Imperium Orientis ſimul & naſum amiſit, ac poſt varios fortunæ parum conſtantis eventus ad extremum à Philippico unà cum filio ſuo Tiberio ſecuri percuſſus eſt; qui & ipſe vix de exule Imperator factus, mox ab Anaſtaſio proditus, & lumina, & Imperium perdidit. Henricum denique VI. Anglorum Regem profero, quem poſt fortunam regni bis reducem,

h *Hircanus,* i *Iuſtinianus,* l *Henricus VI. Angliæ Rex,*

ducem, poſt ternos carceres, violenta poſtremò mors ſuſtulit.

m *Ioannes XIII. Pontifex,* Piget exequi, qui potentes brevi ad impotentiam, qui reges ad infame ſervitium ſint redacti. Ioannes XIII. poſt quartum indepti Pontificatûs annum, cùm in Concilio Conſtantienſi damnationem ſuam confirmare, & tricoronidem infulam deponere coactus eſſet, cùm annos ad minus tres per ignominiam in rerum omnium neceſſitate, ne dicam in carcere, exegiſſet; coëmptà demum magno auri pondere fugâ, lacrymabundus ijs de genu ſupplicare viſus eſt, quos nec alloquio dignatus fuiſſet, dum ſuos Regibus, ut certè aſſolet, deoſculandos pedes præbere conſueverat.

n *Comes Eſſexius,* o *Marchio Ancræus.* At ſæculi noſtri, ferè dixerim, ſoli ſunt Comes Eſſexius, & Ancræus, de quo antè meminimus, Marchio, graviſſima ſanè fortunæ levis, hoc eſt aſcensûs ſimul & deſcensûs, argumenta.

p *Vel etiam fortunæ culpâ,* Sed finge te nec tuo nec alieno vitio cadere; cades fortunæ, quæ nullis infeſtiùs iraſcitur, quàm quos blandiſſimè demulſit. Ludus eſt arcegeris avis lignea omnium ſagittis in ſublimi propoſita: at fortunæ ludus eſt vir honore conſpicuus, ideò q *quæ ludum hunc amat,* æmulis obnoxius, quia cęteris altior. Audi illam apud Boëtium: Hæc noſtra vis eſt, hunc continuò ludum ludimus; rotam volubili orbe verſamus, infima ſummis, ſumma infimis mutare gaudemus:

mus: aſcende, ſi placet; ſed eâ lege, ne, cùm ludicri mei ratio poſcet, deſcendere injuriam putes.

Nulla potens eſt contra fortunam potentia, quæ in ipsâ fortunæ rotâ ſtabilita eſt. Dignitatem ſi dedit, eripiet. Miraris? nomen illi à volubilitate inditum eſt: nam quæ priùs Vortuna à Verto dicebatur, unius mutatione litteræ in Fortunam abiit: vel certè illud à Fero mutuata eſt, quòd temerè & ſine ratione feratur? ab Hebræis etiam à verbo *Pox*, id eſt *fregit*, quòd humana conſilia frangere ſoleat, dicta fuiſſe perhibetur. Vnde & vitreæ vulgò pilæ inerrare veriùs fingitur, quàm inſiſtere.

r *teſte nomine ſuo.*

Quare, ut Willegiſius ille, quem, patre rhedario natum, Otto III. ſubitò primum inter electores elegerat, in veteris fortunæ ſuæ memoriam, rotam (quæ exinde Archi-Epiſcopatui Moguntino ſemper inſigne fuit) & in muſeo, & ubique ſibi propoſitam voluit: ſic tu inconſtantis hujuſce Deę tibi rotam obverte continuò, ne inopinatum aliquando ſubvertat. Regem hunc ſequere, qui non quadri-jugum, ſed quadri-regem Seſoſtris currum trahens, volubilem triumphantis eſſedi, fortunæ dico, rotulam aſſiduò reſpexit, ut diſceret. Sæpiùs enim, quæ pridie tibi viſa fuerat felix, poſtridie infelix apparuit; quæ publica, privata; ſerva, quæ libera; plebeja, quæ equeſtris; torva, quæ reſpi-

ſ *teſte rotâ Willegiſii,*

t *& Seſoſtris,*

u *omnibuſq̀ fortunæ titulis.*

 ciens;

ciens; rebellis, quæ obſequens; inſtabilis, quæ ſtata, lubrica, quæ viſcata; fugitiva, quæ redux: reſumptis denique talaribus abiens, quæ poſitis illis, globoque in cubum feliciter converſo, manens. Nulla fortuitis manendi fides eſt: cum aſcendere credimur, deſcendimus; cùm ſtare videmur, tum vel maximè ruimus. Non eripit ruinæ dignitas, ſed exponit. Aſcenſus iſte, deſcenſus eſt.

VANITAS.

Imperii ſplendor.

VERITAS.

Non ſibi, ſed aliis.

VERITAS.

x *Vt fax & focus, dum aliis lucendo proſunt,* HABET hoc Imperij ſplendor, quod facis & foci, ut non ſibi, ſed alijs luceat, ac dum prodeſt omnibus, uni officiat ſibi. Conſumitur ardendo ſimul & lucendo focus & facula: *ſibi officiunt;* conſumitur majeſtate, curis numquam ſecuris ardente qui imperat: habet nimirum lucem ſuam y *ſic Imperator* purpura, habet & ignem : ſed lucem nonniſi ſanguineam, ſed ignem nonniſi arcanum.

Hæc illa lux eſt, quæ divini luminis æmula, non deficit diviſa, ſed proficit: hæc illa lux eſt, z *lucendo aliis,* quæ ut in ſe nutans ſemper ac tremula cernitur, ſic alijs conſtanter benefica, ijs præſertim, quos vel patria, vel genus obſcuros habet: hæc illa lux eſt, quâ Principum incomparabilis idea Salomon ſagaciſſimos Reginę omnium, quas Oriens vidiſſe ſe meminit, prudentiſſimæ oculos ſic rapuit; ut cum patrijs egreſſa finibus propiùs illam fuiſſet intuita, ipſam quoque ſibimet rapere viſus ſit, nec illam modò, ſed omnes præterea, quibus vel Solymæ nomen dumtaxat innotuit: hæc illa lux eſt, cujus à lumine Conſul, Prætor, Quæſtor, Ædiles; Tribunus, Chiliarcha, Senator, & quiſquis demùm vel domo, vel munere clarus eſt, ſplendorem mutuat: ſed tamen hæc etiam illa lux eſt, quæ quòd omnibus

omnibus in ſublimi propoſita ſit, ut multos recreat, ita ſecum plures offendit.

In alto ſiquidem poſitos, propter diſſimilitudinem, humile vulgus odit. Arduum eſt tot hoſtium vultus, tanto in ſe ſtudio defixos, in arduo fugere. Livor abdita penetrat, & putas, conſpecta prætereat? Falleris, nulla Regibus ſine metu, nulla ſine tumultu animi dies eſt, nullæ non ſuſpectæ deliciæ, nulla quies non inquies; dum ubique cervicibus impendentem Damoclis mucronem vident. [a] *ſibi nocet.*

Vt enim periculi nihil ſit, quod in quibuſdam urbibus natura civium pręſtat apta ſervitio; quando tamen pavor aberit animo recolenti illud Laberij: Multos timeat neceſſe eſt, quem multi timent? cujus illa eſt ratio, quam docet Ovidius:

——— *Quem metuit quiſque, perire cupit.*

Habet hoc inſuper ſingulare Principum vita, ut quibus fidendum eſt, diffidant ſemper, fidantque quibus fidei nihil eſt. Adde, quod inter ejuſmodi conſiliarios ferè conſtituti ſunt, quorum pleroſq; aut æmulatione diſcordes, aut fide dubios, aut veritatis odio infenſos habent; plane ut eorum ſententiam nec illis integrum ſit non audire, nec tutum ſequi. Sic in ſe nutat & tremit aſſiduò lux illa, quæ ceteros animat.

Et ſanè quomodo non nutet ac tremat aſſiduò, qui habere ſe ſentit in arenis domum, in prærupto ſedem,

ſedem in miſerij ipſis invidiam? Rarus eſt Imperator populo charus: rarior tam charus, ut non charior illo ſucceſſor foret. Hi ſunt vulgi mores, odiſſe præſentia, futura celebrare.

Non te ad hiſtorias Græcas hîc mittam, aut Latinas: quis enim inter omnes Imperij quondam Romani luce conſpicuos, celeberrimas regni victimas neſcit? ad unius dumtaxat Galliæ, Principibus ſuis, neſcio quo fato ſemper infeſtæ, Reges te provoco; videbis iſthîc maximè verum eſſe illud Satyrici:

Ad generum Cereris ſine cæde & ſanguine pauci
Deſcendunt Reges. ———

Videbis regnum à pleriſque ferrro partum, ferro ſervatum, ferro amiſſum. Sic videlicet lucem ſuã habet purpura, ſed ſanguineam.

b *& ardendo aliis, ipſe conſumitur.*

Verùm habet & ignem; ignem nempe, qui dum alios fovet, ſe deſtruit: nec omnes fovet quidem, ſed veluti prudenter amicos reficit, ita temerè familiares adurit.

c *Teſtis Imperii conditio,*

Quid enim imperium, niſi ſtatus virtuti arduus, vitio pronus: ſtatus, inquam, certi laboris, mercedis ambiguę, ſed ut plurimùm infauſtæ? Audi me. Quo die primùm Imperator denuntiatus es, fulgidas compedes, claramque miſeriam induiſti, ne dicam, tibi moriens, alijs vivere incœpiſti, quodque duriſſimum eſt, ingratis.

S

Si mihi non credis, morientis omnes & nati ſolis Imperatores interroga; & uno ſimul ore reſpondebunt, eodem ſe calle ad ruinam & ad Imperium aſcendiſſe. Quod ſi omnibus innoteſceret, non diſſiderent Thebis, etiam amborum à morte, ob unius ſceptri regimen fratres duo; ſed plura jam dubio procul regna forent, quàm Reges.

d *moderator.*

Clariſſimum nomen Imperium eſt, ſed duriſſimum munus. Non habitat voluptas in arduo, laboris hoſtis eſt, quietis amica, quam certum eſt, omnium, qui egregio publico ſtuduêre, Principum eveniſſe hactenus nemini.

Hinc bello, inde paci, iſthinc ærario invigilandum eſt, ſi non tuis, alienis ſanè, ne te tuis evertant. Nec tamen, quod peſſimum reor, par ſemper neceſsitati theſaurus eſt. Nemo Principibus ditior, nemo pauperior: effundere coguntur in alios, quo ſæpiùs ipſimet carent aut indigent; atque adeò ad opima de optimatibus ſpolia, ad intolerabiles ferè à ſubditis largitiones, ad privatas inimicitias, & odia publica, ad bella civilia, ad ſuam denique & regni perniciem adiguntur, vel etiam inviti.

e *cura.*

Sic nimirum & ignem ſuum habet purpura, ſed arcanum; ſic alijs non ſibi lucet & ardet ſplendor Imperij.

VANITAS.

Magna claſsis.

VERITAS.

Venti ludibrium.

VERITAS.

Qvod molitur ætas robuſtior, hoc præludit imbellis; ſed utraque luditur, viliùs hæc, illa pretioſius; hæc in cræpundijs, illa in negotijs, utraque in delicijs; hæc rhombum aëri, illa claſſem æquori credit, utraque vento: utrumque magno molimine ventus in altum ſubvehit, & nullo mox negotio repentè præcipitat; utrumque modicus auræ ſibilus animat, & immodicus, aut nullus exanimat. Ac de rhombo quidem inter pueros conſtat, de claſſe verò inter omnes.

f *Puerilis rhombus, & navium claſſis.*

g *venti æquale ludibrium ſunt.*

Quis enim neſcit, roſtratas mille ducentas, & onerarias ad tria circiter millia, quas in Græcos Xerxes armaverat, tribus hominum myriadibus inſtructas ſupra viginti, ut plurimum Æolo per ludibrium triumphatas? Quis neſcit fœderatas inimico rebelli fœdere Provincias, licet eâ navium copiâ potiantur, quam aſſequi ſe poſſe ceteræ deſperent Reſpublicæ, plura tamē, ſi rem ad calculos evocent, naufragia numerare poſſe, quàm navigia. Hoc certū eſt, tam opima de omni genere navium ſpolia vento ceſſiſſe, ut, ſi omnes, quas maris abyſſus abſorpſit, viſui pateant, univerſum, quaquâ diffunditur, Oceanum triplici, ut minus, ſororum ordine conſtratum repertum iri nullus addubitet.

h *Claſſis Xerxis numeroſiſſima,*

i *Batavi frequentiſſima,*

l *Hiſpani potentiſſima anno 1588.* Sed quid externa recenſeo? quid enumerando dubia rem indubiam in dubii ſuſpicionem adduco? Senſit hæc patria, luxit Hiſpania, gaviſa eſt Anglia circa annum à nato in terris Deo milleſimum ſupra quingenteſimum octogeſimum octavum eam claſſem à vento expugnatam, quæ non Angliæ modò, & ei, quam fœderatam vocant, Belgicæ expugnandis par erat, ſed hoſtibus præterea Chriſtiani nominis univerſis. Ini mecum, ſi placet & navium illius numerum, & apparatûs molem, & commeatûs impenſas; & tum demum judica, an falli me credas, an fallere, an verò comperta deſcribere.

m *ratione multitudinis navium,* Quadriennium, ut fertur, integrum in claſſis hujuſce fabricam varijs in Provincijs labor incubuit. Antverpiæ, Dunkercę, Sluſæ, tanto ſtudio ædificatum, ut ne noctu quidem, aut ſacratis diebus operę intermitterent. Miſſi quoque Gedanum conquiſitores emendis ratibus. Nec ſegniùs in Hiſpaniâ puppes, ſocioſque navales Rex collegerat. Naves, quę ex Hiſpaniâ ſolverant, quinque & quadraginta ſupra centenas erant: eo ex numero centum & decem armatæ, nonnullæ ſeptingentarum eoque amplius vehium; Ceteræ commeatus, ac neceſſitatum alia ſubvehebant; hominum aliæ octingentos, millenos aliæ, tormenta verò quadraginta, aut quinquaginta, quorum in univerſum millia

n *& magnitudinis,* o *ratione tormentorum,* p *militum,*

millia duo, & quingenta promiſcuæ magnitudinis. Nautarum ſociorumque navalium, præter copioſiſſimum militem, millia duodecim, mixtum genus ex Hiſpanis, Luſitanis, Cantabris, Gallo-Britannis, Hollandis, ex Septemtrione, totâque adeò Europâ maximis ſumptibus conquiſitum. Naves ipſæ & altitudine & robore caſtellis pares; ligna quinûm in craſſitudinem palmorum, contra quamvis communium tormentorum injuriam. Aderat flos omnis nobilitatis Hiſpanicæ, ne ſcilicet expeditioni deforet, qualem in exteras gentes Hiſpani numquam ſuſceperant.

q *nautarum*,

Emiſſus Madriti in publicum libellus, quo accuratè claſſis hujus rationes confectæ erant; qui navium, qui militum, qui ſociorum navalium numerus, qui Præfecti, Centuriones, Signiferi; recenſita quoque tormentorum copia, & pulveris pyrij, commeatus bis cocti panis, laridi, caſei, orizæ, fabarum, piſorum, olei, aceti, vini, recentis aquę ſimiliumque, cujuſque menſurâ quàm accuratiſſimè adſcriptâ.

r *commeatus*,

Eo ex indice, ut pauca repetamus, fuêre in claſſe ad XIV. mille, centum & ſeptuaginta cados vini, quæ menſura culeos rhenanos ſeptem mille & octoginta quinq; facit. Cetera hinc conjectare in arduo non eſt. Senûm menſium annona univerſæ claſſi proviſa. Armorum quoque, pręter quę miles

ſ *armorum,*

quiſque geſtabat, ingens vis ad quemvis caſum; tuborum longiorum millia ſeptem, & quęcumq; ad eos pertinebant, breviores mille, haſtæ altiores, & bipennes totidem, ligones, & quodvis inſtrumentum pro foſſoribus ſeptingentis congeſta erant; currus præterea?, carri, funes, terebrę, & quæcumque neceſſaria aut erant, aut videri poterant. Tantæ molis erat, per ſe quidem non vanum Europæ terrorem, ſed permiſſu Numinis, inane ventis ludibrium ſtruere.

t *magnâ ex parte tempeſtate periit, vento facta ludibrium.*

Oppugnata ſiquidem claſſis hæc tum ab Hollandis, tum ab Anglis per vices aliquot, dum Parmenſi, qui Belgicæ præerat, jungere ſe non poteſt, rupis ad inſtar ſubſtiterat. At tertiâ demum Septembris die, exorta repentè tempeſtas immanis, ſic univerſam protinus expugnavit, ut circa Hiberniam, dierũ dumtaxat binûm ſpatio, duę ſupra triginta perierint, amiſſis ad millia decem hominibus. Ceteræ in Norwegiam, aliæ aliò delatæ, quædam longè adeò provectæ, ut ne famâ quidem umquam quidquam de iis compertum ſit.

Sed quid ad hæc tanti moliminis caput, & Princeps Philippus, id nominis Secundus? In homines armaveram, inquit, non in Deum. Rectè. Intelligebat nimirum, etiam claſſi attribui poſſe, quod patientis animi corporiſq; ſpeculum, Orientis Propheta ſimul & Regulus de ſe dixerat: *Quia ventus eſt vita mea.*

VANI-

VANITAS.

Numeroſus Exercitus.

VERITAS.

Publica pernicies.

VERI-

VERITAS.

u *Inſanum, de numeroſo exercitu gloriari.*

IMPIA vanitas, ne dicam amentia? Quis umquam peſtiferam pro ſalute febrim coluit? quis de publicâ pernicie gaviſus eſt ſapiens? nemo profectò, niſi, qui nimiâ fortè præfidentiâ nimiùm ſapiens, omnem ſalutis ſuæ ſpem numeroſo poſuit in exercitu, quem & ſuam, & Reipublicæ peſtem credere potiùs debuerat.

x *Vt peſtis omnia deſtruit,*

Quid enim peſtis, niſi contagioſa quædam lues eſt, quæ mox ubi funeſtam, quâ maximè pollet, putredinem cordis ipſius adytis inſinuarit, ſicut eveſtigiò urbes civibus, ærarium pecuniâ, populos commercio privat; ita tumulos cadaveribus, domeſticos periculo, vicinos metu, Rempublicam luctu obruit?

y *ſic numeroſus exercitus,*

Quid numeroſus item exercitus, niſi quædam perditorum colluvies, vitiorum contagio, hirudo pecuniæ, agrorum ſterilitas, vaſtitas urbium, pauperum oppreſſio, ruina divitum, ſacrorum interitus, omnium pernicies?

Nec facilè noxiam magis publico peſtem oſtenderis, per quaſcumque demum hiſtorias, ab ultimâ licet hominum memoriâ repetitas, quàm individuum belli comitem & fautorem exercitum.

Non

Non tacebis, ſcio, notiſſimam olim Græcis contagionem illam, de quâ Lucretius ait, nullum ferè hominem id temporis Athenis repertum, quem vel morbus, vel mors, vel luctus non attigerit. Nec eam ſilebis, quæ ſub Vaſpaſiano decem quotidie millia hominum Romæ ſuſtulit. Nedum hanc omittes, quæ ſub Leone Iſaurico trecenta circiter hominum millia Conſtantinopoli interemit. Sed iſtam præ ceteris, opinor, objicies, quæ ſub annum 1570. quatuor dumtaxat menſium ſpatio, Moſcoviam ducentorum quinquaginta millium ſtrage depopulata eſt.

z *Peſtis multas urbes & gentes depopulata eſt,*

Verum, vide quantum tibi, cauſſæ meæ bonitate confiſus, elargiar. Eſto, vera ſit incredibilis illa, ne dicam mendax, octingentorum & ſexaginta millium clades, quâ, ut Goulartius refert, ſub annum 1578. Cairum ferè totam peſtis evertit: nihil tamen hæc admodum ad ſtragem illam facient, quam ubivis gentium is peperit exercitus, quem certam tuæ ſalutis anchoram credis. Vtinam non falsò, ut Holofernes olim, quem Hebræa mulier perdidit; ut Valentinianus, quem ſocius prodidit; ut Maximi duo, pater & filius, qui, quos milites ſuos appellabant, invenêre carnifices!

a *plures exercitus.*

Verùm ne promiſſi diutiùs me reum agas, audi me clades recenſentem, non quas à multis retrò ſæculis nati denatique ſolis vidit Imperium; ſed

b *Teſtis vel ſola Belgica,*

eas tantùm, quas ab annis circiter bis triginta ſenſit hæc Belgica, quam ab hæreditarijs quaſi belli calamitatibus Bellicam veriùs dixero: pacis ſiquidem uſque adeò ignara eſt, ut nomen illius perceptum ſibi aliquando meminerit, fructus numquam. Audi me, inquam, & ex unius anguli ſcintillis totius orbis incendium diſce.

Vtinam, utinam tam exiguo in nos tempore aut furore debacchata fuiſſet belli rabies, ut neſciri ſe pateretur! Adhærent hodieque templis noſtris, adhærent ædibus facies illæ funeſtiſſimæ; ac tametſi populatrices illarum flammas clemens Dei manus uno forſan in angulo latiùs in præſens dominari prohibeat, fumum tamen hactenus omnium oculis infeſtum voluit, & pręſentem præteritæ ſtragis indicem fixit. Clamat hoc terra colonis, mare nautis, urbes mœnibus, thæſauri pecunijs, domus civibus, parentes liberis, curia Magiſtratibus, mortui ſepulchris, ſepulchra cadaveribus, templa ſacerdotibus, aræ denique ipſæ Numine ſuo toties ſpoliatæ.

c *vaſtata ex integro,*

Sed memoriâ dignum eſt, quod Margareta, quam à nuptijs ſecundis Parmenſem vocant, dum à Belgij moderamine miſſionem rogat, 8. Septembris anni 1567. Regi in hæc verba conqueritur: Tantum auctoritatis, tantum militum Albano Duci attributum, ut illud exiſtimationi ſuæ, hoc com-

d *& depopulata,*

compoſito Provinciarum ſtatui multùm officiat. Iam enim ex iis, qui aut præſenti hoſpitiorum onere, aut veniæ deſperatione, aut futurarum calimitatum metu, in alienas terras profugiebant, ſecumque pecuniam & ſuppellectilem aſportabant, centena circiter hominum millia numerati. Vnâ re ſuſtentari ſe pariter ac populos, adventu Regis, qui, ut porrò certiùs ſperaretur à Provincijs, quatuor antè diebus Wacquenium, pro Hornano maris Præfectum, cum novem inſtructis milite navibus in Hiſpaniam properaſſe. Quòd ſi mutatâ fortè ſententiâ differre adventum in aliud tempus ſatius haberet, orare ex animo, ut ſe nono jam anno moderantem Belgio, diuturnâ adminiſtratione liberatam velle, pro ſuâ indulgentiâ, ne gravaretur.

Porro ſi tot orbata civibus patria, cùm nihil etiamnum ſanguinis humani gladius hauſerat; quid non medio deinde ſęculo effuſum credimus. cùm Moſa, Rhenuſque, & Scaldis, & reliqui per Belgium rivi, toties humano ſanguine decolores, truncisque legionum artubus, & magnarum ſpolijs animarum tumidi, erubuêre, quod ſenſerant; cùm fractis inſuper Oceani clauſtris Neptunum ipſum miles in certamen elicuit, mare ceu terram pedes invaſit, terram immiſſo navigavit mari, elementiſq; ſimul omnibus civis in civé pugnavit?

e *etiam ſub initium turbarum,* f *nedum poſt.*

Si ſola, quam nullus à bello non novit
Oſtenda, Flandris Troia, tot Hectorum,
Tot Neſtorum perenne buſtum,
duorum ſupra ſeptuaginta millium ſanguiue, Alberto etiam victori, ſtetit? quis non urbium ceteras (quarum tamen nulli belli furor parcere viſus eſt) integro cruoris diluvio venditas pariter & emptas intelligit?

g *Quot millibus Oſtenda ſola ſtetit etiam victori,*
h *quot urbes aliæ.*

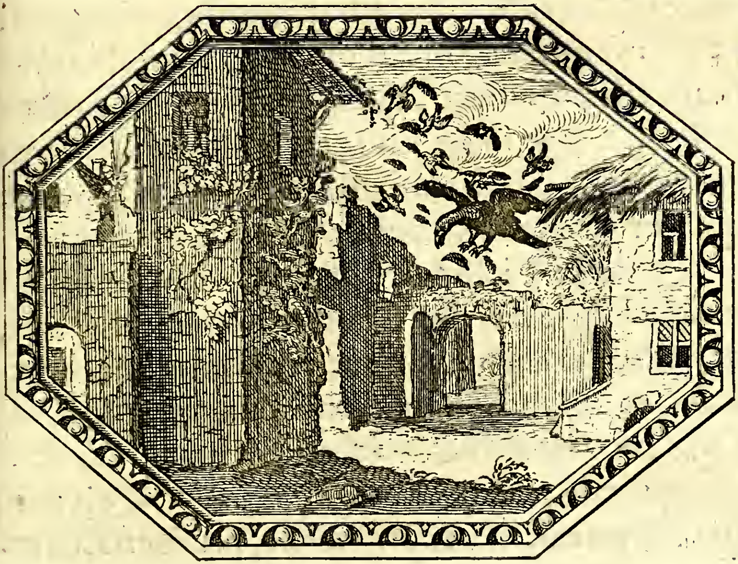
Quid, quòd deletis idemtidem magnis exercitibus, majores iterum copiæ undique gentium ſubmiſſæ certatim opplevêre campos, & uno in Belgio tota velut Europa pugnavit & recidit? Adde numeroſos, quos mihi tantopere jactas, exercitus, tot animarum quoque reos miritò dici, quot hîc aut annonæ caritas, aut ipſa contagio, utraque belli pediſſequa, publicaque pernicies ſuſtulit.

i *Quin etiã peſtis damna, belli damna ſunt.*

VANI-

VANITAS.

Inſignis victoria.

VERITAS.

Aliena gloria.

VERITAS.

SCilicet, Horati, ——*Moveat cornicula riſum,*
Furtivis nudata coloribus;

l *Alienis plumis gloriatur Horatij cornicula.*

& alienâ te victoriæ laude prætumidum mirer ac prædicem? Ita ſanè, ſi tui ſimilis, quid agam, neſcio: verùm ſcio quàm optimè, & nihil minùs tuum eſſe pronuntio, quàm quod maximè tuum exiſtimas. Age, ſodes, unice tot millium victor invicte, ſolus modò cum ſolo congredere, & me quoque victis adde, ſi potes. Metuis? te provoco.

m *alienâ laude victor.*

n *Victoria, ſi arte parta,*

Quid ais? Victoriam, quam uni tibi propriam vendicas, arte an Marte partam autumas? Si arte, quis illam excogitavit? præſentiſſimus machinator, & militarium operum conficientiſſimus. Quis exercuit? miles. Gregarius forſan; imò verò egregius adeò, ut nemo non palmaris. Quis præfuit? Dux celeritate, fortitudine, prudentiâ, felicitate nemini non præferendus. Quid in urbem aditum dedit? ſtratagema. Quid ſtratagemati? navis. Quid illa? ceſpitem vexit. Quid iſte? texit militem. Quid inde? jugulavit hic vigiles, ſocios excivit. Nihil inde refertis pyrio pulvere machinis ad valvas actum? diſſiluere repagula; & ecce ſubſidium: plateas ilicò quaquâ verſus eques infeſtas habuit, nequà fortè vires diſperſæ coïrent; pedes

o *multum ad alios pertinet,*

curiam,

curiam, portas & aptiſſimas quaſque urbi tuendæ ſtationes, ac contubernia militum occupat. Tu verò quid inter hæc? ſolviſti ſtipendia? Solvit & victus. Iuſſiſti ſtratagema? egregium facinus: ſi perinde victoria voluntatis merces eſt, atque potentiæ, nemo non vincat.

p nihil ad victorem,

Quid igitur illam tibi propriam judicas, quæ, vel ipſo te judice, nullius minùs eſt quàm tua.

Sin autem Marte partam vis; age rurſus in arenam deſcende, ne vel opinione tuâ victor hinc abeas. Cedò, prælusit pugnæ veles? prælusit. Iuſtis deinde caſtris utrimque certatum eſt? æquis; nec tamen aut in ullo duce militem, aut in milite ducem deſideravi. Quin muralibus urbem machinis verberandam Chiliarcha curavit? curavit; ſed par fuit murorum & hominum contumacia. Quid bombis attentatum? caſtella. Quid vineis? foſſa. Quid cuniculis? tormentarij ſuggeſtus, & aggeres, qui tandem, foſsâ ruinis ſuis exæquatâ, adeundæ urbis, & victoriæ gradum militi præbuere.

q ſic etiam ſi Marte,

Sed nihil hæc tuâ: ſaltem eminus victores ſpectaſſe te prædica. Quin verò, quod rei caput eſt, animavi. Nugas agis; animavit & tubicen. Conſilio, inquam, & imperio fortunam ſtiti. Iterum nugas agis. Quis non amplius præliaribus & decretoriis victoriæ manibus, quàm inermibus pugnæ ſpectatoribus oculis tribuat?

r nihil ad victorem,

Quid,

r ſed plurimùm ad militem, Quid, quòd ipſa, quàm ſtetiſſe te memoras, fortuna non infimam ejus, quam tuam vis, victoriæ ſibi partem vendicet?

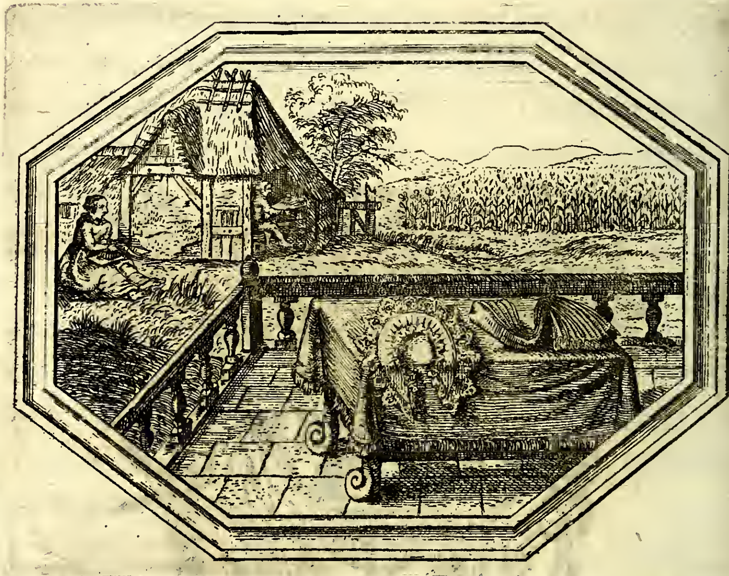
Cenſuit hoc ſanè non verè minùs, quàm gratiosè de Cæſare apud Cæſarem Cicero. Soleo, inquit, ſæpe ante oculos ponere, idq́ue libenter crebris uſitare ſermonibus; omnes noſtrorum Imperatorum, omnes exterarum gentium, potentiſſimorumq́ue populorum, omnes clariſſimorum Regum res geſtas, cum tuis, nec contentionum magnitudine, nec numero præliorum, nec celeritate conficiendi, nec diſſimilitudinis bellorum poſſe conferri, nec verò diſjunctiſſimas terras citiùs cujuſquam paſſibus potuiſſe peragrari, quàm tuis, non dicam curſibus, ſed victoriis luſtratæ ſunt. Itaque, Cæſar, bellicæ tuæ laudes celebrabuntur, illa quidem, non ſolùm noſtris, ſed pænè omnium gentium litteris atque linguis, neque ulla umquam ætas de tuis laudibus conticeſcet. Sed tamen ejuſmodi res, neſcio quo modo, etiam dum audiuntur, aut dum leguntur, obſtrepi clamore militum videntur, & tubarum ſono. Et certè in armis militum virtus, locorum opportunitas, auxilia ſociorum, claſſes, commeatus multum juvant; t & fortunam. maximam verò partem, quaſi ſuo jure, fortuna ſibi vendicat, & quidquid eſt proſperè geſtum, id pænè omne ducit ſuum.

Audis

Audis hæc, famæ victor, non pugnæ, & adhuc aliquid tibi è victoria, aut te victoribus adſcribis? Rectiùs enimverò te victis adnumeres, qui palmaribus inſtructus copiis, herbam inermi porrigis.

VANITAS.

Votorum ſumma.

VERITAS.

Longus labor, brevis uſus.

VERITAS.

BENE eſt, abundè eſt, parta jam, parta eſt quies.
Optavi tenero quidquid ab ungue, meum eſt.
veriùs diceres, breve eſt. Brevis hîc omnium, brevis etiam fortunæ curſus eſt, maximè proſperæ. Stultus nauta, qui tunc demum tranquillitatem ſibi ſpondet, cùm portum fugiens, in altum venit.

u *Votorum ſumma,*

Diſce vel à lino, quod moneo. Vt enim hęc rari ſtaminis carbaſus, immenſi laboris opus eſt, usûs exigui; ita quod à cunis ad tumulum uſque proſecutus es, votum, nec adhuc, ſi rectè judicas, aſſecutus; toties vitæ ſuæ ſudor eſt, nec unius forſitan horulæ fructus, fortè luctus omnium.

x *ut tenuiſſima carbaſus, longi laboris opus eſt, & brevis uſus;*

Vllámne humanis in rebus conſtantiam exiſtimas? Labuntur ac fluunt omnia, ſuæque nos ruinæ continenter involvunt. Nec ipſum adeò ſolem per dies ſingulos reſtaurata nativitas, ab interitu vindicat. Indies oritur, indies moritur, & quot habet imperij momenta, tot habet & fati ſui monumenta. Paſcit ſe, & depaſcitur ipſe flammis ſuis ignis, & conſumitur aër ab omnibus, quos arcano dente conſumit. Flumina quoque tantæ viciſſitudinis metu conterrita, omni vi & viâ, quâ poſſunt, ſe in fugam conjiciunt, ac in maris, ceu matris ſuæ,

y *quia nulla in rebus omnibus conſtantia.*

 ſinum

ſinum abdunt ſe univerſa:ſed charybdim fugiunt, & in ſcyllam incidunt. Iuveneſcunt plantæ in annos ſingulos, & conſeneſcunt. Vt naſcitur aſſiduò phœnix, ſic aſſiduo quoque denaſcitur: & veniet aliquando dies illa, quæ parricidam ſui conſtituet, quem huc uſque ſemper lux viderat patrem. Ipſa denique artis noſtræ & induſtriæ monumenta naturæ ſerviunt, adeoque & tempori, quod ipſius quæſtui præſidet, quotidianum interitûs ſui vectigal appendunt.

2 *Sic Carolus V. exemplo ſuo docuit,* Quid in tantâ rerum omnium inconſtantiâ, inconſtans ipſe, præter inconſtantiam conſtans ſperes, ſanè non video. Noverat illud, & alterno, quem viderat, rerum humanarum æſtu, penitùs imbiberat Carolus id nominis Quintus. Vnde, cùm poſt expeditiones profectioneſque varias, novem in Germaniam, ſex in Hiſpaniam, ſeptem in Italiam, quatuor in Galliam, decem in Belgium, duas in Angliam, totidem in Africam, mari undecies remenſo, poſt bella, paces, fœdera, victorias, tantæ felicitatis omnia, ut Carolum vixiſſe & imperaſſe, nullos niſi hoſtes pœnitere poſſet; cùm, inquam, etiam Franciſcum I. Galliæ Regem è Ticinenſi prælio captivum abduxiſſet, celeberrimoque ſymbolo ſuo, *Plus ultrà*, ſubſcriptum, appoſito [a] *& ſententiâ* per ludibrium cancro, notaſſet, *Plus citrà, hodie mihi, cras tibi*: non captivo ſuperbè ſuccenſuit, ſed ſubmiſsè

miſsè prorſus ac verè de ſeipſo ſentiens, ſubjungi tritum hoc voluit, *Homo ſum, humani nihil à me alienum puto.* Item cùm Imperatoris hactenus invicti, genium in Henricum Galliæ Regem immigraſſe, ex Metenſi potiſſimùm quadraginta millium clade didiciſſet, non annos illi ſuos, non palmas, ſed (quod amicam juvenum eſſe fortunam, ſuamque jam faſtidio ac ſatietate captam crederet) filii ſui juventam oppoſuit, atque adeò præmori ſibi certus poſthumũ regni domum in Philippum transferens fato præripuit. Sed his nunc omiſſis linum conſule.

b *Sicut carbaſus breviſſimi usûs longiſſimo labore paratur:*

Numquid ut in futilem trium admodum dierum laciniam adaptetur, ſerendum priùs ſarriendum, evellendum, ſtringendum, macerandum, inſolandum, molliendum, flagellandum, pectendum, nendum, occandum, coquendum, texendum, dealbandum, lactandum, poliendum, complicandum, ſecandum, ſuendùm, lavandum, ſtipandum, & numquam denique non hominis alicuius, aut inſtrumenti arbitrio exercendum? Non ſecùs illa tibi tamdiu ſperata felicitas, ecquando te tandem inviſit? nempe, cum votis, cum curis, cum labore, cum æſtu, cum frigore, cum inedia, cum vigiliis, cum invidia, cum opprobriis, cum odio, cum rixis, ſi non emortuum, attritum certè, mors eâ te frui vix, imò ne vix quidem, ſineret:

ſineret: brevi ſiquidem in vitæ ſtadio quid non breve eſt?

c *ſic & votorum ſumma;* d *at mox tollitur.* e *Teſtis Marius,* Quin obſervatum ſæpe ſæpiùs, mox omnia ſimul à morte ſurripi, cùm ſors omnia contulit. Illa videlicet tyrannis æmula, victimas non niſi ſaginatas amat: hæc lanionibus ſimilis; ſaginat, ut necet. Sic Marium, qui fortunæ ſemper imperare creditus fuerat, numquam ſervire, pòſt exantlatos domi militiæque labores innumeros, prima dies Conſulem, ſecunda miſerum, tertia vidit interemptum. f *teſtis dives Evangelicus.* Sic &, Chriſto teſte, Euclioni Evangelico, poſt ſtrangulata meſſibus horrea, labore, ut aſſolet, nec levi nec brevi, ne unius quidem noctis inducias mors indulſit. *Stulte, hac nocte animam tuam repetent à te, & hæc quæ paraſti cujus erunt?* g *Adde nec votorum quidem ſummam hic dari.* Quid, quòd inquietum eſt cor noſtrum, ut Aurelius ait, donec in illo quieſcat qui omnia movet immotus: ac proinde nec voto te quidem tuo hîc potiri poſſe jam liquet, nedum frui.

Nihil itaque votorum ſumma, ſi juſtes es arbiter, niſi longus labor, brevis uſus. Erro: longus labor eſt, & longus abuſus.

VANI-

VANITAS.

Flos vitæ.

VERITAS.

Defluit ultrò.

VERI-

VERITAS.

PERGIS, ut video, caput impudens, pergis æternum promittere, quod breve convicimus. Sed perge, nihil moror; tuo te gladio jugulas. Quis hujus rei teſtis eſt? idem qui, ſi tibi credimus, adverſarius, flos ipſe.

h *Flos vitæ,* Eſt mihi, inquis, flos vitæ. Bene habet: ſic enim unus omnium, qui rerum naturas exploratas habent, conſenſus hominem arbori, adoleſcentiam flori, fructui virilem ætatem comparat; ſed, quod inde conficitur, cæcitas humana non videt: tu vide, mi cenſor, & judica.

i *ut flos arboris, defluit ultrò;* Age, vel ad momentum has, quas pręoculis habes, arbores intuere, & ceteras, quas oculis non potes, animo percurre; mox dices, Flos defluit ultrò. Si fateri renuis, ipſe te arguet, & aſſiduo caſu in ſe teſtimonium dicet. l *non item fructus.* Ecce dum loquimur, areſcit, & nullius impulſus attactu, continuò defluit; fructum verò, niſi ſi arbori vim adferas, non auferes.

m *Citiùs perit adoleſcentia,* Quorſum hæc? audi. Non eſt juvenum vita ſenectute ſecurior, aut à morte remotior: quin verò ea periculoſior eſt vitæ pars, quam ſecuritas nimia reddit incautam, intraque brevæ vitæ ſpatium nihil eſt procul. Principium quidem vitæ eſt Flos

iſte,

iſte, atque adeò ab extremo facilè remotior creditur, ſed falsò: tunc enim id rectè dumtaxat diceretur, quando omnes æquis ſpatijs viverent: nunc pluribus viis, & ſæpiùs prima ætas in mortem incidit. Ipſe adeò maternis adhuc viſceribus incluſus embryo, ſæpè priùs tumulo datur, quàm luci, ne dicam vitæ. Plures fructibus flores nullo negotio decidunt, plures macello vituli quàm boves mactantur. Et ſanè, inſignis ſenum raritas, ingens adoleſcentię crebriùs morientis argumentum eſt.

n quàm maturior ætas.

Quid plura? non ſecùs, ac ea quæ per acutum, ut Mathematici loquuntur, vitrum oculis objiciuntur, cùm maximè diſſita videantur, contigua ſunt: ſic fit, ut plerumque vicinior ſit morti, qui remotior videbatur. Cauſam quæris? Nihil eſt alteri vicinius, quàm mors vitæ, flos ruinæ.

o Mors illi vicina, etſi remota videatur.

VANITAS.

Ætas integra.

VERITAS.

Carpitur aſſiduè.

VERITAS.

QVOMODO integra, quæ, ex quo eſſe cœpit, carpitur aſſiduè, & munitiſſimis portiunculis, dum datur, eripitur? Quomodo integra, cui multum deeſt; & quantulum ſit quod reſtat, incertum eſt? *p Ætas integra aut plena.*

At lunam Aſtronomi plenam, vel, ſi mavis, integram vocant, dum quo creſcat non habet, ſed quò in ſingula pænè momenta decreſcat. En iterum capra ſibi cultrum. Imò verò habet, habet eadem hæc luna, quo rurſus innovata ſuccreſcat: nec quantulum ſit, quod ei ſuperat, incertum eſt. Tantò minùs integra eſt ætas tua, quàm lunæ facula; tantò minus certa, quod incerta futuri eſt, certa præteriti, nullis umquam remediis inſtaurandi; hoc tamen illi ſimilis, quod numquam ſibi ſimilis. *q minùs dici poteſt, quàm luna:*

Motu ſiquidem perpetuo cęlum voluitur, momenta horas, hora diem rapiunt, is alium diem trudit, iſque alium, & numquam quies: ſic menſes prætereunt, ſic anni; ſic & ætas currit ac properat, imò volat. Ex quo loqui cœpimus, mutatio illi aliqualis inceſſit, & modò per ſingulos ſyllabarum tractus vitæ aliquid diſcedit, accedit morti: ſemper illa præterlabitur, ſemper hæc inſtat. *r quia ſemper illi aliquid deeſt,*

r *propter aſſiduam temporis inconſtantiam,*

Clariùs tecum loquar. Quam ætatem, amabò te, quem annum, quem menſem, quem diem, quam horam, quod vitæ tuæ momentum integrum vocas? An præteritum? at illud jam eſſe deſiit. An ſuturum? at hoc nondum eſt. An præſens? at iſtud, ſi rectè ratiocinaris, cùm eſſe dicitur, jam non eſt; aut ſi eſt, ita diviſum eſt, ut ipſius initium finis ſit præteriti, & finis initium futuri.

t *cujus nulla pars, ut præſens, deſignari poteſt.*

Inſignis verò integritas, quæ nec minimâ ſui parte ita aliquando integrè præſens eſt, ut non magis ſit abſens, aut veriùs non ſit.

VANITAS.

Vita longæua.

VERITAS.

Pejor fortuna ſuperſtitis.

VERI-

VERITAS.

u *Defuncto juvene longævus ſenex infelicior.*

QVID inter immaturè defunctum juvenem, maturumque ſenem, illi adhuc ſuperſtitem, intereſt? Nihil, niſi quod ille miſeriis expeditus ſit, hic obnoxius; ille carcere ſolutus, hic vinctus; ille in Patriam redux, hic exul; ille in portu quieſcat; hic fluctuet in mari; ille brevi tempore mortem timuerit, hic longo; ille periculi jam ſecurus agat, hic anxius incudem inter & malleum trepidet, certus tamen, intra minimam momenti particulam (quid enim totus univerſi decurſus divinis in oculis niſi momentum eſt?) eo loco ſe fore, quem alter nunc occupat.

x *Duos inter reos ultimò ſuperſtes infelicior eſt,*

Quod ſi neſcit, hoc ipſo magis miſerum reor, quòd minùs miſerum ſe ſciat; niſi fortè è duobus aliàs capitali ſimul ſupplicio addictis, ille felicior eſt habendus, qui noviſſimè juſſus eſt dare colla ſecuribus, quod quis ſanæ mentis aſſerere præſumat, non video. Hoc ſcio, verum eſſe, & omnibus uſu magiſtro percognitum,

y *quia mortis timor morte pejor.*

Pejor eſt letho timor ipſe lethi:

ac proinde pejor hæc eſt rei fortuna ſuperſtitis.

z *Hinc in pœnam reorum peſſimus ultimò plectitur.*

Hinc eſt, quod qui inter ſceleratos dux eſſe convincitur, omnium poſtremus mori jubeatur; ut, dum aliorum miſerandos exitus videt; moriatur in ſingulis, qui peccavit in omnibus.

Tuam

Tuam hîc iterum fidem appello, Vanitas. Quid ais? quid infelicius autumas, unâ morte perfungi, an tot mortibus exanimari, quot ante oculos noſtros funera indies efferuntur? Audio, das manus. Hoc itaq; manet in causâ, pejorem eſſe fortunam ſuperſtitis rei; ego verò addo, etiam ſenis, parium enim non poteſt non eſſe par ratio: in eo tamen diſparem fateor, quòd reo intervenire aliquid poteſt, unde collegæ ſupplicium evadat, & vivat; ſenē verò omnibus ſenſibus ferè præmortuum, quam ſenectuti, quę ipſa & morbus & viva quodammodò mors eſt, eripere ſola mors poſſit, morti nihil; quæ juvenem eò feliciùs ſuſtulit, quò citiùs tot tantiſque calamitatibus abſolvit.

a Sic defuncto juvene ſuperſtes ſenex magis miſer eſt.
b quia continuò mortem ſpectat & expectat,
c quam evadere non poteſt, ſicut reus poteſt:

I nunc, inanis homuncio, & de diuturno vitæ tempore gloriare. Falſa eſt hæc, ut vides, felicitas, vera miſeria. Nec enim in miſero tantilli temporis ſpatio ulla diu ſtare felicitas poteſt. Raro ſenex, idemque felix. Plus dico, raro vivus, idemq; felix. Quid enim vita, niſi militia? quid porrò militia, niſi omnium planè calamitatum epitome? Patiens profectò Vates ille, qui incredibili miſeriarum omnium tolerantiâ, ipſos perennis miſeriæ carnifices fatigavit, humanæ vitæ, quas expertus fuerat, ærumnis penitùs exprimendis nomen aptius invenire non potuit. Si tamen militiam eſſe negas, jam doceo; ſed, quò meliùs tibi fidem faciam, Pe-

d & quia ſenectus ipſa miſeria eſt,
e imò & vita ipſa.
f Hinc & militia dicitur,
g qua nulla major miſeria.

trarchæ

h *Pugnani hic in ſe*

trarchæ verbis ex integro, non meis. Omnia hîc, ut Heraclitus voluit, ſecundùm litem fieri univerſa teſtantur. Rapido ſtellæ obviant firmamento, contraria invicem elementa confligunt, terræ tremunt, maria fluctuant, aër quatitur, crepant flammæ, bellum immortale gerunt venti, tempora temporibus concertant, ſecum ſingula, nobiſcum omnia, ver humidũ, æſtas arida, mollis autumnus, hyems hiſpida; & quæ viciſſitudo dicitur, pugna eſt. Taceo, quòd nullum animal bellis vacat: homo ipſe Terreſtrium dux, & rector animantium, qui rationis gubernaculo ſolus hoc iter vitæ, & hoc mare tumidum turbidumque tranquillè agere poſſe videretur, quàm continuâ lite agitur, non modò cum aliis, ſed vel maximè ſecum? Quis Philoſophorum, quis Grammaticorum, quis Rhetorum conflictus? quæ Dialecticorum altercationes? quæ denique artium omnium diſcordiæ? Qui clamores inter cauſidicos? quàm bene conveniant, ipſarum cauſarum immortalitas probat. De concordia Medicorum, teſtimonium ſit ęgrorum. Vitam certè, quàm brevem dixêre, ſæpe ſuis litibus fecêre breviſſimam. Quanta eſt præterea de ſacris & de Religione difformitas animorum? non tam litteratorum verbis hominum, quàm populorum armis & campo ſæpius commiſſa quàm ſcholæ. Quid de communi vita, deque actibus

i *& in hominem omnia.*

l *ſive animæ.*

m *ſive corporis,*

bus mortalium loquar? Vix duos in magnâ urbe concordes, cùm multa, tum maxima ædificiorum habituumq; varietas arguit. Nam, quis umquam tam locupletis delicatique patris-familias nactus eſt domum, ut non ibi multa mutaverit? ut quod uni ſtudium fuit exſtruere, alteri ſit voluptas evertere? Teſtantur mutatæ ſæpè feneſtræ, obſtruſa oſtia, paſsimque vetuſtis in parietibus novæ indicant cicatrices. Neque in alienis id tantùm, ſed in noſtris patimur, ſua dum cujuſque ſententia ſecum pugnans, quod ait Flaccus:

n ſive fortuna bona;

Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis;

quò luce clarius fiat, quis noſtrûm quiſque cum aliis, quíſve ſecum ſit. Iam qui veſtium modus, quíve habitus triduum totum noſtris durat in urbibus? quæ municipiorum ſcita non cum ſuis latoribus deſinunt? Adhæc, quænam Ducum in ordinandâ acie, quænam Magiſtratuum in ferendis legibus, quænam nautarum in capiendo conſilio diſparitas quæve diſcordia eſt? Quin verò, nihil etiam eorum quæ delectant, ſine lite agitur. Agè enim, in amore quantus zelus? quanta in conjugio diſſonantia? quot querelæ? quantæ ſuſpiciones amantium? quæ ſuſpiria? qui dolores? quanta dominorum ac ſervorum contentio, qui non ideò minùs infeſti, quia domeſtici hoſtes ſunt, cum quibus nulla umquam pax ſperanda, niſi quam

o *leges ipſa*.

p *conjuges*,

q *ſocij*;

mors fecerit vel paupertas? Non dicam fratrum
r *filii,* quoque gratiam raram, non filiorum etiam in parentes: ſed parentum, quorum opinatiſsimus eſt
ſ *parentes,* amor, quanta indignatio in filios, quos, dum bonos cupiunt, malos lugent, atque ita quodammodò, dum valdè diligunt, oderunt? Quanta verò in
t *amici;* amicis quamvis finium concordia, vitæ tamen actuumque diſcordia? quanta opinionum atque conſiliorum conflictatio? ut vix Ciceroniana, cujus antè meminimus, definitio ſtare queat. Eſt & in amore odium, & in pace bellum, & in conſenſione diſſenſio.

u *homo cum artibus,* Iam quæ infantium bella cum lapſibus? Quæ puerorum rixa cum litteris? amariſſimè ſerentium quod prædulciter metant. Quænam inſuper
x *laboribus,* adoleſcentium lis cum voluptatibus, dicam veriùs, imò quanta ſecum lis, affectuumque colliſio? Quænam feminis puerperii difficultas, quan-
y *paupertate,* tumque diſcrimen? Quænam viris cum paupertate atque ambitione luctamina? Quanta vitæ, plura quàm expedit ſatagentis, anxietas? Quod
z *divitiis,* denique illud ſenum cum ætate ac morbis, pro-
a *morbis,* pinquante morte, quod omnium ipsâ cum morte, quòdque ipsâ quoque eſt morte moleſtius, cum
b *morte,* perpetuo mortis terrore certamen? Porrò, quis neſcit, quàm grave quiſque ſecum aſſiduè bellum habet? Nam, & corpus hoc quàm contrariis æſtuet

ac

ac turbetur humoribus, ab his, quos Phyſicos dicunt, quære. Animus quàm diverſis quamque adverſis ſecum pugnet affectibus, unuſquiſque non alium quàm ſeſe interroget, ſibique reſpondeat. Quàm vario, quamque reciproco mentis impulſu modò huc rapitur modò illuc, nuſquā totus, nuſquam unus, ſecum ipſe diſſentiens, ſe diſcerpens? c *affectibus atq; adeò ſecum.*

Nam ut ſileam reliquos motus, velle, nolle, amare, odiſſe, blandiri, minari, irridere, fallere, fingere, jocari, flere, miſereri, parcere, iraſci, placari, labi, deijci, attolli, titubare, ſubſiſtere, progredi, retroverti, inchoare, deſinere, dubitare, errare, falli, neſcire, diſcere, obliviſci, meminiſſe, invidere, contemnere, mirari, faſtidire, deſpicere, ſimulque ſuſpicere, ejuſmodi ſunt, ut iis ſine ullâ requie, ab ingreſſu uſque ad exitum, pugnet & fluctuet vita mortalis. Hæc ille.

Sic de vitâ, ſic de humanis omnibus, ſic de homine & in hominem, ſic de nihilo & in nihilum pugnant hîc omnia, quo nihil eſt vanius. Credes quod aſſero, ubi ipſum cum humanis omnibus hominem meritò nihili faciendum oſtendero. Aggredior. d *Imo verò humana omnia, & homo ipſe adeò vana, ut nihil ſint.*

Si ſit natura, ſi cælo judice, cuivis
Naſci culpa, labor vivere, pœna mori;
Si caro noſtra cinis, cinis auræ ludus, & auræ
Ludibrium nihil eſt; numquid homo ipſe nihil?

Si nihil ipſus homo eſt, baſis omnium; inanis inani
Spes innixa baſi, reſque, quid eſt, niſi nil?
Si nihil eſt, homo manſuri nova triſtega tecti
Figit in externâ cur peregrinus humo?
Omnia poſſe ſtudet cur ſolus in omnibus, ex ſe
Qui nihil ipſe poteſt, aut potiùs nihil eſt?
Cur petit altiſonæ monumenta perennia famæ,
Quem ſua ſors memorem vix ſinit eſſe ſui?
Quod memorem, vix eſſe ſui ſua ſors ſinit, ipſum
Hoc eſt, immemorem quod facit eſſe ſui.

VERITAS.

QVÆ cùm ita ſint; quouſque tandem, perfida Vanitas, Iudicis abutêre clementiâ? quamdiu tua mortales improbitas circumveniet? quem ad finem falſi verique neſcios effrenata raptabit audacia? Nihílne te Oratorum Reip. Chriſtianæ monita, nihil Paſtorum excubiæ, nihil tot in te ſcripta volumina, nihil conſenſus bonorum omnium, nihil intentâ jam pridem, & tantùm-non illata perduellionis pœna deterruit? Patêre tua mendacia non ſentis? conſtrictas nunc etiam, Iudicis ipſius conſcientiâ, teneri inſidias tuas non vides? Quid antiquæ, quid novæ legis tempore geſſeris, quos fortunæ, quos cæli bonis everteris, quid ſuaſeris, quid deſignaveris, Veritatem fugere exiſtimas? O tempora! ô mores! Bonorum quilibet hoc intelligit, Paſtores vident, Oratores arguunt, Iudices audiunt, hæc tamen vivit? Vivit, imò verò & in domos, & in Senatus, & in templa paſsim admittitur? ducit in fraudem, trahit in perniciem unumquemque mortalium? Vos autem, Veritatis propugnatores acerrimi, & muneri veſtro & Reip. Chriſtianæ nihil ultrà debere vos creditis, ſi iſtius fraudes ac damna vitatis.

e *Patent itaque vanitatis fraudes*

f *& facinora*,

g *& adhuc toleratur*.

Ad mortem, ad ignes, & æternos quidem, om-

nium votis damnari te jampridem, Vanitas, oportebat, illis te crnciatibus devoveri, quibus humanum genus numquā non obiicis. An verò publicum viarum graſſatorē è medio tollere, cuilibet aggreſſo liberū eſt? Vanitatem orbem terræ furore, rapinis, cæde, incendiis, quotidie divexantē Veritas perfert? Habent profectò, habent ſanctiores meæ litteræ tot in te SS. Traidis Senatusconſulta, quot paginas, quibus confeſtim interemptam te convenit: non deeſt Veritati conſiliū, non deeſt auctoritas ſumm Iudicis. Vos, vos, dico aperte, Chriſtiani & Veritati deeſtis, & vobis. Tu interim vivis, & vivis impia, non ut ſceleribus tuis patrocinetur impunitas, ſed invidiæ. Quid enim?

h *Pœnas æternas meretur,*

i *juxta Dei decretum,*

l *nec adhuc punitur?*

Indictum eſt animis bellum, fixa jam caſtra nequitiæ, erecta levitatis vexilla, ſcriptus ubique troſſulorum exercitus, æruſcata militum ſtipendia, ſtrati per compita murices, poſitæ bonis omnibus inſidiæ; eorum autem ducem caſtrorum, & hoſtium intra mænia, atque adeò in ædibus, ac ipſis ſacræ non minùs quàm profanæ curiæ penetralibus, videtis inteſtinam aliquam quotidie perniciem Reipubl. Chriſtianæ molientem, nec adhuc exilio perfidam; aut bonorum multa auctoritas, aut ipſa tot fraudum ſcelerumque teſtis & rea conſcientia?

m *Mala fecit facitq; innumera;*

n *nec adhuc vel coacta vel ſponte exultat?*

Etenim,

Etenim, quid eſt, ô VANITAS, quod jam ampliùs ſperes, ſi neque lugubris impenſæ tenebræ, neque culinæ, nihil non decoquentis, fumus multò denſiſsimus obſcurare nunc faſtus tui inſolentiam poteſt, nec ædiũ tot occluſa repagulis veſtibula, nec multiplex rationabilis linguæ vallum, nec inſcrutabilis humanæ mentis abyſſus æruſcationis tuæ ſigna falſiſsima diutiùs continere; ſi erepunt, ſi proſiliunt, ſi patent omnia? Mitte, quod affectas, conſilium; obliviſcere fraudis & ſcelerum; proderis, accuſaris, convinceris undique: luce clariora ſunt deſignata jam pridem per te facinora, quæ ne fugere me credas, audi.

O maximè tùm videat patêre ſcelera ſua,

Meminiſtin', perfida, ut Epuloni Evangelico divitias in vita, & prodigo Iuveni delicias in ſiliquas verteris? Recordaris, quàm fallax inæſtimabilis pretium ſanguinis Iudæ appenderis Chriſti anno ſupra trigeſimum tertio, Martii vero die circiter vigeſimum? Senſiſtíne, cùm periculoſis crebriſque velitationibus Antonium, Pachomium Macariumque laceſſeres, tum temporis te meis præſidiis, meâ diligentiâ conſiliiſque præoccupatam, arenâ ſimul & victoriâ cedere debuiſſe? Si tibi, certè mihi non excidit, quàm funeſtas Alexandriæ ſub Theodoſii Minoris tempora inſidias adornaris, Pelagiam, inquam, ipſiſſimam caſtitatis perniciem, quæ ob formæ venuſtatẽ, corporiſque cultum,

P diverſis locis & temporibus perpetrata?

cultum, non jam Veneris ſerva, ſed ipſa Venus habita, ſolis oculis captivam poſt ſe urbem traxiſſet, niſi illam vigiles Nonnii Antiſtitis oculos, laqueos amantium capillos reſcindere, feminam tum veſte tum nomine exuere, nulloque prætereà fuco frontem pingere coëgiſſem, quàm pudibundâ præteritorum memoriâ. Vis paucis multa? nullum jam tot annos facinus extitit niſi per te, nullum flagitium ſine te; tibi uni frequens corporis animique pernicies ſemper curæ fuit ac luſui.

q *Suadetur, ut ſponte exulet:* Et dubitas etiamnum vitam iſtam, juſtis ſuppliciis debitiſque ereptam, fugæ ſolitudinique mandare? dubitas, quorum mentes ſenſuſque vulneras, eorum conſuetudinem fortunamque vitare? Egredere, libera Remp. metu; in exilium, ſi hanc vocem expectas, proficiſcere. Nemo eſt extra illam improborum manum, quam ex perditis, atque ab omni non modò conſcientiâ, verùm etiam ſpe derelictis conflaſti, qui non te metuat, non oderit, non extinctam velit.

r *ſed non audit.* Quid ad hæc Babylonia meretrix? Silet impudens, & cum fronte aures ſimul & linguam perdidit.

ſ *Siſtitur itaque judicanda Iuſtitia.* Te itaque ſumma juris & æqui Parens IVSTITIA, per eam, quam adfers egregio publico fidem, obteſtor, ut ne funeſtam hanc Patriæ facem, malorum fomitem, bonorum odium, vitæ mortem, ſalutis

alutis exitium, diutiùs noſtris in finibus hęrere atiaris. Liberet malos audaciâ, bonos metu, omes interitu: exultet terris bellua, ne cælis homīes; ferat ſupplicium coacta, quod jam pridem uâ ſponte ſubire debuerat.

Quid enim? illáne, ut umquam ſe corrigat? ut nalum oderit? bonum amet? patriæ conſulat? ninimè gentium. Audiat itaque, quam meretur, ententiam perfida, exulet templis, Curiis, domius, mœnibus, agris, corporibus, animis, fortuniſq; mnium, & ne quà ſe denuò forſan inſinuet, oberveni illam Prælatorum oculi, præoccupēt Oraorum monita, arguant Senatus-Conſulta, arceant orum, qui ſacris quæſtionibus præſunt, judicia. entiat improba, ſe jam inde à principio, naturâ uâ conſiliiſque damnatam, tantiſper exilio conabeſcere, dum illam Iudex omnium VERITAS, ammæ, mortiſque numquam non vitæ, ſupplio ſine fine devoveat.

EPINICIVM,
QUOD
VERITATI & Victori
GRATVLABVNDVS ACCINIT
PETRVS-ANTONIVS PIERSSENI
BRVGIS
AD D. SALVATORIS CANONICUS.

DIREMPTA *lis eſt. Indice quàm bono*
Dirempta tandem! Diffuge VANITAS,
Et ultrò & ultrà VERITATI
Da meritos, malefida, faſces.
At tu beatis auſpiciis rege,
Tuóque felix utere VERITAS
Et jure & orbe, VANITATIS
Inde procul, procul vſque pulſis
Dolis & armis. Si referat pedem,
Habes Tribunal; ſi renovet dolos,
Habes Patronum, qui clienti
Expediat laqueos, & ultrò
Suis doloſam retibus implicet:
Sic pollicetur jam prope nuperis
Linguæ venenis, ſenſuumque
Decipulis, quaſi liber orbis.

Sic pro amico amicus
fide-jubet.

IN

Vanitas.	Veritas.	
Ngenii acies ſubtilis.	Quia ſubtilis, inutilis.	fol. 2
Memoria facilis.	Vt influit, effluit.	6
erborum copia.	Nihil copia, ſed uſus.	10
orpus valens ac vegetum.	Rebelle ſubſidium.	14
obur inſigne.	Infirmis fortia cedunt.	17
legans forma.	Pulchra domus cineris.	20
luſtris patria.	Parit umbras.	23
igenita libertas.	Libera captivitas.	26
larus ſanguis.	Optimus eſt, qui ſanus.	30
onum nomen.	Sæpè malum genuit.	34
auta fames.	Vermium penus.	37
retioſa ſitis.	Accenditur, ut extinguatur.	41
plendidum convivium.	Omnia pompæ.	45
requens comeſſatio.	Multiplex inſania.	49
plendida veſtis.	Infamis gloria.	58
dorum fragrantia.	Inanis ſaturitas.	63
ulcis ſymphonia.	Priùs fluit quàm fuit.	67
altandi gratia.	A capite ad calcẽ te docet eſſe levẽ.	72
ecura quies.	Ipſa quies vitium eſt.	76
requens luſus.	Temporis jactura.	80
elix alea.	Fallax uſura.	84
quorum genus omne.	Quot genera, tot pericula.	89
enandi ſtudium.	Dum captat capitur.	94
amulorum turba.	Domeſticus hoſtis.	99

Bonus Dominus.
Tituli Varii.
Divitiæ.
Domus magnifica.
Picturarum elegantia.
Ingens Bibliotheca.
Amicus aſſiduus.
Optata vindicta.
Præclarus pater.
Frequens frater & ſoror.
Vagus amor.
Vxor ſuaviſſima.
Filia formoſa.
Filia nupta.
Nepotum copia.
Excellens præceptor.
Ingens patronus.
Nova dignitas.
Imperii ſplendor.
Magna claſſis.
Numeroſus exercitus.
Inſignis victoria.
Votorum ſumma.
Flos vitæ.
Ætas integra.
Vita longæva.

Modeſta moleſtia. 10
Inania nomina. 10
Malum neceſſarium. 11
Sat lata, ſi ſat læta. 11
Gratum mendacium. 12
Viſui, non uſui. 12
Subitus hoſtis. 13
Perit, ut perdat. 13
Clari progenies obſcura patris, 14
Rara concordia. 15
Amplexu enecat. 15
Dulcis amaror. 16
Bonum fragile. 56
Augetur minuendo malum. 17
Incertum ſolamen, & certus labor. 18
Nil cura ſine naturâ. 18
Falſa gloria, verus error. 19
Aſcenſus iste, deſcenſus eſt. 19
Non ſibi, ſed aliis. 20
Venti ludibrium. 21
Publica pernicies. 21
Aliena gloria. 22
Longus labor, brevis uſus. 22
Defluit ultrò. 23
Carpitur aſſiduè. 23
Pejor fortuna ſuperſtitis. 23

EPITOME TOTIVS OPERIS.

Præfatio dedicatoria.

V*Anitas in jus vocatur.* lit. a *Evocationis modus excuſatur.* b *Accuſationis capita.* c *Olim à Salomone apud omnes traducta*, d *nunc exilio mulctanda*, e *ſi non ignibus*, f *Iudicio ſiſtitur.* g

Præfatio monitoria.

S*Criptionis ratio.* h *Argumentũ.* i *Scriptoris monitum.* l *Votum.* m

ACCVSATIONIS MATERIA.

fol. 1. litt. n

Accuſationis caput.

I.

Ingenium.

A*Cies ingenii ſubtilis, ut aranea tela, inutilis eſt.* 3. o *Hinc inviſa Palladi aranea.* ibid p *Nihil rectè ſciunt Sophiſta*, ibid. q *ſimiles horologiis*, 4. r *ſibi ſemper adverſi*, ibid. ſ *Maximè docti, maximè ignari*, ibid. t *erroribus*, ibid. u *amentia*, ibid. y *nequitia obnoxii*, ibid. z *Teſtis Catilina*, 5. a *& alii.* ibid. b

II.

Memoria.

Memoria, ut lati gutturis poculũ, 7. c *facilè quod admiſit, amittit facilè*, ibid. d *Perfidus quæſtior*, ib. e *ſpeculo ſimilis*: ibid. f *minimo vapore turbatur*, ibid. g *Dei, & ſui immemor.* 8. h *Infelix puerpera*, ibid. i *ſtomachus frigidus*, ibid. l *animi carnificina.* ibid. m *Quæ omnium optima.* 9. n

III.

Eloquentia.

Characterum copia utilis, ſi rectè uteris: 11. o *ſin ſecùs, noxia.* ibid. p *Sic & verborum copia* ibid. q *anceps eſt*, ib. r *Qualis qualis ſit*, 12. ſ *quò major, eò periculoſior*; ib. t *maximè, ſi illi quàm maximè fidis.* 13. u

IV.

Valetudo.

Inſanum de rebelli conjuge gaudium 15. y *Quaſi cõjux, anima caro*: ib. z *rebellat aſſiduò*; ibid. a *fovetur tamen, ut valeat*, ib. b *Multis ſanitas noxia*, ib. c *utilis infirmitas.* 16. d

V.

Robur.

Agile & robuſtum corpus eſt fortis adverſarius, firmus carcer, belluina gloria. 118. e *Imò ſuperant hominem agilitate belluæ, venti, cælum*; ibid. f *robore verò præter belluas*, ibid. g *navis*, ibid. h *& trabs*; 19. i

quæ tamen omnia ſuperantur ab infirmis, ibid. l *homo verò etiam ab acino, à pilo, à riſu*,ibid.m *&* *robur ipſum ab infirmitate*,ibid.n

VI.

Forma.

Pomum Gomorrhæum 21. o *placet ſpecie*,ibid.p *ſcatet cinere*. ibid. q *Placet humana ſpecie*, ibid. r *formoſa cuticula*;ibid. ſ *ſed cadaver* 22.t *& pulvis omnia*, ib. u *domus cineris*,ibid.y *pomum Gomorrhæ*. ibid.z

VII.

Illuſtris patria.

Illuſtris in illuſtri patriâ 24. a *nihil ab eâ lucis accipit*,ibid.b *obſcurus tenebras*:ibid.c *Meliùs in obſcurâ lateret*.ibid.d *Non reddit incolam illuſtrem patria*, 25. e *ſed patriam incola* ibid .f *Magna magnæ urbis incommoda*,ibid. g *curæ*, ibid. h *umbræ*;ibid.i *& quidem, quia illuſtris eſt*;ibid. l

VIII.

Libertas.

Libera videtur avis,quâ pueri ludunt, nec libera eſt: 27. m *ſic, qui liber eſt,homo*,ibid. n *etiam ſervus naſcitur*,ib.o *& quidē peccati*, ib.p *ne dicam fortunæ*. ibid. q *Nulla non hora ſervituti obnoxia*: ibid. r *teſtes varii*,28.ſ *Nulla non ſubjacet peccatis anima*, 29.t

IX.

Nobilitas.

Stultum certamen de nobilitate,31.u *quæ par ſanguini*.ibid. x *Clarum genus obſcurum eſt*: 32. y *quin eò obſcurius, quò vetuſtius*; ibid. z *ac ſemper aliena laus,nunquam propria*,ibid. a *Nec tantum vivendo, quantum moriendo comparatur* 33.b

X.

Fama.

Nomen bonum pecuniæ nocet,35.c *ſi falſa deprehenditur*: ibid. d *ſi nec bonum facit hominem opinio bona*,ibid.e *ſive aliena, ſive propria*; ibid.f *multò minùs adulatio*,36.g *aut fama poſthuma* : ibid. h *ſed ſi falſa eſt*,ibid. i *graviùs officit*.ib.l

XI.

Cibus.

Si ſtultum, modico vini latice è caſeo vermes producere; 38. m *inſanum eſt, patrimonium ſanitatemq; prodigere*,ibid. n *in epulas omnis generis*, 39. o *ſuperfluas* , ibid. p *ut latiùs è cadavere tuo vermes alas*. 40.q

XII.

Potus.

Accenditur viva calx ut extinguatur: 42. r *ſic hodie omni modo*, ibid. ſ *& genere potûs certatur*; 43.t *non ad extinguendam ſitim*,ibid. u *ſed ad accendendam* ; ibid. x *maximè cùm tabacum bibitur* , *& vinum aduſtum*.44.y

XIII.

Convivium.

Vt in magnifico funere 46. z *omnia pompam ſpectant* , *non animam*: ib.a *ſic in ſplendido convivio*,47.b *quod procul dubio faſtidium parit*, ib.c *querelas*, ib.d *obloquia*, ib.e *damna* 48. f *nec pauperi patet*. ibid. g *Omnia famæ dantur* , *non fami*, *aut animæ*, ibid. h

XIV.

XIV.

Comeſſatio.

Multæ ſunt, & malæ fatuorum inſaniæ:50.i *plures & pejores comeſſatorum*, ibid. l *Fatuus utrem ſordidibus ſtrangulat*.ibid.m *comeſſator ſtomachum.* ib. n *Fatuus amphoram ſe credit*, 51. o *comeſsator dolium* ibid. p *Fatuus aquam pro vino bibit*,ibid. q *comeſſator mortem pro ſalute.* ibid. r *Fatuus iratus in corpus ſuũ ſævit*,ibid. ſ *comeſſator in animam.* 52. t *Fatuus ollam procatur*, ibid. u *comeſsator feminam ollâ nigram magis, & candidam putat ac formoſam*.ib.x *Fatuus belluis ſe aſsimulat*, 53. y *aſsimulat & comeſſator*.ib.z *Vterque ſe vinctum paleâ credit indiſſolubiliter.* ibid.a *Vterque regem ſe arbitratur.* ibid. b *Fatuus denique naves omnes ſuas putat*,54.c *Comeſſator verò domum in navim converſam Agrigenti*,ibid. d

XV.

Veſtis.

Gloria de veſtibus, 59. e *eſt gloria de ſtigmate*: ibid. f *inſolens tamen ubique veſtium ſtudium*, ibid. g *inſolens varietas*,ib.h *in pileis*, 60.i *in collaribus*, ibid. l *in thoracibus*, ibid.m *in manicis*, ibid.n *in caligis*.61.o *in tibialibus*, ibid. p *in calceis*, ibid. q *quin & pretio certatur*, ibid. r *& infame infamiâ hac non gloriari*.62. ſ

XVI.

Odores.

Paſcit coquum culinæ nidor, 64. t *ſed inaniis*, ibid. u *Paſcunt etiam effeminatos odoramenta*: ibid. x *ſed vanè magis*, ibid. y *& vitiosè*,ib.z *& putidè*. 65.a *Laudat in Magdalenâ non odores Chriſtus*, ibid. b *ſed pietatem.* 66. c *Deo impenſi laudabiles ſunt.* ibid. d *Si abſint, non quærendi*; ibid. e *ſi affluunt, non reſpuendi,ſed modici*.ibid.f

XVII.

Symphonia.

Stultus eſt,qui aquis nomen inſcribere nititur.68. g *Magna quidem vis muſicæ*,ibid. h *multis illam reddit gratiſsimam*,69.i *paucis odioſam*; ibid. l *ſed ſtultior tamen eſt, qui muſicam perditè amat*: ibid. m *fallit enim innoxiè, quæ fit aquis inſcriptio*; ib. n *muſica verò blandiendo perdit*: 70. o *nec faciliùs coëxiſtunt in aëre ſoni, quàm characteres in fluctibus.* ibid.p *Teſtis ipſa notarum notio*; ibid. q *teſtis triplex temporis differentia*;ibid. r *teſtis ipſa ſymphoniæ ratio*.ibid.ſ

XVIII.

Choreæ.

Alæ Mercurium levẽ eſſe docent: 73.t *ſic & levem eſſe troſsulũ,docet* ib.u *ſaltandi gratia*,ibid.x *ſpecies*,ib.y *genus ipſum*, 74. z *ridiculũ prorſus*,ibid.a *periculoſum*, 75. b *parùm honeſtum*.ibid.c

XIX

Otium.

Quies immodica vitioſa, 77.d *& ubique noxia*, ibid. e *ut in veru & horologio, ſic in homine*: ibid. f *omne vitium complectitur*; ibid.g *nec curas tollit, ſed auget.* 78. h *Somnus immodicus glirium deli-*

ciæ,

ciæ, ibid. i *brutus potiùs, quàm humanus*; ib. l *quaſi mors ipſa*; ib. m *nec neceſſarius, niſi modicus*. 79. n *Sed abutimur omnibus*, ibid o

XX.

Luſus.

Mala clepſidræ jactura; 81. p *pejor temporis*, ibid. q *Nihil maſculum nihil honeſtum*., ibid. r *in chartis luſoriis*, ibid. ſ *in luſu pilæ*, ibid. t *aleæ, & latrunculorum*; ibid. u *ſed vana omnia*. 82. x *Succenſuit Alexander tempus etiam artificioſè per dente*; ibid. y *Plinius Major otioſè obambulanti*. ibid. z *Quantò magis corripiendi luſores temporiperdæ*; ibid. a *quo nihil carius*. 83. b *Quanta igitur inſania, de temporis jacturâ gloriari*; ibid. c *quod ſaluti indultum*, ibid. d. *& poſteà requiſitum, fortè deerit*? ibid. e

XXI.

Alea.

Fallit uſura, fallit alea; 89. f *quod donat, repetit cum fœnore*: ibid. g *infelix eſt omnibus*, ibid. h *etiam peritiſſimis*, ibid. i *Perdit patrimonium*, 86. l *libertatem*, ibid. m *famam*, ibid. n *corpus*, ib. o *animam*, 87. p *quin & Deum perdere nititur*. ibid. q *Multis vitiis obnoxia*, ibid. r *divinis humaniſq; legibus prohibita*. ibid. ſ

XXII.

Equi.

Nulla non navis periculoſa, 90. t *nullus non equus*, ibid. u *cujus cujas ſit*, ibid. x *omnium vitia, & pericula*. ibid. y *Quin equitatio ipſa periculoſa*: 91. z *teſtes equi pariciда*: ib. a *chari tamen, & cari*, 91. b *etiam ad amentiam uſque*, ibid. c *& quaſi idololatriam*. ibid. d

XXIII.

Venatio.

Venator, ut cancer, prædo & præda: 95. e *hinc Actæoni ſimilis*. ibid. f *Vanus illius labor*, ib. g. *& noxius famæ*, 96. h *corpori*, ibid. i *tempori*, ibid. l *cenſui*, ib. m *menti*, ib. n

XXIV.

Famuli.

Servi, ut vermes: 100. o *hi pomum in ſe maximè beneficum erodunt ac deſtruunt*, ibid. p *illi Dominum*: ibid. q *produnt omnia*, ib. r *prodigunt*, 101. ſ *arrodunt*. ib. t *Quales quales ſint*, ibid. u *pejores ſunt hoſtibus*: ib. x *initio apti & prompti ad omnia*, ibid. y *poſteà ad nihil*: 102. z *& tamen nos perdimus, ut illos alamus*. ibid. a

XXV.

Dominus.

Non omni malo liber eſt, qui ſummo caret: 204. b *nec omni moleſtiâ, qui maximâ*; ibid. c *etiam ſcabies moleſta eſt*. 105. d *Sic & bonus Dominus moleſtus eſt*, ibid. e *etſi minùs quàm malus*; ibid. f *quia ſe ſuaq; ſervo eripit*, ibid. g *& libertatem tollit*; 106. h *quod maximè ſenſibile*: ibid. i *libertas enim unicum & ſummum hominis bonum*. ibid. l

XXVI.

Tituli.

Regales ſchedulæ inania ſunt nomina, 109. m *quia ludicras & breves dignitates denotant*. ibid. n *Sic & tituli*

tituli omnes, quia breves & quaſi ludicros honores deſignant: 110. o *teſtis Senatus Romanus, ſeu* PP. CC. ibid. p *teſtis Conſul*, ibid. q *teſtis Imperator*: ibid. r *ludicros, inquam, & vanos*. 111. ſ. *quia nec dominium conferunt*, ibid. t *nec aptitudinem: teſtes medici*, ibid. u *cauſidici*, 112. x *Doctores artium*, ibid. y *Poëtæ laureati*. ibid. z

XXVII.

Divitiæ.

Mulier eſt malum neceſſarium; 115. a *ſic & pecunia malum eſt*, ibid. b *omne malum complectens*; ibid. c *& poſſeſſorem ſuum reddit cæcum*, ibid. d *ſervum*, ib. e *ſtultum*, ib. f *pauperem*, 116. g *malum*. ibid. h *Hinc divitiis à vitiis nomen*; 117. i *& meritò; quia poſſeſſor his offendit Deum, proximum, ſeipſum*. ib. l *& tamen neceſſariæ ſunt*. ibid. m

XXVIII.

Domus.

Vt carcer quilibet ſatis latus, ſed non ſat lætus; 119. n *ita quævis domus* ibid. o *ſatis lata*, ibid. p *quia & tumulus ſufficit*, ibid. q *ſed non ſat læta*; ibid. r. *quia nec palatia ipſa miſeras excludunt*. ibid. ſ *Teſtis Tullius, Tarquinius, Iulius Cæſar*: ibid. t *teſtis Nero, qui in auguſtiſſimâ domo* ibid. u *plenus anguſtiis*. 120. x *Maxima domus maximis obnoxia periculis*, 121. y *ſumptibus*, ibid. z *& curis*. ibid. a

XXIX.

Picturæ.

Vt avaro gratum eſt vitri prolygoni Mendacium, 124. b *ita picturæ ſtudioſo naturæ mendacium*: ibid. c *gaudet enim injuriâ*, ibid. d *gaudet mendacio; eò magis, quò magis imponit*; ibid. e *eò minùs, quò minùs*. 125. f *Naturæ mendaciũ gratas reddit omnes veterum picturas* ibid. g *& etiam modernas*: 126. h *nec errorem hunc aut tempus, aut auctor excuſat*. ibid. i

XXX.

Bibliotecha.

Epulæ pictæ viſui ſunt, non uſui, 129. l *quales quondam Heliogabali*: ib. m *ſic inſolens Bibliotheca* ibid. n. *faſtidio & cruci potiùs eſt, quàm uſui*. 130. o *quia librorum neceſſariò ignorantiam parit*, ibid. p. *& confuſionem*, ib. q. *non doctrinã*. 131. r

XXXI.

Amici.

Vt cereo nimiùm amicus papilio, mox hoſtis fit; 133. ſ *ita homini homo*. ibid. t *Nemo multos hîc habet amicos*: ibid. u *vix unus unicum*, 134. x *nedum aſſiduum* 135. y *& conſtantem*; ibid. z *cùm ob rationes amicitiæ initæ*, ibid. a *tum ob varietatẽ fortunæ*, 136. b *tum denique ob libertatem correptionis*. ibid. c *ac ipſum amicitiæ ſtudium*. ibid. d

XXXII.

Inimici.

Vltro perit ut perimat, ſicut bombus, 138. e *quia perdit fortunas*, 139. f *quas patientia comparat*, ibid. g *imò ſenſum communem*; ib. h *quia hominẽ ſtultum efficit ultio*, 140. i *& brutis ſimilem*, ibid. l *& pejorem*: ibid. m *quin perdit & corpus*

& animam. 141. n *Vltor apibus, & muro ruenti ſimilis.* ibid. o *Nec excuſat ultionē conſuetudo;* 142. p *quia ultio magis repugnat;* ibid. q *quàm indulgentia naturæ,* 143. r *rationi,* ibid. ſ *honeſto,* 144. t *& utili.* 146. u *Teſtis ſapricius.* ibid. x *Adde, quòd amicum parat indulgentia,* 147. y *& hoſtem tollit,* ib. z *nec, ut illa, pœnitudini eſt obnoxia.* ibid. a

XXXIII.

Pater.

Si ex claro igne fumus obſcurus naſcitur, 149. b *multò faciliùs ex claro patre obſcurus & deneger filius;* ibid. c *juxta experientiam,* ibid. d *maximè in Londinenſibus.* 150. e *Et ſanè ſi adoptio degenerat,* ib. f *quid ni nativitas?* ibid. g *Exempla degenerantium.* ibid. h *Imò parentum claritas obſcuros reddit filios.* 152. i

XXXIV.

Frater & ſoror.

Omnes prolem deſiderant, 154. l *quia proles quaſi redivivis parentum vultus:* ibid. m *ſed ut nulli vultus formâ, ſic nullæ proles naturâ planè ſimiles.* ibid. n *Fratrum rara concordia.* 155. o *Exempla fraternæ diſcordiæ,* ibid. p *apud Actium,* ibid. q *in Macedoniâ.* 156. r *Romæ,* ibid. ſ *Conſtantinopoli,* ibid. t *in Hiſpaniâ,* ib. u *in Poloniâ,* ib. x *Britaniâ,* ibid. y *Italiâ,* ibid. z *Turciâ,* ibid. a *Iudæâ.* ibid. b *Nec melior ſororum gratia:* ibid. c *quin ipſa pietas,* 157. d *ſomnium,* ibid. e *votum intrer fratres diſcordiam parit.* ibid. f *Vera fratrum ſororumq; concordia* ibid. g *aut rara, aut nulla,* ibid. h

XXXV.

Amor.

Vagus amor hederæ ſimilis in multis: 159. i *maximè quòd, ut illa, amplexu omnia vitiat:* ibid. l *ſic vaga libido perdit omnia bona,* ibid. m *fortunæ,* ibid. n. *animæ.* 161. o *corporis.* ibid. p

XXXVI.

Uxor.

Vt conditum ſaccharo ſemen zedoar, dulcis amator eſt, 164. q *ita viro uxor,* ibid. r *partim dulcis,* ibid. ſ *partim amara;* ibid. t *ſive nobilis,* 165. u *ſive plebeia;* ibid. x *ſive dives* ibid. y *ſive pauper;* ibid. z *ſive formoſa,* ibid. a *ſive turpis;* ibid. b *ſive libens,* ib. c *ſive invita;* 166. d *ſive facunda,* ibid. e *ſive taciturna;* ibid. f *ſive blanda,* ibid. g *ſive auſtera;* ibid. h *ſive ſterilis,* ibid. i *ſive fecunda;* ib. l *ſive erudita,* ib. m *ſive rudis.* ibid. n *Nullum dulcius matrimonio B. Virginis, & S. Ioſephi,* ibid. o *ex patre B. Virg.* 167. p *B. Ioſephi,* ibid. q *& Dei ipſius;* ib. r *& tamen quàm Ioſepho in principio amarum fuit?* ibid. ſ

XXXVII.

Filia formoſa.

Nihil vitro fragilius: 170. t *nihil item filiâ præſertim formoſâ.* ibid. u *Sic probat ipſum mulieris nomen;* ib. x *ſic Græci,* ibid. y *Ægyptii, Chinenſes, Hebræi.* 171. z *Nec obſtat cuſtodia:* ibid. a *quin voluntariè ruit femina,* ibid. b *ut probatur exemplis*

plis diverſarum, ibid. c *at que adeò fragilior vitro, præſertim formoſa*: 137. d *quia forma naufragium eſt*, ibid. e *tyrannis*, ib. f *vernix*, ib. g *calamina*, ibid. h *regnum malè cuſtoditum*, ibid. i *quod omnes omnibus modis ambiunt*. 174. l

XXXVIII.

Filia nupta.

Vt auget verrucas ſublata verruca; 176. m *ſic filia, quâ ſe pater per nuptias exonerat, onera*, ibid. n *ſive œconoma ſit*, ibid. o *ſive formoſa*, ibid. p *ſive perfida marito*, ib. q *ſive fidelis*. 177. r *ſive indotata*, ib. ſ *ſive benè dotata*, 178. t *ſive malè*, ibid. u *ſive mediocriter*; ibid. x *maximè ſi aut ipſa moritur, aut maritus*. 179. y

XXXIX.

Nepotes.

Vt cauterium incertum ſolamen eſt & certus labor: 181. z *ſic frequens nepos*, ibid. a *frequens labor, & cura, ac incertum ſolamen* ibid. b *ratione morbi*, ibid. c *veſtis*, ibid d *nutricis*, 182. e *cuſtodis*, ibid. f *gerulæ*, ibid g *ætatis*, ibid. h *conditionis*. 183. i *Teſtis Lãdelinus*, 184. l *Imò & ratione ipſius ſpei*, ibid. m *virtutis, naturæ*, 185. *præſertim puellarum culpâ*, ibid. n

XL.

Præceptor.

Vt non arguit doctus equiſo doctum aſinum, 187. o *ſic nec inſignis magiſter inſignem diſcipulum*: 188. p *quia nihil cura ſine naturâ*. ibid. q *Teſtis Ciceronis filius*, 189. r *teſtis aſinus Ammonii*, ibid. ſ *teſtis filius Herodis Attici*, ibid. t *teſtis Iuſtinianus*, ibid. u *teſtis compoſitus Senecæ Nero*: 190. x *ſed bonus magiſter malo diſcipulo infamia eſt*, ibid. y

XLI.

Patronus.

Optandũ, ut omnes intelligant, quàm falſa ſit de ingenti patrono gloria. 192. z *Vt extollitur à monte pygmæus, & magnum ſe credit*; ib. a *ſic extollitur à patrono cliens, & idem ſibi perſuadet*: ibid. b *uterque tamen naturâ humilis & tantùm favore ſublimis*; 193. c *nec alterutrum ſublimitas majorem efficit, Sed minorẽ potiùs*, ibid. d *& ruinæ magis expoſitum*. ibid. e *Imò qualis qualis ſit cliens*, ib. f *quò major patronus, eò minor ipſe eſt*, 194. g *Minimus hominum maximo ſuppedaneo indiget*: ibid. h *Quid, quòd parit vertiginem & lapſum ſublimitas?* ibid. i *quia faſtidioſa Magnatum amicitia*, 195. l *& æmulis obnoxia*. ibid. m *Teſtes quamplurimi Principum familiares*, ibid. n *omnes tandem miſerè lapſi*, ibid. o

XLII.

Dignitas.

Vt machina, Auguſtanæ ſimilis, magno molimine, 197. p *& quaſi aſcenſu deſcenſuq; continuo*, ibid. q *aquam ex humili in ſublime tollit*, ibid. r *ut repentè præcipitet*: ibid. ſ *ſic nova dignitas hominem è vulgo*, 198. t *labore non exiguo*, ibid. u *& continuo quaſi aſcenſu*, ibid. x *aut potiùs deſcenſu evehit*, 199. y *ut mox deturbetur vitio vel alieno,*

vel ſuo.ibid.z *Teſtes varii*: 200.a *Dionyſius*,ibid.b. *Beliſarius*, ib. c *Demetrius* , ibid. d *Lyſimachus* , 201. e *Quintus Cepio*,ibid.f *A.Vitellius*,ibid.g *Hircanus*, ib.h *Iuſtinianus*, ibid. i *Henricus* VI. *Angliæ Rex*,ibid.l *Ioannes* XIII. *Pōtifex* . 202.m *Comes Eſſexius*,ib n *Marchio Ancraus*. ib. o *Vel etiam fortunæ culpâ*, ibid. p *quæ ludum hunc amat*,ib.q *teſte nomine ſuo* , 203.r *teſte rotâ VVillegiſi* , ibid. ſ *& Seſoſtris*, ibid. t *omnibuſq; fortunæ titulis*.ibid.u

XLIII.

Imperium.

Vt fax & focus , dum aliis lucendo proſunt , ſibi officiunt ; 206. x *ſic Imperator* ib. y *lucendo aliis*,ib. z *ſibi nocet*,207. a *& ardendo aliis, ipſe conſumitur*. 208. b *Teſtis Imperii conditio*, ibid. c *moderator* , 209. d *curæ*.ibid. e

XLIV.

Claſſis.

Puerilis rhombus , & navium claſſis, 211. f *venti ludibrium ſunt*.ibid.g *Claſſis Xerxis numeroſiſſima*. ib. h *Batavi frequentiſſima*, ibid, i *Hiſpani potentiſſima* , 212. l *ratione multitudinis navium* , ibid.m *& magnitudinis*, ibid.n. *ratione tormentorum*, ibid. o *militum*, ib. p *nautarum*. 213. q *commeatus*,ib.r *armorum*, 214.ſ. *magnâ ex parte tempeſtate periit, vento facta ludibrium* ibid.t

XLV.

Exercitus.

Inſanum , de numeroſo exercitu gloriari. 216. u *Vt peſtis omnia deſtruit*, ibid. x *ſic numeroſus exercitus*. ibid.y *Peſtis multas urbes & gentes depopulata eſt*.217.z *plures exercitus*. ib. a *Teſtis vel ſola Belgica*, ibid. b *vaſtata ex integro* , 218. c *& depopulata*,ibid,d *etiam ſub initium turbarum* , 219. e *nedum poſt*. ibid. f *Quot millibus Oſtenda ſola ſtetit etiam victori*, 220.g *quot urbes aliæ*, ib.h *Quin etiam peſtis damna , belli damna ſunt*.ibid. i

XLVI.

Victoria.

Alienis plumis gloriatur Horatii cornicula, 222.l. *alienâ laude victor* . ib. m *Victoria*, *ſi arte parta*, ib.n *multum ad alios pertinet*, ibid. o *nihil ad victorem*: 223. p *ſic etiam ſi* Marte, ibid. q *nihil ad victorem*, ibid.r *ſed plurimùm ad militem*, 224.ſ *& fortunam*.ibid.t

XLVII.

Votorum ſumma.

Votorum ſumma , 227. u *ut tenuiſſima carbaſus, longi laboris opus eſt, & brevis uſus*;ibid x *quia nulla in rebus omnibus conſtantia*. ibid.y *Sic Carolus* V. *exemplo ſuo docuit*, 228. z. *& ſententiâ*. ibid. a *Sicut carbaſus breviſſimi usûs longiſſimo labore paratur*: 229. b *ſic & votorū ſumma*; 230. c. *at mox tollitur*. ibid.d. *Teſtis Marius* ib.e *teſtis dives Evangelicus*. ib.f. *Adde, nec votorum quidem ſummam hîc dari*.ibid.g

XLVIII.

XLVIII.
Flos vitæ.

Flos vitæ, 232. h *ut flos arboris, defluit ultrò*; ibid. i *non item frctus*, ib. l *Citiùs perit adoleſcentia*, ibid. m *quàm maturior ætas*. 233. n *Mors illi vicina, etſi remota videatur*. ibid. o

XLIX.
Ætas integra.

Ætas integra aut plena 235. p *minùs dici poteſt; quàm luna*: ibid. q *quia ſemper illi aliquid deeſt*, ibid. r *propter aſſiduam temporis inconſtantiam*, 236. ſ *cujus nulla pars, ut præſens, deſignari poteſt*. ibid. t

L.
Vita longæva.

Defuncto juvene longævus ſenex infelicior. 228. u *Duos inter reos ultimò ſuperſtes infelicior eſt*, ibid. x *quia mortis timor morte pejor*. ibid. y *Hinc in pœnam reorum peſſimus ultimò plectitur*. ibid. z *Sic defuncto juvene ſuperſtes ſenex magis miſer eſt*. 239. a *quia continuò mortem ſpectat & exſpectat*, ibid. b *quam evadere non poteſt, ſicut reus poteſt*: ibid. c *& quia ſenectus ipſa miſeria eſt*, ibid. d *imò & vita ipſa*, ibid. e *Hinc & militia dicitur*, ibid. f *quâ nulla major miſeria*. ibid. g *Pugnant hîc enim in ſe* 240. h *& in hominem omnia*, ibid. i *ſive animæ*, ibid. l *ſive corporis*, ibid. m *ſive fortunæ bona*; 241. n *leges ipſæ*, ibid. o *conjuges*, ibid. p *ſocii*, ibid. q *filii*, 224. r *parentes*, ibid. ſ *amici*; ibid. t *homo cum artibus*, ibi. u *laboribus*, ibid. x *paupertate*, ibid. y *divitiis*, ibid. z *morbis*, ibid. a *morte*, ib. b *affectibus atque adeò ſecum*. 243. c *Imo verò humana omnia, adeò miſera & vana, ut nihil ſint*. ib. d

Epilogus

Patent itaq; vanitatis fraudes. 245. e *Et facinora*; ibid. f *& adhuc toleratur?* ibid. g *Pœnas æternas meretur*. 246. h *juxta Dei decretum*; ibid. i *nec adhuc punitur?* ibid l. *Mala fecit facitq; innumera*; ib. m *nec adhuc vel coacta vel ſponte exultat?* ibid. n *maximè cùm videat patêre ſcelera ſua*, 247. o *diverſis locis & temporibus perpetrata?* ibid. p *Suadetur, ut ſponte exultet*: 248. q *ſed non audit*. ib. r *Siſtitur itaque judicanda Iuſtitiæ*. ibid. ſ

CATALOGVS AVCTORVM,

quorum in hoc opere ſententiæ, aut hiſtoriæ.

Acurcia.
Ælianus.
Aldrovandus.
Alexander ab Alex.
Antoninus.
Apollodorus.
Ariſtoteles.
Athenæus.
D. Auguſtinus.
Auſonius.
D. Bernardus.
Beyerlinck.
Biblia.
Bidermannus.
Boëtius.
Briſſonius.
Cælius.
Carneades.
Cartagena.
Cato.
Cauſsinus.
Chryſoſtomus.
Cicero.
Cornelius à Lapide.
Crantzius.
Dauroutius.
Democritus.
Dio Caſsius.
Drexelius.
Dubravius.
Eginardus.
Eraſmus.
Foulloucius.
Fulgoſius.
Gellius.
Giraldus.
Guicciardinus.
Halicarnaſſæus.
Haræus.
Hermannus Hugo.
Hieronymus.
Hippocrates.

Home-

Homerus.
Horatius.
Hugo à S. Victore.
Innocentius.
Ioannes de Serres.
Ioſephus.
Iunius.
Iuvenalis.
Lactantius.
Laërtius.
Livius.
Ludovicus Melſus.
Lycoſthenes.
Majolus.
Manilius.
Mariana.
Martialis.
Marulus.
Mejerus.
Mirandula.
Natalis.
Nonnius.
Olaus Magnus.
Oſtienſis.
Ovidius.
Paſchaſ. Iuſt.
Pauſanias.
Petrarcha.
Peucerus.
P. Ant. Ferrarius.
Platina.
Plautus.
Plinius.
Plutarchus.
Polydorus Virgilius.
Quinctilianus.
Reydanus.
Richterus.
Sabellicus.
Salianus.
Salomon de la Broüe.
Saluſtius.
Sanderus.
Saxo.
Scribanius.
Seneca Tragœd.
Seneca Philoſophus.
Sigonius.
Strada.
Suetonius.
Textor.
Theophraſtus.
D. Thomas.
Thorius.

Trebellius.
Trigautius.
Valderama.
Valerius Maximus.
Varro.
Vbaldus.
Vignerius.
Virgilius.
Volarerranus.
Ziglerus.
Zonaras.

SYLLABVS
Rerum & ſententiarum.

A

Abimelech ſeptuaginta fratres impiè occidit. 156
Ablavio amicitia Conſtantini noxia fuit. 195
Abſalon filius Davidis degener. 150
Achilles muſicâ delinitus ad mentem rediit. 68
Acinus Anacreonti vitam ademit. 19
Actæon cur ad nudæ virginis conſpectum ex homine in cervum converſus, & à canibus propriis laceratus fingatur. 95
Adam protoplaſtes Cainum filium degenerem habuit. 150
Ægyptii puellis calceos negabant. 171
Aër ex otio peſtilentiâ corripitur. 77
Ageréni aleâ ludentes primò ignominiâ, deinde ſupplicio afficiunt. 87
Agrigentini comeſſatores ebrii domum in navem eſſe commutatam arbitrantur. 54
Albertus Auſtriacus, quamvis victor, ad unam Oſtendā circiter 72000. milites amiſit. 220
Alcarenus fratrem Archeſilaum crudeli odio inſectatus fuit. 156
Aleator quidam blaſphemus à diabolo abripitur. 87
Alexander Rex à Timotheo Mileſio Muſicâ aliquoties ad iracundiam concitatus fuit. 69
otioſè tempus perdenti meritò indignatus fuit. 82
mortuis equis tumulos condidit. 92
à ſolo Lyſipo fictus, à ſolo Apelle pictus, & à ſolo Pyrgotele ſculptus fuit. 125
Alexius Conſtātinopolitanus fratrem Iſaacium crudeli odio inſecutus fuit. 156
Alvaro familiaritas cum Ioanne Rege exitio fuit. 195
Amici à Solone calculis ſupputatoriis comparati. 135
Amicitia quid Auguſtino. 132
Amicitia Principum brevis. 195
Amicum quærere, quàm hoſtem tollere, melius. 145
Amyſis Polycratis amicitiæ renuntiavit. 136
Anacreon acino extinctus fuit. 19
Ancræo Henrici IV. Galliarum Regis favor exitialis fuit. 195.202
Androcidæ opera immortalitate donata. 125
Angelorum labor otium. 77
Angelus Accaciolus injuriam Coſmo Medicæo illatam alapâ vindicaturus, ab ipſo Coſmo reprimitur. 140
Angli, occaſione necis Caroli VII. vindicandæ, in Galliam irrumpunt. 139
à Philippo Bono ad id erant inſtigati. ibid.
Animæ proditor otium. 77
Animus corpereis rebus expleri non poteſt. 64

Anſbertus Cameracenſis Epiſcopus Laudelinum nepotem educat. 184
Antigonus Deos, ut ſe ab ſimulatis amicis ſervarent, precabatur. 134
fratrem Ariſtobulum crudeli odio inſectatus fuit. 156
Antiſthenes quemdam, quòd tibicen eſſet, improbum eſſe iudicavit. 69
Antoninus tot in aleâ vitia, quot puncta, eſſet ait. 87
degenerem filium habuit Commodum. 150
Antoninus verus vivo equo aureum ſimulacrum condidit. 92
Antonius Cleopatræ amora actus multa impia facinora deſignavit. 162
Apelles ſolus Alexandrum pinxit. 125
Apibus ſimiles, qui injurias ultum eunt. 141
Aqua ex otio putreſcit. 77
Arbor Milonem detinuit, & feris lacerandum dedit. 19
Archeſilaus à fratre Alcareno crudeli odio habitus fuit. 156
Ariſtagoras degener Ariſtarchi filius. 150
Ariſtarchus degenerem filium Ariſtagoram habuit. ib.
Ariſtidis operæ immortalitate donata. 125
ars ægro ejus vivam quaſi mortem affinxit. 126
Degenerem filium Lyſimachum habuit. 150
Ariſtobulus à fratre Antigono crudeliliter odio habitus fuit. 156
Arlotti Florentini nobile apophthegma. 142
Artium hoſtis otium. 77
Aſia odoramentorum inventrix. 64
Athenæ gravi peſte attenuatæ. 217
Athenienſis, an Seriphius, nil refert, ſi Athenienſes virtute prævertas. 25
Attalo Alexandri amicitia exitioſa fuit. 195
Attilus Regulus à Carthaginenſibus captus, crudeliter trucidatus fuit. 28
Avarus offendit Deum, proximum, ſeipſum. 117
Auguſti in odoramentorum uſu modeſtia. 66
filium Tiberium degenerem habuit. 150
Iuliam ſervare adeò non potuit quin vitiaretur. 171
Aurea, Domus Neronis, cur ſic appellata. 120
Aurei panes in convivis luxui adhibentur. 48
Aures in ſervis non obedientis, ſed explorantis emblema. 100
Aurum quibus cognominibus à. S. Auguſtino appelletur. 115
Auſonii carmen in eos qui copioſas bibliothecas inſtruunt. 131

B

Balarchi opera immortalitate donata. 125
Barcinonenſes quomodo aleatores repreſſerint. 86
Batavi multas naves naufragiis amiſerunt. 211
Claſſe Hiſpanica oppugnarunt. 214
Belgarum in veſtium varietate luxus acerbè perſtringitur. 59 60. 62
Belgio quanta mala bellum intulerit. 218. 219
Beliſario familiaritas Iuſtiniani exitio fuit. 195. 200.

Benè

Bene facta, potiſſima patriæ laus. 24
Benkelarius in culinis depingendis excelluit. 191
Biblis amore acta, lacrimis periit. 161
Boſſchius in ſpectris inferorum depingendis excelluit. 126
Botrus à Zeuxide tam affabrè factus, vt volucres deceperit. 126
Bravo, Hiſpanus aleator, diuinitus punitur. 87
Breugelius in ſalibus & agreſtibus depingendis excelluit. 126
Brillius in ruribus depingendis excelluit. ibid.
Bucephalus quanti conſtiterit. 92

C

CÆli dolor otium. 77
Cæſar in curiâ interemptus. 119
Cain Adami protoplaſti filius degener. 150
Cairum peſte propemodum everſa. 217
Calamina aluminis genus, quod naturâ ſuâ ignem provocat. 173
Caligula Imp. ut haberet unde aleâ luderet; ditiores Gallorum trucidari juſſit. 87
propter ſcelera publicâ ſepulturâ indignus habitus. 151
Cameracenſes telæ humano uſui aptiſſimæ 3
Caninius à Dione, ob unius diei Conſulatum, ſuggillatur. 110
Caracalla fratrem Getam matris in ſinu occidit. 156
Caries ligno ex otio innaſcitur. 77
Carneades formam ait eſſe regnum malè cuſtoditum. 173
Caro eſt animæ, quod rebellis uxor marito. 15
Caroli V. egregiè facta. 228
Carolomannus ab equo periit. 91
Carolus VII. Franciæ Rex trucidatus. 139.
Necis ejus vindicandæ occaſione Angli in Franciam irruperunt. ibid.
Ludovicum II. filium habuit planè à ſe degenerem. 150
Caſimirus Sendomiriæ Dux, inflictam ſibi alapam patienter tulit. 139
ad Poloniæ regnum ſublimatur. ib.
Catilina pernicioſus fuit Reipublicæ Romanæ. 5
Cauterii inſtar, publicâ ignominiâ inuſti, veſtium luxus eſt. 59
Chabrias degenerem filium habuit Cteſippum. 150
Chamus Noëmi filius degener. ibid.
Charitas, prætextus divitum in luxurioſis conviviis. 48
Chilpericus à Sigeberto fratre ſummopere odio habitus fuit. 156
Chinenſes puellis natis ſtatim pedes enervabant. 171
Cicero Iunior Cratippum præceptorem habuit. 189
Ciceronis in Vatinium jocus. 110
Claritas non naſcendo ſed vivendo aut moriendo acquiritur. 33
Claudius Imp. filium Neronem degenerem habuit. 150
Clinas Philoſophus Muſicâ delinitus ad mentem rediit. 68
Commiſeratio ſoli homini à naturâ conceſſa. 143
Cōmodus degener Antonini filius. 150
Conſtantini Magni tres filii, Conſtantinus, Conſtans, & Conſtantius, vitioſiſſimi. 151
Corporis ſanitas multos in exitium adduxit. 15

ejus formâ perversè ad libidinem abutimur. 77
Corpus humanum, ſepulchrum eſt. 22.
Cortracenſes telæ humano uſui aptiſſimæ. 3.
Coſmus Medicæus à Senatore quopiam atrocem injuriam patitur. 140
ſapiens ejus apophtegma. ib.
Cracus à Lecho fratre ſummè odio habitus fuit. 156.
Cratippus Ciceronis Iunioris præceptor fuit. 189
Criſpus Catilinam ab ingenio laudat, ab ingenio malo vituperat. 5
Cteſippus degener Chabriæ filius. 150
Cupiditas Evæ omne malum in mundum invexit. 104
Curarum prodromus otium. 77

D

DÆmonum præſidium, otium. 77
David ſuâ citharâ Saulem Regem furibundum ſedatiorem reddidit. 69
fiium Abſalonem degenerem habuit. 150
Demetrius Nicator fortunæ ludibrium. 200
Demetrius Polyorcetes Theſſali meretrici ducenta & quinquaginta talenta dedit. 160
fortunæ ludibrium fuit. 200
Democritus nil temporis jacturâ dãnoſius eſſe dixit. 83
Demoſthenes coram Philippo in medio orationis obmutuit. 7
Diabolorum ſupplicia omnibus humanis calamitatibus longè longiùs antecellunt. 104
Dionis in Caninium, unius diei Conſulem, jocus. 110
Dionyſius naves equos ligneos appellat. 90
Dionyſius tyrannus Platonem viginti minis vendidit. 136
Dives omnis cæcus eſt. 115
à divo dictus. 116
Dominus, durum & ſuperbum nomen. 107
Domus Neronis quàm laxa fuerit. 119
Duella ſex menſium ſpatio in tractu Lemovicenſi 120. Nobiles ſuſtulerunt. 141
in Galliâ decennii tempore 18000, ibidem.

E

EBrioſorum & fatuorum ingenioſa comparatio. 50. 51
Echenæis, ſemipedalis piſciculus, navem plenis velis euntem ſiſtit. 18
Elephas à mure ſibi timet. ibid.
Eloquentiâ perversè ad diſcrimen abutimur. 79
Embryo matris utero clauſus, ſæpè priùs moritur, quàm in lucem edatur. 233
Equus Trojanus, non equus ſed navis fuit. 90
Eſavus filius Iſaaci degener. 150
Eſſexius Comes fortunæ ludibriũ. 202
Europa odoramentis ex Aſiâ venientibus corrupta. 65
Exequiarum pompa, non animæ ſed oſtentationi inſtruitur. 46
Exilium irrogatum rerum novarum inventoribus à Græcis. 59
tibicinibus ab Henrico III. Imp. 69
Explorantis emblema, aures in ſervis. 100
Ezechias Rex Manaſſen filium degenerem habuit. 150

Fabius

F

Fabius Maximus pilo extinctus fuit. 19
Fabius Pepulus ab equo periit. 92
Fames lauta, vermium penus. 40.
Familiæ ſentina otium. 77
Famulorum iniqua conditio. 105.106
Ferrex Porregem fratrem ſummo odio inſectatus fuit. 156
Ferrum, dum otioſum eſt, rubigine ambeditur. 77
Florus in humani corporis fabricâ depingendâ excelluit. 126
Formâ corporis perverſè ad libidinem abutimur. 79
Fortuna dicta quaſi Vortuna à Verto. 203
cur vitreæ pilæ inſiſtat. ibid.
non ipſa liberum facit, ſed virtus. 29
Fortuna ſublimis, dum animos auget, hominem imminuit. 194
Franciſcus I. Galliæ Rex à Carolo V. in prælio Ticinenſi captus. 228
Franciſcus Barbarus memoriæ jacturam paſſus fuit. 7
Franciſcus Gonzaga Hugolinum fratrẽ ſummo odio inſectatus fuit. 156
Franciſcus à Pino Ordelapho fratre ſummo odio habitus. ibid.
Franciſcus Sforcia Mediolanenſis Dux, Princeps omni virtutum genere excellens. 151
Fredericus Toriſmundum fratrem crudeli odio inſectatus fuit. 156
Fuſtigatio irrogata tibicinibus apud Ponticos. 69

G

Gallia, netis Caroli VII. vindicandæ occaſione, ab Anglis invaditur & occupatur. 139
Gallorum ditiores à Caligulâ trucidari juſsi, ut eorum divitias in aleam expenderet. 87
Gallus ſuo cantu leonem terret. 18
Germani olim teſſeræ & aleæ deditiſſimi. 86
Germanicus Imp. Romanis & Barbaris vivus & mortuus inviſus fuit. 151. 62
Geta à Caracallâ fratre matris in ſinu occiſus. 156
Gloriâ ſuâ, quàm patriæ, clarum eſſe, melius eſt. 25
Gloriari de veſtium ſplendore, eſt gloriari de cauterio per Adæ peccatum inuſto.
Græci novarum rerum inventores exilio mulctarunt. 59
Guiſcardus à Sigiſmundâ Tancredi Salernitani Principis filiâ ad ſtuprum ſollicitatus fuit. 172
à Tancredo interfectus fuit. ibid.
Guloſi brutis vivis comparantur. 78

H

Habitatio fuſior non propterea latior. 119
Hannibal in ipſo bellorum calore odoramentis uſus. 65.
Heliogabalus cereos eburneoſq; cibos convivis appoſuit. 129
Henricus Imp. III. tibicines exilio mulctabat. 69
Henricus IV. Galliæ Rex uno die 100. duellatoribus veniam impertiit. 141.
Henricus VI. Angliæ Rex fortunæ ludibrium. 201
Heraclitus Lydius coram Severo Imp. memoriæ errore conticuit, 7
Herodes Atticus coram Antonino Imp. *memo-*

memoriæ errore conticuit. 7
filium habuit ſtupidiſſimum. 189
Hippocrates equitationem noxiam eſſe ait. 91
Hyppolytus ab equo periit. Ibid.
Hippomene Limoneẽ cuſtodire non potuit quin vitiaretur. 171
Hircanus fortunæ ludibrium. 201
Hirũdo importuni amici ſimbolũ. 136
Hollandicæ telæ uſui humano aptiſſimæ. 3
Homicidæ plerique miſerè & ipſi pereunt 141.142.
Honor pleriſque exitialis. 198
Hoſtes domeſtici famuli. 101
Hoſtienſis ſex decim aleæ vitia enumerat. 87
Hugolinus Gonzaga à fratribus ſuis Ludovico & Franciſco ſummo odio habitus fuit. 156
Humana cuncta ſunt fluxa & inſtabilia. 227
Hyphis præ amore laqueo periit. 161

I

Ieroboam degener Salomonis Regis filius 105
Ignorantiæ magiſter otium. 77
Idelbertus à Sigeberti patris virtute degener fuit. 150
Immortalitatis cupiditas omnibus innata. 154
Ingenii nox otium. 77
Ingenio perversè ad fraudes abutimur. 79
Inimicum veniâ quàm odio proſequi æquius. 144
Inopiæ pater otium. 77
Inventores rerum novarum à Græcis exilio, à Scythis morte mulctabantur. 59
Ioakim degener Ioſiæ Regis filius. 150
Ioannes XIII. Pont. fortunæ ludibrium. 201
Ioannes Cornarius Caſimiro Sendomiriæ Duci alapam impingit. 139
Ioannes Galeacius Mediolanenſium Dux homo vitioſiſſimus. 151
Iocus Dionis in Caninium ob unius diei Conſulatum. 110
& Ciceronis in Vatinium. Ibid
Ioël Samuelis filius degener. 150
Ioram Turca ſex fratres impiè è medio ſuſtulit. 156
Ioſias Rex Ioakimum filium degenerem habuit. 150
Iracundi brutis vivis comparantur. 78
Iſaacius ab Alexio fratre ſummo odio habitus. 156
Iſaacius Eſavum filium degenerem habuit 150
Iſmenius optimum tibicinẽ aluit. 69
Italus quidam ad amentiam equorum ſtudioſus fuit. 92
Iulia ab Auguſto adeò ſervari non potuit quin vitiaretur. 171
Iuriſconſulti plerique ſolo titulo tales. 112
Iuſtinianus Imp. fortunæ ludibriũ. 201
Iuſtitiæ divinæ meminiſſe, optimum genus memoriæ. 9

L

Labor amatur, ſi juſta quies amatur. 77
Labori quies neceſſaria, qualis. 79
Lacedæmones olim odoramenta edictis ab urbe ſuâ arcuerunt. 64
Lacedæmonij ſeditiosè Terpandri muſicâ permulſi & ſedati. 68
Landelinus ab Ansberto Cameracenſi Epiſcopo educatur. 184
ad

ad latrocinia ſe confert. ibid.
Leander amore actus ſubmerſus fuit. 161.
Lechus Cracum fratrem crudeli odio inſectatus eſt. 156.
Leo galli cantu terretur. 18
Lex Barcinonenſium in aleatores. 86
Libertas omnibus, etiam beſtiis, eſt gratiſſima. 106
Libidinoſi brutis vivis comparantur. 78.
Libido è choreis naſcitur. 75
Licinius ab equo periit. 91
Lignum ex otio cariem contrahit. 77
Liminiai fratres quare ſe mutuò occiderint. 157
Limo ab Hippomene cuſtodiri non potuit quò minùs vitiaretur. 171
Lingua murici ſimilis. 12
ejus volubilitas probis improbiſq; communis eſt. 11
Ludovicus. II. Galliæ Rex à Carolo patre planè degener. 150
Ludovicus Gonzaga Hugolinū fratrē ſummo odio inſectatus fuit. 156
Lues Venerea undè primùm orta. 159
Lunatici quomodo à Medico Mediolanenſi curati. 96
Lydiæ mulieres ex meretricio opulentam ſibi dotem acquiſiverunt. 160
Lyſimachus degener Ariſtidis filius. 150
Lyſimachus fortunæ ludibrium. 201
Lyſippus ſolus Alexandrum finxit. 125

M

Ahometes Turcarum Imp. octodecim fratres impiè è medio ſuſtulit. 156
Mævius fratre per errorem occiſo ſeipſum interimit. 155
Magdalena Chriſtum odoribus ſuperfudit, & quales ij fuerint, nimirum pietatis. 65. 66
Manaſſes degener Ezechiæ Regis filius. 150
Manſuetudo Caſimiri Sendomiriæ Ducis ad Poloniæ regnum eum ſublimat. 139
Marius triduanus tantùm Imperator. 110
fortunæ ludibrium. 230
Matrimonij duo læti dies, primus & ultimus. 164
Maximus Imp. cum Maximo filio à militibus trucidatus. 217
Medici plerique Doctorum titulo gaudent, & plerique potiùs mortem quàm ſanitatem procurant. 112
Medicus quidam Mediolanenſis quomodo lunaticos curârit. 96
Memoriæ ſitus, otium. 77
Meretrices quàm ſordidæ. 159
Meſſala Corvinus memoriæ jacturam paſſus fuit. 7
Militibus gregariis potior victoria obtentæ laus & gratia debetur, ducibus adſcribitur. 222
Milo ab arbore detentus, à feris laceratus fuit. 19
Milvus ſponſo factus obvius boni connubij augurium. 165
Miſericordiæ divinæ meminiſſe, optimum genus memoriæ. 9
Morborum fomes otium. 77
Mors ex continuo otio ſequitur. ibid.
ejus imago ſomnus. 78.
ſurripit quæ ſors contulit. 230.
vitæ ſemper imminet. 233
Mors irrogata rerum novarum inventoribus à Scythis. 59
Moſcovia gravi peſte attenuatur. 217

Mulieres Lydiæ ex meretricio opulentam ſibi dotem acquiſiverunt. 160
Murates Turca quinque fratres è medio ſuſtulit. 156
Murorum ruinis ſimiles, qui iniurias ultum eunt. 141
Mus elephanto eſt terrori. 18

N

Narciſſo amicitia Claudii exitialis fuit. 195
Naves à Dionyſio equi lignei vocantur. 90
Nero quàm laxam domum habuerit. 119.
à Claudii parentis virtute degener fuit 150
Senecam præceptorem habuit. 190
vitiorum omnium ſentina fuit. ibi.
Nicephorus veniam à Sapricio rogitans martyrii gloriam promeruit. 145.
Nobiles 120. ſublati ſex menſium ſpatio in tractu Lemovicenſi ex vindictæ cupiditate. 141
18000. per Galliam decennii tempore. ibid.
Noëmus Chamum filium degenerem habuit. 150
Numinis odium otium. 77

O

Oblivisci omnium, præ recordatione Dei, optimum genus eſt memoriæ. 9
Opinio rem non mutat. 35
Optimorum corruptio peſſima. 36. 40
Orator verus, niſi vir bonus, eſſe non poteſt. 12
Orbilius memoriæ jacturam paſſus fuit 7
Orphei muſica fabuloſa. 68
Otio ad vitium perverſè abutimur. 79
Otto III. Imp. Willegiſium ex humili loco ad ſublimem dignitatem evexit 230

P

Palatia Regum præ pauperum tuguriis labore & dolore ſcatent. 119.
Palladi cur ſerpens appoſitus à Phidia. 170
Panes aurei in conviviis luxui adhibentur. 48
Pannus ex otio tineis invaditur. 77
Paralus degener Periclis filius. 150
Pharrhaſii opera immortalitate donata. 125
tam affabrè velum fecit, ut ipſemet eo deceptus fuerit. 126
Peccatorum meminiſſe, optimum genus memoriæ. 9
Perennio familiaritas Commodi noxia fuit. 195
Pergamena bibliotheca ſupra ducenta codicum millia habuit. 130
Pericles degenerem filium Paralum habuit. 150
Peſtis quanta mala. 216. 217
Petrus Paulus Rubenius omnia, in quibus alii excelluerunt ſinguli, fingere ſe poſſe oſtendit. 126
Phariſæus Magdalenā, Chriſtum odoribus perfundentem, improbè accuſat. 65
Phidias cur teſtudinem ad Veneris pedes effinxerit. 170
cur ad Palladis ſtatuam ſerpentem. ibid.
Philibertus Auriacus alea & ludo deditiſſimus. 86
militum ſtipendia ludo decoxit. ib.

Philippi

Philippi II. in ferendâ fortunæ adverſitate modeſtia 224
Philippus Bonus ebrium in plateâ inventum miro invento deludit. 53.54
Philippus Bonus, ut cædem Caroli VII. vindicaret, Anglos contra Gallos concitat. 139
Philippus filium, quòd artificiosè caneret, reprehendit. 69
Philippus Macedo parricidii inter filios ſuos fratres judex fuit. 156
Philiſtio riſu extinctus fuit. 19
Phocas degener Phocionis filius. 150
Phocion degenerem filium Phocam habuit. ibid
Phraates Turca triginta fratres crudeliter neci dedit. 156
Phryne meretrix non niſi mille dragmis ſe proſtituebat. 156
Pilus Fabio Maximo vitã ademit. 19
Pinus Ordelaphus Franciſcum fratrem ſummo odio inſectatus fuit. 156
Piramus amore actus proprio enſe periit. 161
Plato aleam à dæmone inventam eſſe ait. 87
à Dionyſio tyranno viginti minis venditus fuit. 136
Plautiano familiaritas Severi noxia fuit. 195
Plinius Major nepotem otiosè obambulantem reprehendit. 82
Plutarchus formam calaminæ comparat. 173
Pontici tinicines morte plectebant. 64
Pontii filia ab eius pædagogo Saturnio prodita fuit. 171
Populi nonnulli fato quodam degeneres à paternâ virtute filios generant. 150
Porrex à Ferrege fratre ſummo odio habitus fuit. 156
Pôtu perversè ad ebrietatem abutimur. 79
Principes multi in Muſicam immenſas pecunias expenderunt. 69
ditiores, ferè pauperiores. 203
Prochrys amore acta telis periit. 161
Protogenis cani ſpumam fortuna affinxit. 126
Ptolomæus quadraginta librorum millia habuit. 130
Pudicitiæ hoſtes, choreæ. 75
ejus leno otium. 77
Puellæ apud Ægyptios non calceabantur. 171
apud Chinenſes eis pedes enervabantur. ibid.
Pyrgoteles ſolus Alexandrum ſculpſit. 125.

Q

Quintus Cepio fortunæ ludibrium 201
Quintus Fabius Maximus ob ſcelera à patre exhæredatus. 151

R

Rationem vitæ actæ qui non aliquando exigendam arbitratur, ſeſe decipit 111
Regum palatia præ pauperum tuguriis labore doloreq; ſcatent. 119
Regum miſeræ conditio. 207
Rerum novarum inventoreâ Græcis exilio, à Schytis morte mulctabantur. 59
Rhea à Staphylo adeò ſervari non potuit quin vitiaretur. 171
Rhodope ex meretricio multas ſibi comparavit opes. 160
Riſus Phyliſtionem extinxit. 19

Robore

Robore ad injurias perverſè abutimur. 79
Roma gravi peſte attenuatur. 217
Romani olim odoramenta edictis ab urbe arcuerunt. 64
Rota unde inſigniis Archi-epiſcopatus Moguntinenſis inſerta. 203
Rubenius. vide, *Petrus Paulus Rubenius.*
Rubigo ferrum otioſum ambedit. 77
Ruffus, Cyrilli Ieroſolymitani nepos, ob aleam damnatus fuit. 87
Ruſticus ebrius in plateâ inventus, à Philippo Bono Flandriæ Comite miro invento deluditur. 53.54

S

Sabellicus degeneres Severi Imp. liberos perſtringit. 149
Sabini, ob ereptam eis à Romanis libertatem, afflictiſſimi. 106
Salomon Rex Ieroboamum filium degenerem habuit. 150
Samuel Propheta filium Ioëlem degenerem habuit. ibid.
Sapricius, ad martyrium ductus, Nicephoro tamen veniam roganti indulgere recuſans, Chriſtũ negat. 145
Saturnius, prodente pædagogo, Pontii filiam ſtupravit. 171
Saul Rex furibundus citharâ Davidis ſedatior redditus. 69
Scheltorf Germanus, aleator blaſphemus, à diabolo abreptus fuit. 87
Scientia omnis ex demonſtratione per cauſas proximas dependet. 4
Scientiâ perverſè ad ſuperbiam abutimur. 79
Scortatio hominem ad quævis ſcelera diſponit. 161
Scythæ rerum novarum inventores morte mulctarunt. 5
Secundus formam pudicitiæ naufragium eſſe ait. 17
Sejano Tiberii amicitia exitioſa fuit 195.
Senectus eſt morbus & mors. 23
Sepulchrum vivi hominis eſt otium. 7
Serenus Saminecus ſupra ſexaginta librorum millia habuit. 13
Seriphius ſis, an Athenienſis, nil refert, ſi Athenienſes virtute prævertas. 25
Serpens cur Palladi à Phidiâ appoſitus. 170
Servus eò quis eſt miſerior, quò felicior liber fuit. 28
Seneca præceptor Neronis fuit. 190
Seſoſtris fortunæ ſuæ continuè memor fuit. 203
Severi Imp. degeneres liberi à Sabellico perſtringuntur. 149
Sigebertus Auſtraſius Idebertum filium à paternâ virtute degenerem habuit. 150
fratrem Ghilpericum crudeli odio inſectatus eſt. 156
Sigiſmunda Tancredi Principis Saleritani filia ultrò virum ambiit. 171.172
veneno, interempto ab ejus patre amaſio, ſibi vitam eripit. 172
Sirenum cantus fabuloſus. 68
quatre cantu ſuo viatoribus naufragium inferre dicantur. 160
Socrates formam tyrannidem eſſe dixit. 173
Solon amicos calculis ſupputatoriis comparavit. 135
Sophiſtica ſubtilitas inutilis eſt ad veram ſapientiam. 3

Staphy-

Staphylus Rheam ſervare nequiit quò minùs vitiaretur. 171
Stephanus tum primùm Chriſtum vidit, cùm hoſtibus ſuis veniam indulſit. 145
Sterilitas terræ ex otio naſcitur. 77
Suâ quàm patriæ gloriâ clarum eſſe, melius eſt. 25
Subtilitas ſophiſtica inutilis eſt ad veram ſapientiam. 3
Supplicia, quibus diaboli addicti, omnibus humanis calamitatibus longè longiùs antecellunt. 104

T

Tabacum ſitis eſt incentivum. 44
Tancredus Salernitanus Princeps Guiſcardum filiæ ſuæ amaſium obtruncat. 272
ſpirantis adhuc cor filiæ in phialâ mittit. ibid.
Tarquinius in Regiâ transfoſſus eſt. 119.
Telæ Cameracenſes, Cortracenſes & Hollandicæ humano uſui aptiſſimæ. 3
Teleſphoro Lyſimachi amicitia exitioſa fuit. 195
Tempore nil carius. 83
Terpander muſicâ ſuâ ſeditioſorum animos ſedavit & permulſit. 68
Terra otioſa ſterilitatem contrahit. 77
Teſtudo ad Veneris pedes cur poſita. 170.
Themiſtocles quid objicienti ſibi patriæ ignobilitatem reſponderit. 25
Theodoricus Rex ab equo periit. 91
Theophraſtus nil temporis jacturâ damnoſius eſſe dixit. 83
Theſſalis ex meretricio à Demetrio Polyorcete ducenta & quinquaginta talenta obtinuit. 160
Thomæ Moro Henrici VIII. Angliæ Regis favor exitialis fuit, 195
Tiberius Auguſti Imp. filius à paternâ virtute degener fuit. 150
Tibicines improbæ vitæ eſſe, Antiſthenes judicavit. 69
ab Henrico III. Imp. exilio, à Pontificis fuſtigatione mulctati. ibid
Timotheus Mileſius Alexandrum Muſicâ aliquoties ad iracundiam concitavit. 69
Tineæ pannum otioſum invadunt. 77
Toriſmundus à fratre Frederico ſummo odio habitus fuit. 156
Tullius in Regiâ fulmine ictus fuit. 119
Tyemo Germanus, aleator blaſphemus, à diabolo abreptus fuit. 87
Typographorum dubia ſors. 11
Tyrannio Grammaticus olim ſupra tria librorum millia habuit. 130

V

Valentinianus à ſocio proditus fuit. 217
Valerianus à Perſis captus, in ſervitute extabuit. 28
Valetudine bonâ ad voluptates perversè abutimur. 79
Varietate potûs nil aliud acquiritur, quàm una ſitis ex alterâ. 43
Varro nil temporis jacturâ damnoſius eſſe dixit. 83
Vatinius à Cicerone ſuggillatur. 110
Vbaldus Mathematicus inſignis. 197 198.
Vberum nuditas, feminis Belgis uſitata, perſtringitur. 60
Velum à Parrhaſio tam affabrè factum, ut artificem ſuum ipſum deceperit. 126

Venereæ

Venerea lues unde primùm orta. 159
Veneri cur teſtudo ad pedes poſita. 170
Venia hoſtibus benignè impendenda. 144. 145
Veſtitu perverſè ad pompam abutimur. 79
Vetuſtas nimia rebus claritatem eripit. 30
Vindictæ cupiditas ſæpè fortunas perdit. 139
& hominem ratione privat. Ibid. 140
in Lemovicenſi tractu ſex menſium ſpatio 120. *Nobiles ſuſtulit.* 141
in Galliâ decennij tempore. 18000. ibid.
omnes perdidit, neminẽ venia. 147
Vinum aduſtum eſt ſitis incentivũ. 44
Virtus verè liberum facit. 29
Virtutis exilium otium. 77
Vita à fine æſtimatur. 28
Vitæ actæ rationem qui non aliquando exigendam arbitratur, ſeſe decipit. 111
Vitellius fortunæ ludibrium. 201
Vitiorum hoſpitium otium. 77
Vitium ex nimio otio naſcitur. ibid.
Voluptatis peſtis otium. ibid.
Voluptas non habitat in arduo. 209
Vrbium magnarum incommoda. 25
Vredemannus in opticis depingendis excelluit. 126
Vromius in navigiis depingendis excelluit. ibid.
Vſum rerum habemus, non dominium. 111
Vſura nulla felix. 85

W

Willeſius Moguntinus Archiepiſcopus ex humili loco ad dignitates evectus. 203

X

Xerxis claſsis inſtructiſsima ventis agitata perijt. 211

Z

Zeno Zitticus nullius rei homines majore inopiâ, quàm temporis, laborare dixit. 83
Zeuxidis opera immortalitate donata. 125
tam affabrè botrum fecit, ut volucres decepti fuerint. 126

FINIS.

6751 110